

ศึกษาศาสตร์

วารสารศึกษาศาสตร์

SIKKHA JOURNAL OF Education

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2564 (ฉบับพิเศษ)

ISSN 2651 - 1045

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Faculty of Education , Vongchavalitkul University

เกี่ยวกับวารสาร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลทั่วไป
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาได้นำเสนอเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการวิจัย
3. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยระหว่างอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษากับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 31 ธันวาคม)

ก่อนการเผยแพร่บทความต้องได้รับการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน หากเป็นบทความภายในจะต้องได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเท่านั้น การประเมินบทความจะเป็นแบบ Double-blinded ผู้เขียนไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน และผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้เขียน

รูปแบบการเผยแพร่วารสาร

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ได้เผยแพร่ใน 2 รูปแบบ คือ เล่มวารสาร (Print) และวารสารออนไลน์ (Online) โดยการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่ม (Print) ได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 เท่านั้น ในปีพ.ศ. 2559 เป็นต้นมาวารสารดำเนินการเผยแพร่ในลักษณะออนไลน์ (Online)

ISSN 2408-1361 (Print)

ISSN 2651-1045 (Online)

ติดต่อ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

อาคารขวัญทอง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

84 หมู่ 4 ถนนมิตรภาพ - หนองคาย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 257 หรือ 123 e-mail address: sikkha@vu.ac.th

ผู้รับผิดชอบหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐยา บุญกองแสน (บรรณาธิการอำนวยการ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 123 e-mail address: nathaya_boo@vu.ac.th

ฝ่ายสนับสนุนวารสาร

อาจารย์นิภาพร ใจปานแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 257 e-mail address: nipaporn_jai@vu.ac.th

ที่ปรึกษา

นายแพทย์อนุศักดิ์ ตั้งไพบูลย์

นายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.กิตติ วงษ์ชวลิตกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐยา บุญกองแสน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการ

ดร.มานะ สิ้นธุวานนท์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.รัตนดา เลิศวิชัย

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.จินตนา วีระปรียาการ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ บัวสนธิ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ธีระภูธร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธิญ ภิระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ไสยวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม ตรีตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชสรา บุญแสน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ทานอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.พูนสุข จันทศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ดร.พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี

สถาบันพัฒนาพระวิทยากร วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายนอก)

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มินะเกษิษฐ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูทธ ไทยธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาณนรงค์ อินทรประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

รองศาสตราจารย์กมลทิพย์ กสิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์บัญชา วิทยอนันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์สุพรรณิ ภูงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สรรฤดี ดีปุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภา สมสัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล รอดเนียม	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชุมพร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อ่างโสดิสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน เลาน้ำทา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ ฐิตยาปราโมทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยนนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิภา พูลผล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา หล่อศิริ	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนงค์ ตันติวิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.เชาวลิต จันจัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ดร.นเรศวร เศรษฐสิงห์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.วิรดา อำนวย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ดร.ชุติมา พรหมมุข	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ชินัน บุญเรืองรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.มณฑิรา ชมดอกไม้	นักวิชาการอิสระ
ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญภูมิกานต์	นักวิชาการอิสระ
ดร.พนิดา คล้อสวัสดิ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งประเสริฐ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ขวนชม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ตันยะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกตุกระทุม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา ปราชาญปรีชา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ชูเกียรติ วิเศษเสนา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.อำนาจ อยู่คำ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ศิริวัฒน์ สาระเขตต์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ณัฐวัฒน์ วงษ์ชวลิตกุล	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.วรสิทธิ์ รัตนวราหะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.อลงกต ยะไวทย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.พินโย พรหมเมือง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Mrs.Eunice Barbara C. Novio	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Mr.Josemari Cordova	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ฝ่ายจัดการวารสาร

ดร.ปานฤศิริ จันทศิริ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.บุญญ์กัญญ์ จิระเพิ่มพูน	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ประภัสสร กองทอง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์เกษภา สาลา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ณัฐธยาน์ ทำดี	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์นิภาพร ใจปานแก่น	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ฝ่ายศิลปกรรมและรูปเล่ม

อาจารย์ธีระ ลิ้มศรีประพันธ์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
-----------------------------	-------------------------

บทบรรณาธิการ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2564 ฉบับนี้ เป็นฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสการก่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ครบรอบ 14 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้มีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสรรค์สร้างและพัฒนาสังคมมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 14 ปี ทางสภามหาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นวารสารในคณะศึกษาศาสตร์จึงขอใช้โอกาสนี้ร่วมฉลองความสำเร็จดังกล่าวในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่หลากหลาย น่าสนใจ และน่าติดตามศึกษาเป็นอย่างยิ่ง มีองค์ความรู้ใหม่ จากการศึกษาของนักวิจัยและจากแนวคิดของนักวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ในวงวิชาการสำหรับนักวิจัย นักวิชาการและผู้สนใจใฝ่รู้โดยทั่วไป

ทางกองบรรณาธิการได้พยายามปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสภามหาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ให้มีคุณภาพมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับในระดับที่สูงขึ้นอยู่เสมอ จึงขอเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อเสนอแนะของทางกองบรรณาธิการในการปรับปรุงแก้ไขและในระยะเวลาอันควร เพื่อโอกาสในการได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ ทางกองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณผู้ประพันธ์เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณากลั่นกรองคุณภาพของบทความ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในการดำเนินการให้สภามหาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ สามารถตีพิมพ์เผยแพร่ให้ปรากฏแก่วงวิชาการและผู้สนใจไว้ ณ โอกาสนี้

ดร.มานะ สิ้นธุวานานท์

บรรณาธิการ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

สารบัญ

หน้า	เรื่อง
บทความวิชาการ	
1-13	มุมมองการศึกษาไทย: ทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ วสันต์ เต็งกวอน และ กิตติชัย สุธาสีโนบล
บทความวิจัย	
14-22	A New Paradigm of Dual Vocational Education for Three Southern Border Colleges with Establishments Abroad in the Next Decade (2019-2028) Nifiradow Nilaeh and Chawalit Kerdtip
23-35	การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จักรพงษ์ พร่องพรหมราช, อนุสร หงษ์ขุนทด และ วันทิศา ทะลาลี
36-45	การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น จิรวัดณ์ วรณโรจน์
46-55	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จิรัฐติกา สุธาณูช, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, สงวนพงศ์ ขวนชม และ สมบูรณ์ ดันยะ
56-64	ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ชลนที พัวสี และ สุภาวดี ลาภเจริญ
65-75	ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ชัยยะ ทังแสน, สำเริง บุญเรืองรัตน์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ และ สงวนพงศ์ ขวนชม
76-85	รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ธนภัทร แสงจันทร์, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, สงวนพงศ์ ขวนชม และ สมบูรณ์ ดันยะ
86-97	การตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาด้วยการวิเคราะห์โครงข่ายของแบบวัดบุคลิกภาพด้านมีด ฉบับย่อ ภาษาไทย 27 ข้อ (SD3-TH) ณัฐธยาน์ ทำดี, ชินัน บุญเรืองรัตน์ และ คิม วัน
98-107	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู ณทธร มณีวรรณ และ สุภาวดี ลาภเจริญ
108-117	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 นัฐนิตย์ วงษ์สันต์ และ สุภาวดี ลาภเจริญ

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	เรื่อง
บทความวิจัย	
118-124	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อารีรัตน์ มีกุดเวียน และ พินโย พรหมเมือง
125-135	การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นัยนา ตันเจริญ, สมบูรณ์ ตันยะ, สงวนพงศ์ ขวนชม และ ชูเกียรติ วิเศษเสนา
136-145	การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ศรยุทธ ปานมะเร็ง, สำเริง บุญเรืองรัตน์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ และ สงวนพงศ์ ขวนชม
146-157	ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น สัณญา แก้วใส และ จิรวัดน์ วรณโรจน์
158-168	กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สุภาภรณ์ อันประดิษฐ์, จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์, สงวนพงศ์ ขวนชม และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ
169-180	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ อาทิตย์ ทิพนกุล และ จิรวัดน์ วรณโรจน์
181-192	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 นครินทร์ นิ่มมา และ จิรวัดน์ วรณโรจน์
193-205	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด นครราชสีมา เทอดทูน คำชาย และ ดุรงค์ฤทธิ์ สุขสมบัติ
206-217	ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ชัยชนะ ราชไชย และ จิรวัดน์ วรณโรจน์

มุมมองการศึกษาไทย: ทำอย่างไรให้ไปสู่ความสำเร็จ A Critical Lens on Thailand Education: The Road to Succeed

วสันต์ เต็งกวาน* และ กิตติชัย สุธาสิโนบล**

นิสิตปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

Wasan Tengkuwan* and Kittichai Suthasinobon**

Ph.D. Candidate, Faculty to Education, Srinakharinwirot University*

Assistant Professor Dr., Faculty to Education, Srinakharinwirot University**

Corresponding author E-mail: wasan.inf@g.swu.ac.th

(Received: December 13, 2020; Revised: January 09, 2021; Accepted: February 13, 2021)

บทคัดย่อ

แนวโน้มของสถานการณ์การศึกษาไทยยังคงเป็นเรื่องที่รัฐบาลทุกยุคสมัยต่างให้ความสำคัญเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เท่าเทียมกับนานาประเทศ แต่ในทางตรงกันข้ามผลลัพธ์ของการศึกษาไทยยังคงอยู่ในขั้นวิกฤต สามารถสังเกตได้จากผลการทดสอบในประเทศอาทิเช่น O-NET ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะในกลุ่มสาระหลัก หรือผลการทดสอบการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ที่พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนไม่ผ่านครึ่ง และมีแนวโน้มที่จะลดลงโดยเฉพาะวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐาน และเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กไทยในการแข่งขันในเวทีโลกโดยเฉพาะผลการประเมิน PISA ที่วัดความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และการอ่าน โดยผลลัพธ์ที่ได้คือเด็กไทยติดอันดับ 54 จาก 70 ประเทศที่เข้ารับการประเมิน ดังนั้นการพัฒนาศึกษาไทยจึงควรเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพิจารณาและร่วมกันแก้ไข ปัญหาจากทุกภาคส่วนในสังคม ดังนั้นในบทความนี้จะกล่าวถึงความพยายามที่จะพัฒนาศึกษาให้มีความยั่งยืน สร้างความตระหนักให้กับผู้คนในสังคมไทยกับการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก รวมไปถึงการให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการศึกษาไทย เพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: การศึกษาไทย, คุณภาพการศึกษาไทย, กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The situation of Thai education has been concerned in which all governments claim to have committed themselves to achieve in order to raise the standard of education to be on par with other countries. However, such aim sounds far more like rhetoric as opposed to reality. This can be observed from the result of national tests, such as O-NET test, scoring less than 50% at the basic education level especially the main subjects. In addition, the result of Non-Formal National Education Test (N-NET) found that most of the students did not pass halfway scores and tended to decline particularly in basic subjects. Thai students also were ranked 54 out of 70 countries when comparing to the international competition in PISA assessment examined in knowledge of mathematics, sciences and reading. Hence, the development of Thai education should be prioritized and acted upon with a collective effort from all sectors in the society jointly addressed to the problem. This article aims to call for the strengthening in

the effort of developing sustainable education and raising awareness of Thai people of the changes in the world. It also provides suggestions for solving Thai education problems to lead to quality education for a better society in which inequity is reduced in our present world.

Keywords: Thai Education, Quality of Thai Education, Sustainable Development Goal

1. บทนำ

การศึกษาในประเทศไทย รัฐบาลในทุกยุคสมัยมีการให้ความสำคัญ มีการพูดถึงคุณภาพทางการศึกษา หรือมีความพยายามที่จะได้ปฏิรูปทางการศึกษาเพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยที่จะสามารถสังเกตได้จากงบประมาณที่ภาครัฐมีการทุ่มเงินลงทุนด้านการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยจากข้อมูลของ IMD 2016 พบว่า ประเทศไทยได้มีการลงทุนการศึกษาร้อยละ 3.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และเมื่อจำแนกตามประเภทของกิจกรรมรายจ่าย พบว่า ร้อยละ 73.88 ได้ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษามากที่สุด แต่ระดับมาตรฐานทางการศึกษาอาจจะแปลกผัน ผลการสอบของเด็กไทยไปไม่ถึงเป้าหมายในหลายสำนัก เริ่มต้นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจโดยในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้จากผลการทดสอบการศึกษาของระบบโรงเรียน (N-NET) ด้านทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 และมีแนวโน้มที่ลดลงโดยเฉพาะในวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก) นอกจากนี้เมื่อมองไปถึงความสามารถของเด็กไทยในการแข่งขันในเวทีโลกพบว่า ในปี 2557 (สำนักข่าวบีบีซีไทย, 2559) เด็กไทยติดอันดับ 54 จาก 70 ประเทศจากผลการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Students Assessment: PISA) โดยคะแนนความรู้ด้านคณิตศาสตร์การอ่านและวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

แนวโน้มของสถานการณ์การศึกษายังคงได้รับปัจจัยหนุนทั้งจากภายในและภายนอกเป็นอย่างมาก แต่คุณภาพการศึกษาไทยที่ยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged society) อย่างเป็นทางการ วัยแรงงานที่ต้องดูแลรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุ การขาดทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยีของเด็กเยาวชนและกลุ่มแรงงาน หรือแม้แต่คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนที่กำลังเป็นประเด็นร้อนแรงในเวลานี้ที่ครูอาจารย์ต่างต้องให้ความสำคัญ ซึ่งทั้งหมดนี้คือปัจจัยสำคัญภายในประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของไทยอย่างมีนัยสำคัญ และนอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่ยังหนุนนำเป็นตัวขับเคลื่อนสถานะการศึกษาไทยคือการรวมตัวของประชาคมอาเซียนที่มีการโอนย้ายแรงงานอย่างเสรี การปฏิวัติดิจิทัล (digital Revolution) ที่ทำให้เกิดยุคของ IOT (Internet of Things) เชื่อมทุกสิ่งอย่างไว้ด้วยกัน การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 (Industrial Revolution) นำเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการกระบวนการผลิตสินค้า และอีกประเด็นหนึ่งที่นักการศึกษาทั่วโลกต่างให้ความสนใจคือสัญญาประชาคมโลกเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือที่เรียกกันว่า SDGs (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) โดยที่องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุความสำเร็จโดยมี 17 เป้าหมายในการพัฒนาที่มีความโยงใยและเกี่ยวพันกัน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มมิติ เป้าหมายที่สำคัญได้แก่มิติด้านสังคม (People) มิติด้านเศรษฐกิจ (Prosperity) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) มิติด้านสันติภาพและสถาบัน (Peace) และมิติหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) (ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “การสร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และครอบคลุมการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน Ensure Inclusive and Quality Education for All and Promote Lifelong Learning”

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก) ซึ่งตรงกับเป้าหมายที่ 4 จากกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในการพัฒนา ด้านการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้คนในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและในทางกลับกันการนำเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษามาปรับใช้ในบริบทการศึกษาไทยที่ยังอยู่ในช่วงพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น นับว่า เป็นเรื่องที่ทำได้อย่างยิ่ง

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาไทยได้มีการวางแผน (Roadmap) ในการขับเคลื่อนเป้าหมายที่ 4 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ของประเทศไทยที่ทำให้เกิดความชัดเจนในการลงมือปฏิบัติและขับเคลื่อนนโยบาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข) แต่ในขณะเดียวกันเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นกลับมีปัญหาทั้งที่อยู่ได้พร้อมและบนพรมที่ต้องรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ด้วยการพัฒนาดังนี้

2. เด็กปฐมวัยและอนุบาลได้รับการพัฒนาในเรื่องความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเท่าเทียมกัน

เป็นประเด็นที่สำคัญในการที่จะเริ่มต้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรเริ่มต้นจากจุดรากฐานของระบบการศึกษานั้น คือ เด็กระดับปฐมวัย ดังคำกล่าวของ Prof. James J. Heckman นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลได้กล่าวไว้ว่าการลงทุนกับ เด็กปฐมวัยคือการลงทุนที่คุ้มค่าอย่างยิ่งทางสังคมเมื่อเทียบกับการลงทุนในช่วงอายุอื่นๆ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยลดปัญหา ความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อีกด้วย (Heckman, 2013) คุณภาพของเด็กปฐมวัยบนพื้นฐานของแนวคิดและหลักการจัดการศึกษา ปฐมวัยที่ประเทศไทยต้องการคือการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็น องค์กรวมและสมดุลทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ตามรายงานขององค์การยูนิเซฟประเทศไทย ปี 2018 (UNICEF Thailand, 2018) ได้รายงานถึงสภาพปัญหาของเด็กปฐมวัยของไทยที่ขาดการดูแลและการกระตุ้นเพื่อการพัฒนา อย่างเหมาะสม เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจครัวเรือนของประเทศไทยยังมีความแตกต่างกันมาก ผู้ปกครองโดยเฉพาะ พ่อขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กับลูก นอกจากนี้เด็กอายุ 3-5 ปีร้อยละ 15 ไม่ได้เข้าเรียนในระดับ ปฐมวัย ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กในอนาคตเป็นอย่างมาก จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้รับการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัญหาและความท้าทายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ที่มา: ปรับปรุงจาก UNICEF Thailand (2018)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สังคมไทยต้องรับทราบว่าเด็กปฐมวัยในยุคนี้นี้จะต้องแบกรับภาระการดูแลคนสูงอายุ มากขึ้น เพราะในราวปี พ.ศ. 2564 เรากำลังเข้าใกล้สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) และในอีก 20 ปี ข้างหน้าคาดว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นคือการเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) (สุรพงษ์ มาลี, 2561) ดังนั้นเด็กในกลุ่มนี้คือความหวังในการนำพาครอบครัว และประเทศชาติไปอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงและก้าวข้ามการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้หรือไม่ การพัฒนาเด็กกลุ่มนี้

ให้เดิมโตขึ้นมาเป็นกำลังที่สำคัญโดยลงทุนให้ได้รับศักยภาพในการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนจากปฐมวัยสู่วัยประถมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับวงการการศึกษาไทย ถ้าคิดจะก้าวไปให้ถึงเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาเพื่อความยั่งยืนในประเด็นแรก ต้องเริ่มที่การปฏิวัตรระบบการเรียนการสอนดังนี้

- 1) สร้างหลักสูตรที่ให้ความรู้กับครูในระดับปฐมวัยเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการเลี้ยงดูแล และพัฒนาเด็กให้ครบด้าน โดยเฉพาะการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อที่สร้างความพร้อมก่อนการเปลี่ยนแปลงไปยังระดับประถมศึกษา
- 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียน จนถึงสร้างเครือข่ายร่วมกับผู้ปกครองในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียนในระดับปฐมวัย
- 3) ระดับประถมศึกษาควรเน้นฐานการจัดการเรียนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าความรู้และเน้นกระบวนการหาคำตอบมากกว่าคำตอบ (ปีงอนด์ รักอำนวยกิจ, 2561)
- 4) บูรณาการเรียนรู้ในสาระวิชาต่างๆที่เน้นทักษะการอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดคำนวณ (Arithmetic)
- 5) กระบวนการช่วยเหลือของครูผู้สอนต้องเข้มแข็งลดแนวคิด “แพ็คดอก” ส่งเสริมแนวคิด “แพ็คต้องช่วยเหลือ” โดยที่ครูต้องให้การช่วยเหลือผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษ รวมถึงเน้นการใช้ทักษะการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อให้เกิดเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Autonomous learner)

ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดความพร้อมในการเรียนระดับประถมอย่างเท่าเทียมกัน

3. สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาชาตินั้นก็คือการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) เพื่อเข้าถึงคุณภาพทางการศึกษา จากรายงานสภาวะการศึกษาไทยในปี 2560/2561 ชี้ให้เห็นข้อเรื่องของการทดสอบ O-NET ระดับ ม.3 และ ม.6 โดยที่จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (Income per capita) สูงกว่าจะได้คะแนนเฉลี่ยในทุกวิชามากกว่า นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าจังหวัดนครราชสีมา ยะลา และปัตตานีได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเส้นคะแนนเฉลี่ยมากในทุกวิชา ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการสร้างความเท่าเทียมกันด้านปริมาณในการส่งเสริมให้เด็กไทย ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) แต่สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ 4 ความไม่เท่าเทียมถึงคุณภาพการศึกษาซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า “ดีกระจุก ยังขาดคุณภาพกระจาย” ซึ่งเป็นคำพูด

ที่ฟังแล้วไม่เป็นที่ชอบใจมากนักแต่สามารถสะท้อนออกมาถึงความจริงที่เป็นปัญหาในสังคมการศึกษาไทยที่สะท้อนความเป็นเมืองและความเป็นชนบทในลักษณะการมีคุณภาพแต่ขาดประสิทธิภาพ การมีฐานะเศรษฐกิจและความยากจน ทั้งหมดนี้ต่างก็เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาและสะท้อนไปยังคุณภาพของการศึกษา ยิ่งสังคมมีความแตกต่างด้านรายได้มากเท่าไร ก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากเท่านั้น (รัชวดี แสงมเหหมัด, 2560) การศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาคนและสังคมให้คุณภาพ ดังนั้นการให้โอกาสทางการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมควรให้ความสนใจ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนเห็นว่า การส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการศึกษาควรส่งเสริมการแก้ไขดังนี้

3.1 การกระจายงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ลงไปยังสถาบันการศึกษาอย่างแท้จริงและไม่กระจุกเฉพาะสถาบันที่มีชื่อเสียงของประเทศเท่านั้น โดยอาจจะให้เป็นรูปแบบของแนวทางการมอบทุนการศึกษา (กรีธา สิมะวรา, 2557) นอกจากนี้งบประมาณควรจัดให้เท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนชนบท โรงเรียนขยายโอกาส เป็นต้น

3.2 หลักสูตรควรตอบสนองกับความต้องการของแต่ละพื้นที่การศึกษา แนวคิดที่ว่า “One Size Fits All” หรือหลักสูตรที่คิดค้นมาจากส่วนกลางจะตอบสนองคนทั้งประเทศนั้นคงเป็นเรื่องที่ยากสำหรับปัจจุบัน ดังนั้นโรงเรียนและสถาบันต่างๆควรมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองผู้เรียนของตนเองในแต่ละบริบทพื้นที่ทางสังคม ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และลดความแตกต่างของสภาพสังคมเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนเข้าถึงความเท่าเทียมของการศึกษา

3.3 กระจายครูบุคลากรที่มีคุณภาพไปยังโรงเรียนที่ขาดแคลนเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปฏิบัติ หลายครั้งเมื่อครูได้รับการบรรจุมักจะเลือกปฏิบัติราชการในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเนื่องจากว่าทรัพยากรมีความพร้อมทางด้านปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีเป็นที่น่าพอใจ สภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นการกระจายครูที่มีคุณภาพไปสู่โรงเรียนที่มีความต้องการย่อมช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและช่วยลดความเหลื่อมล้ำต่อคุณภาพการศึกษา การสร้างแรงจูงใจให้กับครูไปบรรจุในโรงเรียนที่ตลาดแคลนด้วยการให้เงินเดือนสูงกว่าเงินเดือนครูทั่วไปอาจจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ครูเลือกบรรจุในโรงเรียนขนาดเล็กมากขึ้น

3.4 ระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงโดยการจับคู่โรงเรียนขนาดใหญ่คุณภาพดีกับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนและเสริมสร้างความเสมอภาคในการศึกษา ทั้งนี้ทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถนำมาใช้ร่วมกันเพื่อประหยัดงบประมาณของภาครัฐได้ บุคลากรครูสามารถช่วยกันแก้ปัญหาของผู้เรียนและทำให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กไม่รู้สึกถูกทอดทิ้งปัญหาไว้โดยลำพังเพราะมีเพื่อนครูจากอีกโรงเรียนช่วยกันคิดและหาทางออกร่วมกัน จนเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในที่สุด

3.5 ระบบฐานข้อมูล (Database) การสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามผู้เรียนและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดปัญหาการออกการคันของผู้เรียน ถือว่าเป็นอีกเรื่องที่มีความท้าทาย เพราะภาครัฐต้องสร้างความร่วมมือทำงานกับกลุ่มภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อที่จะได้ติดตามข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนรวมถึงความต้องการและความจำเป็นของทุนทรัพย์ในการศึกษาตลอดหลักสูตร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเท่าเทียม

4. ระดับอุดมศึกษาสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันในการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมถึงมหาวิทยาลัยที่ราคาสามารถจ่ายได้

จากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมรุนแรงมากกว่าเดิม ซึ่งสังเกตได้ว่าเด็กที่มีฐานะทางบ้านที่ไม่ดี ติดขัดกับการเข้าถึงเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองตกงาน เศรษฐกิจในครัวเรือนแย่ลง เด็กกลุ่มนี้จะได้รับผลกระทบโดยตรง จากการรายงานของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) พบว่า มีเด็กไทยมากกว่า 5 แสนคนได้หลุดออกนอกระบบการเรียนไปแล้ว และอีก 2 ล้านคนมีแนวโน้มที่จะไม่ได้เรียนต่อ ในขณะที่เด็กครอบครัวยากจนที่มีประมาณ 20% ของประเทศแล้ว มีเด็กเพียง 5% เท่านั้นที่มีโอกาสเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ถ้ามองสถานการณ์แบบนี้ต่อไปในอนาคต กลุ่มเด็กนักเรียนที่มีฐานะยากจนจะหมดซึ่งโอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นประเทศเดียวในกลุ่มอาเซียนที่มีอัตราการยากจนเพิ่มขึ้นหลายครั้งนับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมาและประชากรร้อยละ 10 ของประเทศ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อวันไม่ถึง 60 บาท ต้องได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาเร่งด่วนหากต้องการก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง อีกทั้งยังพบว่า เด็กนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ยังอยู่ในวัยเรียน การศึกษาภาคบังคับและมีฐานะยากจนสูงสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มนักเรียนในอายุเท่ากันในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ซึ่งตัวเลขนี้แสดงออกถึงความไม่เท่าเทียมกันของการเข้าถึงระบบการศึกษาในประเทศที่เพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ภาพรวมของนักเรียนในกลุ่มครัวเรือนยากจนมีอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมปลายและปริญญาตรีต่ำกว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะดี โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครที่นักเรียนกลุ่มยากจนมีอัตราเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีน้อยกว่ากลุ่มครัวเรือนฐานะดี สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระดับการศึกษาที่สูงมาก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างการศึกษาที่ยั่งยืน ดังนั้นการทำให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง เป็นทางออกอีกอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคนที่เป็นกำลังทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้มีเศรษฐกิจที่ดีได้ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ได้เสนอแนะ 5 นวัตกรรมที่จะช่วยให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาหายไปภายใต้แนวคิด All for Education (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

4.1 การจัดการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ (Area Based Education: ABE) โดยการกระจายอำนาจการบริหารไปยังแต่ละพื้นที่เพื่อความคล่องตัว โดยมีชุมชนและครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการช่วยส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับทุกคน เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม เช่น สถาบันการศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ เครือข่ายทางวิชาการกับสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนองค์กรส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

4.2 เสริมสร้างนวัตกรรมการเงินการคลังเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา อาจมีแนวทางโดยการออก พันธบัตรสัญญาแก่ภาคเอกชนเพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะประเด็นที่ภาครัฐและเอกชน เห็นร่วมกัน โดยการดำเนินการดังกล่าวช่วยลดความเสี่ยงการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชนจะได้ผลตอบแทนหากดำเนินการ สำเร็จ

4.3 การใช้ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ (Q-info) ที่สามารถ ติดตามนักเรียนรายบุคคลเพื่อทำการประเมินความเสี่ยงในการออกโรงเรียนกลางคัน นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องสามารถติดตามเด็กได้อย่างใกล้ชิดจากระบบ โดยการออกเยี่ยมบ้าน หรือกับผู้ปกครอง ยังสามารถวางแผนพัฒนา นักเรียนตามศักยภาพและความสนใจได้อีกด้วย

4.4 การสร้างความร่วมมือทางภาครัฐและเอกชน ทุกภาคส่วน ในสังคม หน่วยงาน มีบทบาทสำคัญในการสร้าง ความเสมอภาคทางการศึกษา อาทิเช่นโครงการ Learning Passport ที่มีการประสานงานความร่วมมือในการสร้างรูปแบบ การศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านระบบออนไลน์และออฟไลน์โดยความร่วมมือขององค์การยูนิเซฟ บริษัทไมโครซอฟ และมหาวิทยาลัย แคมบริดจ์

4.5 การวิจัยและการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Research and Developmental Evaluation) เป็นการสร้าง วิจัยเพื่อที่จะได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทำการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย และลดความเหลื่อมล้ำจนนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ บนหลักฐานทางวิชาการ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แนวคิด All for Education เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดย กสศ.

5. เยาวชนและผู้ใหญ่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานที่ดี ตลอดจนได้แสดงความเป็น ผู้ประกอบการ

แม้ว่าตลอดเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีการส่งเสริม พัฒนา สนับสนุนการเรียนรู้อยู่ทุกยุคสมัย จนถึงมีความ สำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ผลลัพธ์ส่วนใหญ่ที่ได้คือการเพิ่มเป้าหมายเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิเช่น อัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความ เสมอภาคทางการศึกษาจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก) ในทางกลับกัน

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพยังเป็นคำถามที่ท้าทายทุกหน่วยงานในการพัฒนา การพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เด็กไทยได้เข้าถึงข้อมูลที่มีอยู่บนโลกออนไลน์ได้มากขึ้น สามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ที่ทุกและทุกเวลา แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันขาดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างแท้จริง ไม่มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ทักษะที่ได้รับจากในห้องเรียนจึงเป็นจึงไม่เพียงพอต่อการนำไปประกอบอาชีพ (สุบิน ไชยยะ, พงษ์ศิริ ธีรบรรณพิทักษ์, และปิยพงษ์ สุเมตติกุล, 2558) ในโลกศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องกลับมาทบทวนอีกครั้งการเลิกจ้างในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ การปลดพนักงาน และสถานะเศรษฐกิจชะลอตัวอันเป็นผลพวงมาจากสงครามการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐ ความต้องการแรงงานทักษะสูง การรองรับการทำงานควบคู่กับเทคโนโลยีจึงเป็นตัวแปรสำคัญให้แรงงานในทุกระดับภาคเศรษฐกิจปรับตัวให้รอด ซึ่งแนวทางหนึ่งที่สามารถทำได้คือการพัฒนาตนเองตลอดชีวิตหรือ Lifelong learning (ลินดา วัชรเสถียรพงศ์, 2562) เพื่อให้เกิดคุณลักษณะสำคัญของการพัฒนาตนเองตลอดชีวิต ดังนั้นเพื่อให้เห็นมุมมองของการพัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานที่ดี ควรมีแนวทางสนับสนุนดังนี้

5.1 ให้คุณค่ากับการเรียนรู้ (Value Learning) ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเป็นผู้ใฝ่รู้ และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ทั้งที่เป็นการเรียนรู้แบบในระบบ นอกกระบบ รวมไปถึงการเรียนรู้ตามอัธยาศัย นอกจากนี้ควรมีการให้เกียรติบัตริยภย่องเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของการพัฒนาตนเอง (Laal & Laal, 2012)

5.2 สร้างโอกาสการเรียนรู้เข้าถึงทุกคน (Bring Learning Opportunities Closer to Learners) ใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยที่องค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบหาวิธีการให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อต่างๆได้อย่างเท่าเทียมกัน เปิดให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษาให้กับกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน หรือกลุ่มแม่บ้านที่มีการพัฒนาตนเองและช่วยกันสร้างความรู้เพื่อพัฒนาสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

5.3 เสริมทักษะใหม่ (Upskill) เป็นการพัฒนาและเสริมทักษะเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันที่ทำให้หลายหน่วยงานโดยเฉพาะภาคเศรษฐกิจได้ปิดตัวลง ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้ การเสริมทักษะใหม่ให้กับคนในองค์กรจึงเป็นหนึ่งในทางรอดที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กรอยู่เสมอ (Mckinsey Global Institute, 2017)

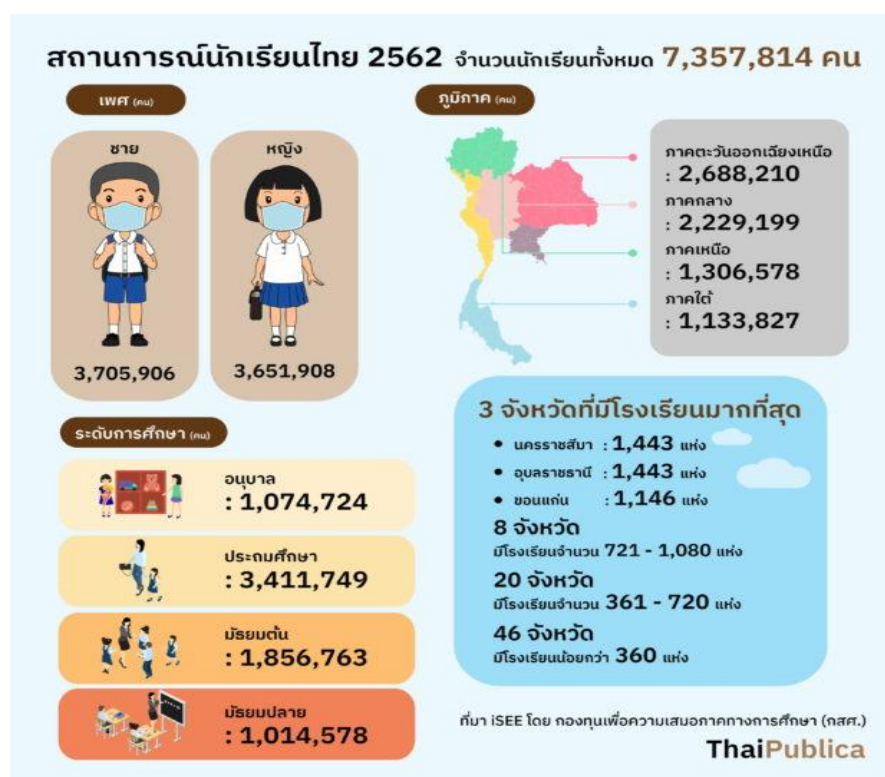
5.4 สร้างทักษะใหม่ (Reskill) คือการสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน เพราะในปัจจุบันนี้ทักษะการทำงาน ใหม่เป็นที่ยอมรับอย่างมากสืบเนื่องจากการเข้ามาของระบบกลไกอัตโนมัติ (Automation) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ดังนั้นภาคแรงงานทั่วโลกกว่า 14% จำเป็นที่จะต้องได้รับการสร้างทักษะใหม่หรือปรับเปลี่ยนงานภายในปี 2030 นี้ (Mckinsey Global Institute, 2017)

5.5 พัฒนาสมรรถนะที่มีการถ่ายทอดจากงานเดิม (Transversal Competencies) ในยุคสมัยปัจจุบันการมีทักษะชีวิตที่จำเป็นอย่างอื่นจึงมีความสำคัญและจำเป็น Assessment of Transversal Competencies UNESCO (2019) ได้กล่าวถึงทักษะที่สำคัญอันได้แก่ทักษะการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) ทักษะภายในบุคคล (Intrapersonal Skill) การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลสารสนเทศ (Media and Information Literacy) ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและคิดเชิงนวัตกรรม (Critical and Innovative Thinking) ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) และอื่น ๆ เช่น ความเข้าใจในความแตกต่างด้านศาสนา (Respect for Religious Values) เป็นต้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและการทำงานที่ดี

แนวทางการพัฒนา	วิธีการส่งเสริม
1. ให้คุณค่ากับการเรียน (Value of Learning)	- ใฝ่รู้ใฝ่เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย - ใฝ่รางวัลกับตนเองเมื่อทำสำเร็จ
2. โอกาสการเรียนรู้เข้าถึงทุกคน (Bring Learning Opportunities Closer to Learners)	- เปิดระบบการเรียนรู้บนออนไลน์ - สามารถเทียบคุณวุฒิการศึกษาของปราชญ์ชุมชนหรือกลุ่มแม่บ้าน - สอนให้มีความครอบคลุมและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต
3. เสริมทักษะใหม่ (Upskill)	- พัฒนาและเสริมทักษะเดิมที่มีอยู่ - นำเทคโนโลยีหรือดิจิทัลมาปรับใช้กับการ - เพิ่มคุณค่าให้กับพนักงานและองค์กร
4. สร้างทักษะใหม่ (Reskill)	- เรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อนำไปใช้ในบริบทอื่นของงาน - ส่งเสริมพัฒนาทักษะนั้นควบคู่ - เตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มทักษะการทำงานให้กับตนเอง
5. พัฒนาสมรรถนะที่มีการถ่ายทอดจากงานเดิม (Transversal Competencies)	- กลุ่มทักษะ ความรู้ และนิสัยในการทำงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต - มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพเพื่อกลายเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ

ดั่งภาพที่ 5

ภาพที่ 5 สถานการณ์นักเรียนไทย 2562

ที่มา: www.thaipublica.org

6. ผู้หญิงและผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ขนพื้นเมืองและเด็กได้รับการศึกษาทุกระดับและขจัดความเหลื่อมล้ำ

จากสถานการณ์ในปัจจุบันระบบการศึกษาหลายแห่งได้เริ่มใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดเรียนโดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อยู่ในปัจจุบันนี้ แต่สิ่งที่หลายฝ่ายยังขาดการพิจารณา คือ โอกาสของผู้เรียนแต่ละคนในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีความจำกัดและแตกต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยที่มีความสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในระบบออนไลน์คือสัญญาณอินเทอร์เน็ต จากการสำรวจของ OECD เกี่ยวกับกรอบแนวทางสำหรับภาคการศึกษาในการตอบสนองกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 พบว่าเด็กไทยจำนวนเพียง 57% ที่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ และผู้เรียน 57.8% มีโอกาสเข้าถึงการใช้งานคอมพิวเตอร์ ถึงแม้ว่าตัวเลขนี้จะเกินครึ่งแต่เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนเช่น ประเทศสิงคโปร์ที่มีจำนวนถึง 89.3% (OECD, 2020) และเมื่อพูดถึงผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสพบว่าเด็กนักเรียนไทยจำนวน 7.3 ล้านราย เกินครึ่งเข้าเกณฑ์กลุ่มเปราะบางด้อยโอกาส พิการ โดยที่รายได้กลุ่มนักเรียนยากจนเฉลี่ยที่ 1,268 บาทต่อครัวเรือนและนักเรียนจำนวน 4.5 พันรายไม่มีโรงเรียนในตำบลที่พักอาศัย (ไทยริพับลิกา, 2563) ปัญหาการเข้าถึงระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอีกตัวชี้วัดอีกอย่างหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเหลื่อมล้ำที่ฝังรากลึกลงไปในกลุ่มนักเรียนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่บ้านไม่ดี เราสามารถสังเกตได้ว่าทุกความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจะมีปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจครอบครัวย้อนมาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมความเท่าเทียมกันของทุกกลุ่มคนในสังคมจึงเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐในการสร้างกลไกสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยเริ่มต้นจากการพัฒนาจากขั้นพื้นฐานคือการพัฒนาระบบฐานข้อมูลส่วนบุคคลของคนทุกกลุ่มในสังคมเพื่อทราบถึงความต้องการและความจำเป็นเร่งด่วน จากนั้นเข้าถึงการแก้ปัญหาในระดับการเรียนการสอนคือ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของคนทุกกลุ่มในสังคม การพัฒนาหลักสูตรแบบเรียนร่วม และสุดท้ายคือการพัฒนาแนวคิดของคนในสังคมในการอยู่ร่วมกันโดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 การพัฒนาฐานข้อมูลส่วนบุคคล (ID Plan)

การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียมที่รวมไปถึงกลุ่มผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และเด็กที่ขาดโอกาสทางสังคม รัฐต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญเพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือไปยังทุกกลุ่ม ทั้งนี้การพัฒนาฐานข้อมูลส่วนบุคคลโดยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและควรได้รับการพัฒนาเพราะจะช่วยให้ทราบถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการต้องการความช่วยเหลือของแต่ละบุคคล โดยระบบฐานข้อมูลส่วนบุคคลนี้ควรที่จะสามารถสะท้อนถึงความต้องการเรื่องทุนการศึกษาที่สามารถร้องขอความช่วยเหลือได้ในทุกระดับการศึกษา มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลบูรณาการทุกภาคส่วนใช้ประโยชน์ร่วมกันเช่นกระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน การศึกษา เพื่อนำไปสู่การวางแผน การบริหารการศึกษา การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก)

6.2 การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (Digital for Learning)

พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับทุกกลุ่มคนโดยที่ไม่จำกัดเรื่องของสถานที่ เวลา โดยที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ในทุกเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อศึกษานี้จะช่วยส่งเสริมให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาในทุกพื้นที่ อีกทั้งยังช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มีความจำเป็นพิเศษ เช่น คนพิการที่ไม่สามารถเดินทางไปโรงเรียนได้ ขนพื้นเมืองที่มีความจำกัดเรื่องของพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้ในการพัฒนาระบบดิจิทัลนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องทำการพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้ให้รอบด้าน

6.2.1 การพัฒนาระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตของแต่ละพื้นที่ รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบเครือข่ายคลื่นสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่สามารถกระจายสัญญาณได้ทั่วถึงและชัดเจน ทันสมัย ตอบสนอง

ความต้องการของผู้เรียนที่มีอยู่ในทุกที่ โดยทางภาครัฐและเอกชนสามารถเลือกลงทุนและพัฒนาการให้บริการอินเทอร์เน็ตในทุกพื้นที่ของประเทศไทย และด้วยวิธีการนี้สามารถลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

6.2.2 การเตรียมความพร้อมด้านการใช้เทคโนโลยี ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้เผชิญกับปรากฏการณ์ช่องว่างด้านดิจิทัล (Digital Divide) ที่เกิดมาจากความไม่สมดุลของระบบนิเวศน์ ที่เกิดกับทุกประเทศทั่วโลก และยังมีคนไทยอีกจำนวนมากที่ยังไม่เป็นพลเมืองเครือข่าย (Netizen) (International Telecommunication Union (ITU), สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2560, อ้างใน เรวัต แสงสุริยงค์, 2561) มีการกล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันด้านดิจิทัล (Digital Inequity) ที่มีความซับซ้อนหลายระดับ ดังนั้นควมมีการสร้างการรับรู้การใช้งานด้านเทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อม อาทิเช่น ด้านเทคนิค ด้านเทคโนโลยีการใช้งาน ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการใช้ประโยชน์ ในขณะเดียวกันหากกลุ่มทางสังคมไหนที่ไม่มีกำลังมากพอที่จะเข้าหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยได้ ควรมีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือข้อมูลทางเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการยืมหรือจัดหาอุปกรณ์สำหรับการเรียนในทุกพื้นที่

6.3 การพัฒนาหลักสูตรเรียนรวม (Inclusive Education)

การศึกษาแบบเรียนรวมหมายถึงการให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่เด็กทุกคนในการเข้าถึงการศึกษา โรงเรียนพัฒนาทักษะและโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการศึกษาแบบเรียนรวมไม่ได้กล่าวถึงเฉพาะเด็กพิการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้นแต่หมายถึงเด็กด้อยโอกาสและเด็กชนกลุ่มน้อยด้วยเช่นเดียวกัน (UNESCO and UNICEF, 2015) โรงเรียนต้องเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงโดยไม่ทิ้งผู้เรียนไว้ข้างหลัง (No Child Left Behind) ยอมรับความแตกต่างและความเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน โดยที่ทางหลักสูตรต้องตอบสนองความแตกต่างนั้นได้ นับว่าเป็นเรื่องที่ทำท้าทายสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาในการออกแบบหลักสูตรให้มีลักษณะดังกล่าว ในขณะเดียวกันการพัฒนาหลักสูตรเรียนรวมนั้นไม่ควรดูเฉพาะผลลัพธ์เท่านั้น แต่ต้องดูเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญด้วย (UNESCO, 2020)

6.4 การพัฒนาแนวคิดการอยู่ร่วมกัน (Coexistence)

สร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้และการตระหนักรู้ของคนในสังคมในการอยู่ร่วมกัน โดยที่ต้องสร้างความเชื่อถือว่าผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการและชนพื้นเมืองคือสมาชิกทางสังคมที่ต้องมีการอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในสังคมต้องให้ความเคารพซึ่งสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตนเองที่พึงจะมีและพึงจะได้รับ การสร้างความตระหนักรู้เรื่องนี้จะทำให้ทุกคนต่างเห็นอกเห็นใจและเอื้อเฟื้อต่อกันในการอยู่ร่วมในสังคม ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบและดูถูก สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับหลักการที่อยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาและหน่วยงานในสังคมที่ต้องช่วยกันยอมรับซึ่งความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา เพศ และสภาพร่างกาย ช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพความหลากหลาย

ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 แนวคิดการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของเด็ก ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ

7. บทสรุป

แนวโน้มของการศึกษาไทยได้รับอิทธิพลทั้งจากปัจจัยภายในประเทศและต่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หัวใจสำคัญของการศึกษา คือ การสร้างคุณภาพและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในการพัฒนาการศึกษาไทยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการช่วยประสานและผลักดันให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งนั้นคือ คุณภาพของการศึกษา ครูผู้สอนต้องปรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นและสมรรถนะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก หลักสูตรที่ใช้สอนผู้เรียนในยุคสมัยปัจจุบันก็ควรได้รับการปรับปรุง โดยหลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามความรู้ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ยังต้องเป็นหลักสูตรที่มีการเสริมสร้างสมรรถนะเดิม (Up-skill) หรือเพิ่มเติมสมรรถนะใหม่ (Re-skill) ตามแต่ศักยภาพของแต่ละคน ในขณะที่เดียวกันการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและระบบการเรียนรู้ผ่านโลกออนไลน์เป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยนี้ ทำให้สังคมได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทุกมิติ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญส่งผลต่อการจัดระบบการศึกษา ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ของทุกกลุ่มคนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน จากแนวคิดการพัฒนาการศึกษาที่ผู้เขียนได้เสนอไปนั้นจะเห็นได้ว่าทุกส่วนในสังคมต่างมีมิติที่ถักทอร้อยเรียงประสานกัน แต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาที่สำคัญนั้นควรเริ่มมาจากตัวของแต่ละบุคคลก่อนเสมอ ที่ควรให้ความสำคัญในการแสวงหาความรู้ พร้อมทั้งจะรับความรู้และทักษะใหม่อยู่เสมอ และที่สำคัญควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ในศตวรรษนี้อย่างแท้จริง

8. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กริธา สิมะวรา (2557). โอกาสทางการศึกษากับความเป็นธรรมในสังคม. *วารสารสารสนเทศ*, 13(2), 54-61.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). *ภาพรวมสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา*. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/infographic-15-10-20/>
- ไทยริพับลิกา. (2563). *เปิดพิภพเด็กเรียน 7.3 ล้านคน เจาะลึกทำไม “การศึกษาไทย” เหลื่อมล้ำสูง*. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2020/08/thai-education-high-inequality01/>
- ปงปอนด์ รักอำนวยกิจ. (2561). *Policy Brief ข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูปการศึกษา, แนวแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะ เพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี (น.37-43)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- รัชวดี แสงมะหมัด. (2560). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: คุณภาพสังคมที่คนไทยมองไม่เห็นออนไลน์. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(1), 33-66.
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2561). ความพยายามลดช่องว่างด้านดิจิทัลในสังคมไทย. *Veridian E-Journal Silapakorn University*, 11(3), 1056-1084.
- ลินดา วัชรเสถียรพงศ์. (2562). *Lifelong learning ใช้ต่อกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุค Disruption*. สืบค้นจาก <https://www.salika.co/2019/11/17/lifelong-learning-skill-for-survive/>
- ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจศาสตร์. (2559). *ตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโครงการประสานงานการวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)*. คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก <https://sdgmove.com/>

- สำนักข่าวบีบีซีไทย. (2559). เวียดนามนำไทยทุกด้านในการสอบวัดระดับ PISA. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-38223294>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2560ข). *รายงานการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาไทยตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย 2560/2561 ฐานข้อมูลกับการบรรลุตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2562*. สืบค้นจาก http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2020/04/CR_For-Web.pdf
- สุรพงษ์ มาลี. (2561). รู้จักสังคมผู้สูงอายุและสถานการณ์ผู้สูงอายุ (ในประเทศไทย), *วารสารข้าราชการ* ปี 2561, 60(4), 6-8.
- สุบิน ไชยยะ, พงษ์ศิริ ธีรบรรณพิทักษ์, และปิยพงษ์ สุมตติกุล. (2558). ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัย : กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี. *สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 21(3), 149-176.

ภาษาอังกฤษ

- Heckman, J. J. (2013). *Giving Kids A Fair Chance*. Cambridge, Ma: The MIT Press, Boston Review Books.
- Laal, M. & Laal, A. (2012). *Lifelong Learning; Elements. Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47, 1562-1566. doi: 10.1016/j.sbspro.2012.06.862
- McKinsey Global Institute. (2017). *Jobs Lost, Jobs Gained: Workforce Transitions in A Time of Automation*. Retrived from <https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Industries/Public%20and%20Social%20Sector/Our%20Insights/What%20the%20future%20of%20work%20will%20mean%20for%20jobs%20skills%20and%20wages/MGI-Jobs-Lost-Jobs-Gained-Executive-summary-December-6-2017.pdf>
- OECD. (2020). *A Framwork to Guide an Education Response to The COVID-19 Pandemic of 2020*. Paris: OECD Publishing.
- UNESCO. (2019). *Assessment of Transversal Competencies: Current Tools in the Asian Region*. Retrived from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000368479>
- _____. (2020). *Inclusion and Education: All Means All*. Retrived from <https://en.unesco.org/gem-report/report/2020/inclusion>
- UNESCO & UNICEF. (2015). *Fixing the Broken Promise of Education for All*. Retrived from http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/fixing-broken-promise-efa-findings-global-initiative-oosc-education-2015-en_2.pdf
- UNICEF Thailand. (2018). *Early Childhood Development*. Retrieved from <https://www.unicef.org/thailand/what-we-do/early-childhood-development>

A New Paradigm of Dual Vocational Education for Three Southern Border Colleges with Establishments Abroad in the Next Decade (2019-2028)

Nifiradow Nilaeh* and Chawalit Kerdtip**

Ph.D. Candidate, Educational Administration, Prince of Songkla University*

Assistant Professor Dr., Educational Administration, Prince of Songkla University**

Corresponding author E-mail: nik.dao22@gmail.com

(Received: December 16, 2020; Revised: January 22, 2021; Accepted: February 12, 2021)

Abstract

The objective of this research was to propose the new paradigm for dual vocational education with establishments abroad of colleges in three southern border provinces (Pattani, Yala and Narathiwat Provinces) for the next decade. According to the Office of Vocational Education's dual vocational education regulations, the study revealed that there were general conditions and obstacles according to the educational management process. The key informants were thirty-two key contributors' qualified persons in the management of the vocational education system. An in-depth semi-structured interview was used to collect the data. In the second phase, interviewing with the dual vocational education experts in the area of three southern border provinces and the representatives from establishments abroad was used to give the perspective towards dual education management with foreign establishments of colleges. It was validated by triangular technique. The research results appeared as a combination of dual education theory with the establishment's needs. Real working conditions became a new paradigm for dual vocational management through the integrative system model for dual education management, including the system approaches. There were input factors including (1) policy goals; (2) learners' attribute; (3) resources for the dual system administration; and (4) domestic labor market demand. The process factor included: (1) administration and organizational management, (2) collaboration, (3) educational management and training, and (4) assessment system and the output delivers of having the graduates who were characteristics of work habits that met the establishment's needs.

Keywords: Paradigm, Dual Vocational Education, Three Southern Border Provinces, Establishment Abroad, Next Decade (2019-2028)

1. Introduction

The 12th National Economic and Social Development Plan aim to provide people of all ages with the skills and knowledge to develop themselves throughout life continuously. Having an economic system that is structurally strong, stable, competitive, sustainable, energy security has distributed prosperity into the region. Having a quality infrastructure that meets international standards maintain

natural capital and environmental quality to the ecological balance, including allowing the country to play an important role in development cooperation under various agreements. At the sub-region, region, and world level, there is a more decentralized localization. At the same time, Thailand has driven Thailand 4.0 (Maesincee, 2016) policy, which is in line with the 12th National Economic and Social Development Plan to develop the country. Connecting the Thai economy to the world creates a new economy that transcends the middle-income trap. One of the strategies for driving the policy is to focus on human development to develop workers' competency and occupational skills in line with their needs. The middle-class labor force has higher-skilled labor skills and can measure the skill level at the international level. However, the implementation of a strategy aims to emphasize all sectors' participation from the Ministry of Education. The country's main educational organization has a role and mission in organizing and promoting education to develop people to be good, virtuous, bring knowledge, have quality, and have the potential for continuous self-development throughout life. Therefore, an action plan for implementing the social policy and its quality has been established through the educational management process. It has the policy to support the workforce's production and development by changes in the structure of the production and service sectors, accelerating workforce production at the vocational level. Along with developing professional qualifications certification according to international standards (Office of the Vocational Education Commission, 2008) where vocational education management will play a greater role in the country's development. Establishments and civil society and decentralized to local government organizations. The local government organization has jointly managed vocational education and professional training for the local community, which is a real need. To support globalization based on national development needs, it must be the cooperation of the parties in society together. It is not an obligation of the Ministry of Education only. Whether it is a family member NGO Establishments, community organizations, and related ministries, which management of vocational education is effective. It will help raise graduates' competence and performance skills at the vocational level (Office of the Vocational Education Commission, 2012). From the Ministry of Education policy, which supports the management of vocational education, it produces vocational learners both the service sector, the industrial sector, and the agricultural sector, especially the occupational groups that are demanding the expanding labor market in all sectors.

The principles and theories of dual vocational education are the vocational education management and occupational training can be established in the model of dual Education created by agreement between vocational educational institutions or between such institutions and workplaces, government enterprises or agencies, regarding curriculum planning, learning and assessment. Students would study theoretical knowledge in Vocational Institution and practical knowledge in workplaces. Dual means "Two parties" which refer to the workplace and the school. Each person who participates in the occupational training under the Dual Vocational Education project will hold 2 statuses which are Student and Trainee. In other words, Dual Vocational Education Management is a model of Education

Management system in which the trainee must study General subjects in the educational institution 1-2 days a week, and Occupational Subjects in the workplace 3-4 days a week. That being said, these arrangements would be under the agreement between the school and the workplace. (Office of the Vocational Education Commission, 2008)

Therefore, the government has the policy to support the Office of Vocational Education Commission to promote dual education management by stipulating the Vocational Education Act. Thai Vocational colleges could manage dual education (Office of the Vocational Education Commission, 2017) with foreign establishments to enhance the provision of vocational education for local learners and bring knowledge from establishments abroad to develop the economy labor market effectively. There are developing and empowering people to achieve stability of the society and the country following the plans of the Nation (Office of the Education Council, 2017). The usual method of dual education management is only the co-operational management model with workplace in Thailand. However, changing world makes educational change as well, it becomes the model for working with abroad workplaces especially the Southern part of Thailand would be more promoted by helping the situation in the area to develop the human resource in three southern border provinces under economic, social, population, environmental and technological changes. Thus, the vocational education could provide the effective workforce for increasing the labor skills by learning technology and new knowledge in their professional fields. The principles and theories of dual vocational education are the vocational education management and occupational training can be established in the model of dual education created by agreement between vocational educational institutions or between such institutions and workplaces, government enterprises or agencies, regarding curriculum planning, learning and assessment. Students would study theoretical knowledge in vocational institution and practical knowledge in workplaces. Currently, the management of dual vocational education with establishments abroad of colleges located in three southern border provinces (Pattani, Yala, and Narathiwat) affiliated with the official board of education in each region, including 13 of the operation is ongoing and some participants. The expertise of the vocational education has attention to study the obstacles of dual education management with foreign establishments of colleges in three southern border provinces under the Vocational Education Commission and to propose a promising approach in upgrading the educational management system in dual systems with the colleges' overseas establishments and able to use the research results to develop dual educational management for vocational in three southern border provinces. It is in line with policy expectations and objectives to have success resulting in potential and enhance learners' educational management capabilities that can compete with other countries. The dual system is expected to strongly support a successful transition of young people from school to work and to guarantee a skilled workforce as a prerequisite for a successful economy. In addition, it plays a role in educating young people. The central goal of dual system is to help students attain and develop competence in action so that they can meet current and future professional challenges and participate in defining their vocational lives.

Because of on-going changes in society, economy and at the workplaces, the dual system has been under pressure of adaptation in order to further maintain its effectiveness and efficacy. Consequently, many adjustment processes have taken place on different levels of the system, namely system approaches for integrative dual education. Adjustment the process from 14 issues; 1) Readiness survey 2) International coordination 3) Signing of a memorandum of cooperation 4) Preparation of study plans throughout the course 5) Public relations 6) Student selection 7) Career training contract 8) Orientation of learners and parents 9) Preparing documents before traveling 10) Preparing teachers and learners 11) Studying in schools 12) Career training, Workplace learning 13) Supervision, Vocational training 14) Measurement and Evaluation were combined and reappraisal as the system process view as the research result present. Furthermore, a career-focused education that is aligned with the context is an area of ever-changing economic growth. People in the three southern border provinces (Pattani - Yala - Narathiwat and Songkhla, some districts) with information found that local people have gone on to work in neighboring countries including Malaysia, Singapore, Brunei, Indonesia and India continuously. (Thai Labor Administration to Overseas Division, 2019). The local (Pattani, Yala and Narathiwat Provinces) dual management is needed from local organizations, communities, parents, and establishments in the country and overseas who will provide resource support especially overseas establishments which neighboring as international level to further the dual education in three southern border provinces.

2. Research Objectives

To propose the new paradigm for dual vocational education with establishments abroad of colleges in three southern border provinces (Pattani, Yala and Narathiwat Provinces) for the next decade

3. Methodology

This study used a qualitative research method. There were thirty-two key contributors' qualified persons in the management of the vocational education system. The instrument research used in the first phase was a semi-structured interview, which is an in-depth interview and lessons learned. In the second phase, interviewing with the dual vocational education experts in the area of three southern border provinces and the representatives from establishments abroad was used to give the perspective towards dual education management with foreign establishments of colleges under the Vocational Education Commission in the next decade. The research instrument was a semi-structured interview. The open-ended protocol emphasizes the in-depth of the interview. From key information providers (Chantawanich, 2014) there were related documents to establish credibility in a study by researchers at the right time to take a major contributor to the study treatment. Confidentiality of respondents using pseudonym confidentiality of information is regarded as a good code of conduct (Fraenkel & Wallen, 2006).

The reviewers examined reliability and validity of the data by using the triangular technique including: 1) monitoring data at individual differences, 2) monitoring by changing the interviewer to the research assistant to switch for the interview 3) examination of the collection method. The data was

analyzed by using content analysis techniques and comparison, similar and different techniques of information.

4. Results

The paradigm of dual vocational education with establishments abroad of colleges in three southern border provinces (Pattani, Yala, and Narathiwat) for the next decade has appeared as a combination of dual education theory with the establishment's needs along with real working condition become as a new paradigm for dual vocational management thru the integrative system model as shown in figure 1

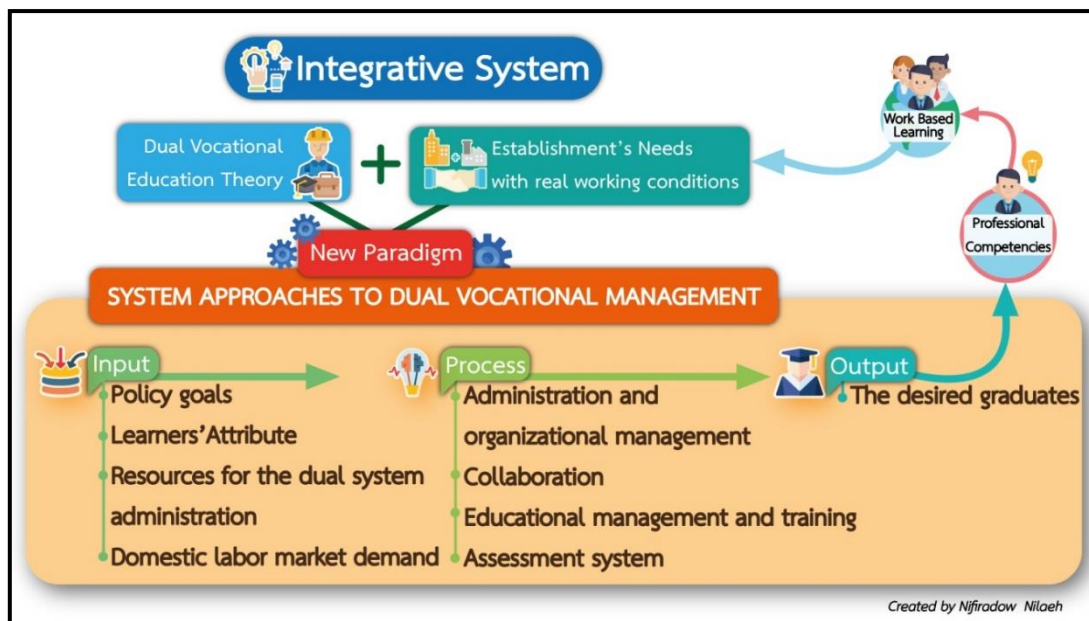

Figure 1 The Integrative System for Dual Vocational Education with establishments abroad for colleges in three southern border provinces in the next decade (2019-2028)

Input

1. Policy goals: The approach to educational management in dual systems with workplaces or establishments in abroad consists of (1) producing graduates that meet the needs of establishments both quantitatively and qualitatively (2) proposing to development goals in line with the National Social and Economic Development Plan (3) increasing the number of learners in dual vocational systems and (4) building learners to be entrepreneurs.

2. Learners' Attribute: Characteristics of the learners consist of (1) the selection of learners from those with good academic performance (2) having good basic skills which those good at working skills (3) taking responsibility (4) patience (5) discipline and (6) ability to work with others.

3. Resources for the dual system administration: They included (1) personnel and (2) budget. It must have personnel capable of working with others. A person as a teacher is who has professional knowledge and English language skills and experience in the workplace. A knowledgeable person,

understanding of the dual system with workplaces or establishments abroad for educational management and is the one who accepts change. Besides, the budget section, the Office of the Vocational Education Commission must allocate a budget to provide sufficient basic equipment for building a foundation for learners and support the budget for high-tech learning conducive to learners' learning in foreign establishments. There is a scholarship to motivate students to have an interest in pursuing their studies in a dual system with foreign establishments.

4. Domestic labor market demand: It sets the direction for developing of dual vocational education by using the establishment's demand for labor. It is a tool to provide education following the labor market's needs, bringing knowledge and technology from foreign establishments to develop. It improves the model of dual vocational education management in Thailand and provides opportunities for enterprises to lead educational management. Moreover, workplaces or establishments abroad could joint planning, operations, and investment in Thai dual vocational management.

Process

1. Administration and organizational management: It consists of having a common goal in providing education. There could have a setting for a Regional Professional Experience Training Coordination Center with workplaces or establishments abroad. There is a management system of educational institutes able to connect the work of other departments. A specialized foreign dual vocational education department is responsible for promoting dual vocational education under international vocational education standards. Alternatively, according to the organization's standards, it assesses and certifies vocational education institutions' quality as it is called APACC (Asia Pacific Accreditation and Certification Commission) to develop dual education to an international standard. There is a management system using information technology. Appoint a person to be responsible for coordinating between educational institutions and foreign establishments in particular. Horizontal management adheres to the work process as the basis for the division of work to meet the customer's needs, establishing the labor market.

2. Collaboration: It includes expanding of areas of cooperation with relevant sectors, both quantitative and qualitative. Building an understanding of the establishment and stakeholders is required. Creating continuous cooperation focus on the benefits of all parties, establishing an agreement is setting goals for working together. Furthermore, arranging for discussions and creating are concerned for collective agreements concerning applicable laws.

3. Educational management and training: It consists of educational management to meet acceptable standards. Bringing the standard of professional qualifications is as a model for development and practicing to meet the requirements. Encouraging learners to have as much practical training as possible in the workplace is realized. Learning management aims to provide students with professional competencies that meet the workplace's needs and the development of the English language in the workplace—the practice of having an appropriate level of knowledge before entering a career training in

an international establishment. Training students to have work habits in the workplace desirable, using information technology systems to track learners who practice career are required.

4. Assessment system: There were measurements in all three aspects (1) cognitive domain (2) affective domain and (3) psychomotor domain. Adherence to professional qualifications is as a basis for measurement and evaluation. Arranging for measurement and evaluation according to the actual condition by specifying the work piece or project based on the criteria measured and assessed as a standard. Teachers and trainers in foreign establishments jointly measure and evaluate learners who practice vocational training by the evaluation criteria for teachers in foreign establishments to co-assign and give more weight.

Output

The dual vocational education of colleges in three southern border provinces anticipates the graduates who are characteristics of work habits that meet the establishment's needs, are ethical, have professional competencies, and pass the professional assessment.

5. Conclusion and Discussion

Educational arrangements could be appropriate and flexible with the learners' learning. The result found that the system of dual education with establishments abroad suggested the perspectives for enhancing the dual educational management with changing the disruptive society and prepare the future plan of dual education by international standard with cooperative management. According to Brande (1993) "flexible learning is the way of learning that meets learners' needs by adapting different learning styles and learning materials and teaching materials to suit the learner's needs". It revealed the same as the result found was on 'input' and 'process' stage to show up the qualify issues of carrying out the management appropriately. The same difference as John F. K. presented a curriculum development model called the operational model. The aim of the curriculum was derived from three sources: 1) The level of development, needs, and interests of the students, 2) The state of problems and needs of the society that students face 3) The nature of the subject content and types of learning (Thongpanich, 2019). The learners' needs are mainly by clearly stating their needs for professional training in that foreign establishment, what their hopes are, and how they want to measure their success. Here is emphasized the important desired graduate of this result from dual education with professional competencies of establishment's needs. It is consistent with David McClelland's theory of need, which relates to the concept of learning, aimed at the desire for success, attachment, while individuals develop them from life's experiences (Certo, 2000). It is also a theory that suggests that the desire for life-based and work-based learning, which are comparable to vocational learning for future careers, comes from a good mindset and motivation to learn new things while the students are studying. The important points from above results include the following as discussion.

(1) Paradigm Shift: The management of dual vocational education system in line with the world's changing dynamics is that vocational colleges and stakeholders must work together to achieve, including principles, theories, policies, and input factors that lead to the study.

(2) System Approaches including as

Input: The major input factor is policy goal and formulation to be related laws and promote dual education continuously.

Process: The vocational education management process is necessary to allocate adequate resources for giving quality education. There is a flexible curriculum for the establishment. Design content for training learners according to the working context, curriculum adjustment has conducted to produce the workforce and support the developing country for having a well human resource. The establishment is involved in providing suggestions, designing, developing courses, also assessment processes for evaluation.

Output: The desired graduates must characterize as the establishment's needs forward professional competencies in their fields. The learners' quality is that the characteristics of the graduates are the best indicators of the effectiveness of vocational education.

(3) Work based learning: It integrates theory and experience to solve problems through practicing. Learners can create learning concepts by observing in a real working context---the real working conditions have been caught along with professional competencies met. Then, they can apply knowledge and prior experience to create their work. This allows them to use problem - solving skills by exchanging and reflecting to their peers and teachers. They gradually develop their working skill and academic achievement and able to create learning experiences.

6. Recommendation and implementation

6.1 Implications

6.1.1 The research result would be recognized for lesson learned of the system for dual vocational education with establishments abroad to updating the new policy for efficient educational management for colleges in three southern border provinces.

6.2 Recommendations for future research

6.2.1 It should expand the study's scope by classifying workgroups such as commerce, industry, agriculture, or technology science.

6.2.2 It should further study on strategies for making the dual vocational education for colleges beyond to the Southern vocational institutes of Thailand.

7. References

- Brande, L. V. D. (1993). *Flexible and Distance Learning*. Chichester: John Wiley and Sons.
- Certo, S. C. (2000). *Modern Management* (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Chantawanich, S. (2014). *Qualitative Research Methods* (22nd ed.). Bangkok: Dan Sutha Printing.
- David, S. (1920). *Vocational Education*. New York: Macmillan.

Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.

Maesincee, S. (2016). *Strategy and Reform to Thailand 4.0*. Bangkok: Ministry of Education.

Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan (2017-2036)*. Bangkok: Office Education Council Secretary.

Office of the Vocational Education Commission. (2008). *Vocational Education Act of B.E. 2551 and Notification of the Ministry of Education, The Standards of Dual Vocational Education Management*. Bangkok: Ministry of Education, Ministry of Education.

_____. (2012). *Policy, Goals, Strategies, Production and Manpower Development; Vocational Education Towards The World 2012-2026*. Bangkok: Ministry of Education, Ministry of Education.

_____. (2017). *Supporting Documents for Dual Education Management*. Bangkok: Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education.

Thongpanich, P. (2019). *Documents for Teaching Courses, Curriculum Development*. Faculty of Education, Nakhonphanom University.

การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา The Development of Sexual Literacy Scale and Norm of Secondary School Students

จักรพงษ์ พร่องพรหมราช* อนุสร หงษ์ขุนทด** และ วันทิตา ทะลาสี***

ศึกษานิเทศก์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา*, **, ***

Jakkapong Prongprommarat* Anusorn Hongkhuntod** and Wattita Talasi***

Supervisor, The secondary educational service area office Nakhon Ratchasima*, **, ***

Corresponding author E-mail: pongkued@gmail.com

(Received: May 5, 2021; Revised: June 21, 2021; Accepted: June 30, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และ 3) เพื่อพัฒนาเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 750 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย ปีการศึกษา 2562 รวม 3,081 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คำนวณมาตรฐานที่แบบแจกแจงปกติ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ 2) การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ 3) ความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ 4) ความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ 2. แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน 95 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ พบว่า ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงผ่านเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีค่า $\chi^2 = 54.638$, $df = 36$, $p = 0.646$, $\chi^2/df = 1.517$, $RMSE = 0.000$, $RMR = 0.000$, $GIF = 0.999$, $AGIF = 0.999$ 3. เกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายคะแนนของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนในรูปแบบของคะแนนมาตรฐานที่ปกติทั้งฉบับมีค่า T2-T91 ส่วนเกณฑ์ปกติรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศมีค่า T5-T69 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศมีค่า T4-T69 ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศมีค่า T5-T76 ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศมีค่า T2-T69 และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศมีค่า T7-T78

คำสำคัญ: แบบวัด, เกณฑ์ปกติ, ความฉลาดรู้ทางเพศ, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

Abstract

The main purpose of this research is to develop the sexual literacy scale and norm of secondary school students. The specific purposes of this research were 1) develop the sexual literacy indicators of secondary school students 2) develop and investigate the validity, difficulties, discrimination, and reliability of sexual literacy scale of secondary school students, and 3) develop the norms for sexual literacy scale of secondary school students. The samples were 750 Health and Physical Education Heads and 3,081 twelfth grade students, under the Office of the Basic Education Commission, Local Government Organization and Office of the Private Education Commission in Thailand, by multistage random sampling. The instrument for data collection was a sexual literacy online test with IOC between 0.80-1.00. The data were analyzed using frequency, Percentage, means, standard deviation, coefficient of variation, skewness, kurtosis, difficulty, discriminating powers, reliability, Pearson's correlation, and T-score confirmatory factor analysis.

The findings were as follows: 1. Students' sexual literacy indicators consisted of five components and thirty-six indicators. The five components were 1) knowledge of sex, 2) access to information on sex, 3) coping ability concerning sex, 4) self-management ability about sex and 5) application of knowledge and information about sex. 2. The sexual literacy scale of students contained 95 items. It was found that the content validity, difficulties, discrimination, and construct validity of all questions met the criteria. Moreover, the sexual literacy scale correlated with empirical data and had construct validity $\chi^2 = 54.638$, $df = 36$, $p = 0.646$, $\chi^2/df = 1.517$, $RMSEA = 0.000$, $RMR = 0.000$, $GFI = 0.999$, $AGFI = 0.999$ 3. The norms of sexual literacy for students score interpretation presented in the form of normalized T-score for the whole test were in the range of T2-T91 and in the range of T5-T69 for knowledge of sex, in the range of T4-T69 for access to information on sex, in the range of T5-T76 for coping ability concerning sex, in the range of T2- T69 for self-management ability about sex, and in the range of T7- T78 for application of knowledge and information about sex.

Keywords: Scale, Norms, Sexual Literacy, Secondary School Students

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นวัยซึ่งกำลังเปลี่ยนจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ร่างกายมีการพัฒนาเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ระดับของฮอร์โมนเพศปรับเปลี่ยนมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเพื่อพร้อมที่จะเจริญพันธุ์ และการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ทั้งการเจริญเติบโตของเต้านม ซึ่งการมีประจำเดือนของเพศหญิง การขยายขนาดของลูกอัณฑะและองคชาติ การฝันเปียกในเพศชาติ และระดับฮอร์โมนเพศยังมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่มีความรัก มีอารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องเพศเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ (Fortenberry, 2013) สังคมของวัยรุ่นมีการขยายขอบเขตจากคนในครอบครัวสู่กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนมีการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่หลากหลายทางเพศและวัย การเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆในเรื่องเพศ อาทิ เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น การมีคู่นอนหลายคน การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดต่อโรคทางเพศสัมพันธ์รวมถึงการมีความเชื่อและการแสดงพฤติกรรมทางเพศอย่างไม่เหมาะสม

ข้อมูลจากแผนงานการเสริมสร้างสุขภาพด้านเพศ (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, 2554) ได้ระบุสถานการณ์สุขภาพทางเพศในประเทศไทยโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น พบว่า การเรียนรู้เรื่องเพศผิดๆ ผ่านสื่อโป๊ มีผลให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย ส่งผลให้วัยรุ่นไทยเป็นกลุ่มที่ติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ และมีจำนวนแม่วัยรุ่นเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งคติทางเพศก็สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้กระทำที่อายุน้อยลง นอกจากนี้ภาครัฐยังต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากปีละไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท เพื่อรักษาผู้ป่วยจากการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย และจากการสำรวจของศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขของชุมชน ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2558) ซึ่งได้ดำเนินโครงการสำรวจ “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ: เด็กและเยาวชนไทยอายุ 9 – 18 ปี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศจากหนังสือพิมพ์หรือวารสาร รองลงมาติดตามจากวิทยุหรือโทรทัศน์จากรายการเรื่องเพศ โดยเพศหญิงจะมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศในเชิงวิชาการมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายจะให้ความสนใจติดตามโดยการดูจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ส่วนในเรื่องประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และจะมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นไปตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนประเด็นที่น่าสนใจคือ ร้อยละ 63.3 ไม่ทราบวิธีคุมกำเนิด โดยพบว่าเพศหญิงจะทราบวิธีคุมกำเนิดมากกว่าเพศชายคือ ร้อยละ 41.5 ในขณะที่เพศชายทราบเพียงร้อยละ 27.9 เท่านั้น โดยสรุป วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยและไม่มีการป้องกันเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมถึงวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีทัศนคติที่เปิดกว้างเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งถือเป็นเรื่องเสี่ยงที่จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มขึ้น ปัญหาวัยรุ่นโดยเฉพาะปัญหาในเรื่องปัญหาการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับวัยรุ่นกำลังจะกลายเป็นปัญหาลักษณะที่รุนแรงเพิ่มขึ้นทุกวัน และกำลังเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดความฉลาดทางเพศ ดังนั้นจึงควรเร่งแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ซึ่งสิ่งที่สำคัญและควรทำคือการติดอาวุธทางปัญญาด้วยการให้ความรู้ที่ถูกต้องตรงไปตรงมาสร้างการรู้เท่าทันสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพื่อสร้างความฉลาดทางเพศและให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมต่อไป

ความฉลาดรู้ทางเพศจึงเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในเรื่องเพศ โดยศึกษาพบว่า เพศศึกษาแบบองค์รวม (Comprehensive Sexual Education) จะมีผลสัมฤทธิ์ต่อพฤติกรรมทางสุขภาพในทิศทางบวก กล่าวคือ การชะลออายุของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ลดจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์ลดจำนวนคู่นอนหน้าใหม่ และการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกากระหว่างปี ค.ศ. 1999 และ ค.ศ. 2004 แม้ที่ตั้งครรภ์ 1,000 คน มีอัตราเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นลดลงจาก 62 คน เป็น 41 คน นอกจากนี้ร้อยละ 75 มีการใช้การคุมกำเนิด และร้อยละ 25 ลดจำนวนการมีเพศสัมพันธ์ลดลง (Advocates for youth, 2006) สำหรับประเทศไทยมีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศมาอย่างต่อเนื่อง แต่มักพบข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้อยู่หลายประการ โดยเฉพาะความล้าสมัยไม่เป็นไปตามพัฒนาการและไม่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น รวมถึงไม่ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของวัยรุ่น นอกจากนี้เนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย (วัลยา ธรรมณัช, 2553) และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเฉพาะเจาะจงไปในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ทักษะคิดของผู้ใหญ่ในสังคมเห็นว่า เรื่องเพศศึกษา “เป็นการชี้โพรงให้กระรอก” แม้การสอนวิชาเพศศึกษาจะพยายามให้สาระสำคัญครอบคลุมมิติต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาของมนุษย์การสร้างสัมพันธ์ภาพ ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาพทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2558) และไม่เน้นเฉพาะเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการเรียนรู้เรื่องเพศของศูนย์ข้อมูลและการศึกษาเรื่องเพศประเทศสหรัฐอเมริกา (Sexual Information and Education Council in United States : SIECUS) หากแต่เรื่องเพศดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันที่การศึกษาไม่ได้อยู่แต่เฉพาะ

เรื่องในห้องเรียน แต่การศึกษาและการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกช่วงเวลาและทุกสถานที่ จากการสำรวจประเทศในยุโรปและอเมริกาเหนือ วัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อเพิ่มขึ้น (Manganello, 2008) สื่อและเทคโนโลยีจึงเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบัน

จากความสำคัญของความฉลาดรู้ทางเพศดังกล่าว ผู้วิจัยค้นพบว่าผู้สนใจได้วิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดความฉลาดรู้ทางเพศที่มีจำนวน 2 เรื่อง โดย อภิชา น้อมศิริ (2558) ได้ทำการพัฒนาดัชนีวัดความฉลาดรู้ทางสุขภาพด้านเพศของวัยรุ่นตอนต้น และจิตราภรณ์ บุญถนอม (2558) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับวัยรุ่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางเพศ และสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนด้านการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ มีดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2.3 เพื่อพัฒนาเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของความฉลาดรู้ทางเพศ เพื่อทำการสังเคราะห์องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์นิยาม คุณลักษณะ เครื่องมือวัดความฉลาดรู้ทางสุขภาพ และความรู้เรื่อง เรื่องเพศตามแนวคิดของ Nutbeam (1998), Moeller, Joseph, Lau, and Carbo (2011) และ Kickbusch, Pelikan, Apfel and Tsouros (2013) แนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับและเป็นต้นแบบของนักวิจัยในต่างประเทศในการนำมากำหนดขอบเขตของการวัดความฉลาดรู้ทางเพศ

2. ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศ มีดังนี้

2.1 ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดรู้ทางเพศ พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.2 ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา จำนวน 750 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อนำไปกำหนดเป็นขอบเขตในการสร้างแบบวัดในขั้นตอนต่อไปทั้งนี้ การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

- 1.00-1.49 หมายถึง องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50-2.49 หมายถึง องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 2.50-3.49 หมายถึง องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 4.50-4.49 หมายถึง องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 4.50-5.00 หมายถึง องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. พัฒนาแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามาคำหนดตารางโครงสร้างของแบบวัด (Item Specification Table) และทำการสร้างแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ให้ครอบคลุม
นิยามศัพท์และองค์ประกอบโดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและลักษณะการวัดความฉลาดรู้ทางเพศ

องค์ประกอบ	ลักษณะการวัด
1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ	แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ มีจำนวน 33 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก ที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว การให้คะแนนเป็นแบบ 0 และ 1 โดยให้ 1 คะแนน หากตอบข้อคำถามถูกต้องและหากตอบข้อคำถามผิดจะให้ 0 คะแนน
2. การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ	แบบวัดการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และน้อยที่สุด (1 คะแนน)
3. ความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ	แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์เลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกมีคะแนนที่ต่างกันตั้งแต่ 1-4 ตามระดับของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ
4. ความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ	แบบวัดความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และน้อยที่สุด (1 คะแนน)
5. การประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ	แบบวัดการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ จำนวน 26 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert โดยเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าข้อความการวัดเป็นข้อความทางบวก ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้ น้อยที่สุด (1 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (4 คะแนน) และมากที่สุด (5 คะแนน) ถ้าข้อความการวัดเป็นข้อความทางลบ ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้ น้อยที่สุด (5 คะแนน) น้อย (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (2 คะแนน) และมากที่สุด (1 คะแนน)

2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แหล่งข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน
ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1
เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านสุขศึกษา และ/หรือเพศศึกษา กลุ่มที่ 2 เป็นอาจารย์ในสถาบัน

อุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มที่ 3 ครูที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา และกลุ่มที่ 4 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.2 คุณภาพด้านค่าความยากง่าย (difficulties) ค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) และความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของคำถามรายข้อในแต่ละตัวบ่งชี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 284 คน จาก 3 สังกัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีความตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 คุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) และความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดความฉลาดรู้ทางเพศ กลุ่มตัวอย่าง คือ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 868 คน จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าความเที่ยงของแบบวัดวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศโดยใช้สูตร $KR - 20$ ของ Kuder Richardson ส่วนแบบวัดการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ แบบวัดความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และแบบวัดการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศคำนวณค่าความเที่ยงแบบความคงที่ภายใน (Internal Consistency Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์-แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาเกณฑ์ปกติระดับชาติ (National Norms) ของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,809 คน จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) และนำมาเปรียบเทียบกับตารางเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score)

4. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ผลการพัฒนาองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา แสดงตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาทั้ง 3 สังกัด จำนวน 750 คน

องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ	3.58	0.50	มาก
2. การเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ	3.67	0.58	มาก
3. ความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ	3.66	0.62	มาก
4. ความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ	3.60	0.62	มาก
5. การประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ	3.59	0.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน มีจำนวน 5 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4.2 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ มีรายละเอียดตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ

องค์ประกอบ	IOC	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง
1. ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ (KNL)	0.85-1.00	0.24-0.74	0.23-0.74	0.72
2. ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ (ACC)	0.71-1.00	-	0.23-0.78	0.74
3. ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ (AQS)	0.71-1.00	-	0.43-0.77	0.80
4. ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ (MAS)	1.00	-	0.21-0.68	0.82
5. ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ (APS)	0.71-1.00	-	0.31-0.74	0.85

จากตารางที่ 3 พบว่า แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.85-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.24-0.74 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.74 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.72 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.71-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.78 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.74 ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.71-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43-0.77 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.80 ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.68 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.71-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31-0.74 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

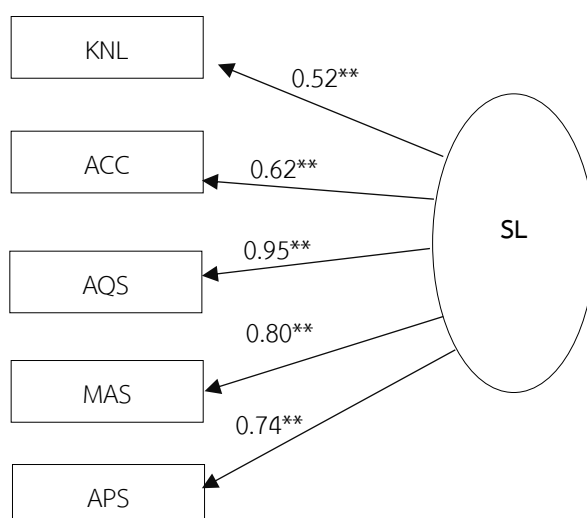
ตารางที่ 4 ค่าสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรสังเกตได้	องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน (SL)			
	b_{sc}	SE	t	ความเที่ยง (R^2)
KNL	0.52**	0.06	10.43	0.52
ACC	0.62**	0.04	21.37	0.65
AQS	0.95**	0.04	23.21	0.90
MAS	0.80**	0.05	22.75	0.78
APS	0.74**	0.05	21.82	0.76

Chi-Square = 54.638, df = 36, p = 0.646, χ^2/df = 1.517, RMSE = 0.000, RMR = 0.000, GIF = 0.999, AGIF = 0.999

หมายเหตุ : **p < 0.01, b_{sc} หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เครื่องหมาย <-->

หมายถึง พารามิเตอร์บังคับจึงไม่รายงานผลค่า SE และ t

Chi-Square = 54.638, df = 36, p = 0.646, χ^2/df = 1.517, RMSE = 0.000,
RMR = 0.000, GIF = 0.999, AGIF = 0.999

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

จากตารางที่ 4 และภาพที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลความฉลาดรู้ทางเพศของวัยรุ่นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า : Chi-Square = 54.638, df = 36, p = 0.646 กล่าวคือ ค่า χ^2 แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งค่าดัชนี RMSE = 0.02 และ RMR = 0.00 มีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนี GIF = 0.99 และ AGIF = 0.99 มีค่าเข้าใกล้ 1 และ χ^2/df = 1.51 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 3 แสดงว่า โมเดลความฉลาดทางเพศของวัยรุ่นมีความตรงตามโครงสร้าง นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักขององค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัว แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุดคือ ความสามารถ

ในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ($b_{sc} = 0.95$) รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ ($b_{sc} = 0.80$) และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ($b_{sc} = 0.52$) ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดจาก R^2 ที่บ่งบอกถึงความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง (R^2 อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.90)

4.3 การพัฒนาเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ มีรายละเอียดตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

คะแนนเต็ม	คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ	ระดับความฉลาดรู้ทางเพศ
ความฉลาดรู้ทางเพศ 331 คะแนน	246 - 331	T66 - T91	สูง
	218 - 245	T55 - T65	ค่อนข้างสูง
	189 - 214	T45 - T54	ปานกลาง
	162 - 188	T33 - T43	ค่อนข้างต่ำ
	63 - 161	T2 - T32	ต่ำ

จากตารางที่ 5 พบว่า เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนมีคะแนนเต็ม 331 คะแนน ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 63-161 คะแนน คะแนนมาตรฐานที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T2- T32 ระดับความฉลาดรู้ทางเพศอยู่ในระดับต่ำ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 162-188 คะแนน คะแนนมาตรฐานที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T33- T43 ระดับความฉลาดรู้ทางเพศอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 189-214 คะแนน คะแนนมาตรฐานที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T45- T54 ระดับความฉลาดรู้ทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 218-245 คะแนน คะแนนมาตรฐานที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T55- T65 ระดับความฉลาดรู้ทางเพศอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 246-331 คะแนน คะแนนมาตรฐานที่ปกติมีค่าตั้งแต่ T66- T91 ระดับความฉลาดรู้ทางเพศอยู่ในระดับสูง

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดรู้และเรื่องเพศ พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ ทั้งนี้องค์ประกอบและความฉลาดรู้ทางเพศที่ได้พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับความฉลาดรู้ทางสุขภาพของ Nutbeam (1998) ที่ประกอบด้วยความฉลาดรู้เรื่องเพศระดับพื้นฐานที่เป็นการอ่าน เขียน และพูดคุยข้อมูลด้านสุขภาพ ตลอดจนมีการสื่อสาร และคิดเชิงวิพากษ์เพื่อการดูแลสุขภาพ และองค์ประกอบความฉลาดรู้ทางสุขภาพของ Wagner, Steptoe, Michael, and Wardle (2009) ได้แก่ การมีความรู้สุขภาพการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การตัดสินใจเพื่อการดูแลสุขภาพ และการวิเคราะห์สุขภาพของตนได้เช่นเดียวกับ Vandenberg, and Lance (2000) โดยทั้งสองรายงานบ่งชี้ให้เห็นว่า การมีความเป็นอยู่ที่ดีเพื่อการมีสุขภาพที่ดี นั้นจะมีความสัมพันธ์กับการได้รับข้อมูลสุขภาพ และการตัดสินใจเพื่อการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้รู้ว่าความฉลาดรู้ทางเพศของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยนี้ไม่มีความแตกต่างจาก

ความฉลาดรู้ทางเพศในทัศนะของนักวิชาการต่างประเทศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา จึงทำให้วัยรุ่นไทยมีพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนไปจากสังคมไทยสมัยอดีต

5.2 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ จากผลการวิจัย พบว่า

5.2.1 คุณภาพรายข้อของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

5.2.1.1 ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถามกับนิยามการคิดวิเคราะห์ (Item Objective Congruence Index) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ จำนวน 95 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.71-1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นประกอบด้วยข้อคำถามที่มีความตรงตามเนื้อหาทุกข้อ ดังที่พรณี ลีกิจวัฒน์ (2555) ได้กล่าวว่า ค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา

5.2.1.2 ผลการตรวจสอบค่าความยากง่าย

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนด้านความรู้ เข้าใจเรื่องเพศ ซึ่งพบว่าข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศ ของนักเรียน ด้านความรู้เข้าใจเรื่องเพศ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.24 – 0.74 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามในแบบวัดความรู้เข้าใจเรื่องเพศ เป็นข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ดังที่พรณี ลีกิจวัฒน์ (2555) ที่กล่าวว่า ข้อสอบที่คัดเลือกมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรเป็นข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายปานกลาง คือ ประมาณ 0.50 แต่ในทางปฏิบัติมักจะกำหนดเกณฑ์ระดับความยากของข้อสอบที่จะเลือกไว้ในช่วง 0.20-0.80 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดของ สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ (2557) และสสส สุทธิศักดิ์ (2558) ดังนั้นแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศที่สร้างขึ้นจึงประกอบด้วยข้อคำถามข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ในระดับที่น่าไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ

5.2.1.3 ผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก

ผลการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามในแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่า แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ มีค่าอำนาจมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 – 0.74 แบบวัดการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ มีค่าอำนาจมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 – 0.78 แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ มีค่าอำนาจมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43 – 0.77 แบบวัดความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีค่าอำนาจมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 – 0.68 และแบบวัดการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ มีค่าอำนาจมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31 – 0.74 ซึ่งแสดงว่าเป็นข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ดังที่พรณี ลีกิจวัฒน์ (2555) ซึ่งกล่าวว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ดีจะต้องมีค่าเป็นบวกและควรมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดที่มีผู้วิจัยทำไว้แล้วของสุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ (2557) และสสส สุทธิศักดิ์ (2558) ดังนั้นแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนที่สร้างขึ้นจึงประกอบด้วย ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับที่น่าไปใช้ได้ สามารถจำแนกนักเรียนที่มีความฉลาดรู้ทางเพศระดับต่างกันได้

5.2.2 คุณภาพทั้งฉบับของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

5.2.2.1 ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรม LISREL พบว่าแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน มีความตรงตามโครงสร้างที่ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และด้านการ

ประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ โดยโครงสร้างของแบบวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 54.638$, $df = 36$, $p = 0.646$, $\chi^2/df = 1.517$, $RMSE = 0.000$, $RMR = 0.000$, $GFI = 0.999$, $AGFI = 0.999$ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ว่าโมเดลจะมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า Standardized RMR และ RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่า GFI และ AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 (Joreskog & Sorbom, 1996) แสดงให้เห็นว่าแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน มีความตรงตามโครงสร้างของความฉลาดรู้ทางเพศที่ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของแบบวัด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของสดี สุธิศักดิ์ (2558) และปกรณ์ ประจัญบาน และอนุชา ก่อนพ่วง (2559)

5.2.2.2 ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงของแบบวัดความรู้ทางเพศของนักเรียน พบว่า ความเที่ยงของด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหาเรื่องเพศ ด้านความสามารถในการจัดการตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศ มีค่าเท่ากับ 0.87 0.90 0.89 0.85 และ 0.91 ตามลำดับ สรุปได้ว่า หากพิจารณาความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนเป็นรายด้านพบว่า แบบวัดทุกด้านมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง ดังเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงของ Ebel and Frisbie (1986) ที่กำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.01-0.40 แสดงถึงค่าความเที่ยงระดับต่ำ ค่าความเที่ยง 0.41-0.70 แสดงถึงค่าความเที่ยงระดับปานกลาง ค่าความเที่ยง 0.71-0.90 แสดงถึงค่าความเที่ยงระดับสูง และค่าความเที่ยง 0.91-1.00 แสดงถึงค่าความเที่ยงระดับสูงมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2544) ที่กล่าวถึงความเที่ยงของแบบวัดไว้ว่า “แบบวัดควรมีความเที่ยงเบื้องต้นอย่างน้อย 0.50 จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ได้” นอกจากนั้นค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้ยังใกล้เคียงกับค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบวัดที่มีผู้สร้างไว้ของสดี สุธิศักดิ์ (2558) และปกรณ์ ประจัญบาน และอนุชา ก่อนพ่วง (2559) ผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าแบบวัดมีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้วัดความฉลาดรู้ทางเพศได้

5.3 การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

ผลการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน พบว่า แบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน มีช่วงคะแนนดิบตั้งแต่ 63-301 และคะแนนมาตรฐานที่ปกติตั้งแต่ T2-T91 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ปกติที่ได้มีพิสัยที่กว้างมาก แสดงว่ากลุ่มนักเรียนที่ใช้ในการพัฒนาเกณฑ์ปกติมีความฉลาดรู้ทางเพศที่ค่อนข้างต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นนักเรียนต่างสังกัดซึ่งมีบริบททางการเรียนและสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้มีความฉลาดรู้ทางเพศในระดับต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 โรงเรียนควรมีการกำหนดแผนงานในการพัฒนาความฉลาดรู้ทางเพศเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางเพศที่เหมาะสม

6.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาทางแก้ไข และพัฒนาให้นักเรียนมีระดับความฉลาดรู้ทางเพศสูงขึ้น โดยให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับชาติ

6.1.3 ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำแบบวัดความฉลาดรู้ทางเพศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ทราบความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนแต่ละคนว่าอยู่ในระดับใด มีจุดเด่นและจุดด้อยและแนวทางพัฒนาอย่างไร และนำผลการวัดที่ได้ไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อไป

6.2.2 สำหรับการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโดยใช้ตัวแปรภูมิหลังอื่น ๆ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา หรือลักษณะการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีความแปรเปลี่ยนของการวัดหรือไม่ซึ่งทำให้ได้สารสนเทศที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโมเดลความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

6.2.3 การศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางเพศยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ อีกหลายประเด็น เช่น ควรมีการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างพระระดับความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน จะประกอบด้วยปัจจัยหลายระดับตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับครูผู้สอน และระดับผู้ปกครองที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดรู้ทางเพศของนักเรียน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิตราภรณ์ บุญถนอม. (2558). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันเรื่องเพศสำหรับวัยรุ่น* (ปริญญาณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปกรณั ประจัญบาน และอนุชา ก่อนพ่วง. (2559). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(1), 144-154.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2555). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8 ปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วัลยา ธรรมพณิพัฒน์. (2553) เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นไทย. *วารสารสภาการพยาบาล*, 25(4), 5-9. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TJONC/article/view/2629>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2558). *การพัฒนาเพศศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สดสี สุทธิศักดิ์. (2558). การพัฒนาแบบวัดความถนัดทางวิทยาศาสตร์การกีฬาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี. (2554). *โครงการโลกหมุนได้ด้วยมือฉัน: ทักษะชีวิต / เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่นตอนต้น*. สืบค้นจาก <http://www.apsw-thailand.org/Article%20t3.html>
- สุทธวีรธรรม พิศศักดิ์โสภณ. (2557). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 2(20), 264-277.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2558). *Fact Sheet* วัยรุ่น วัยเรียนกับอนามัยการเจริญพันธุ์. สืบค้นจาก <http://rh.anamai.moph.go.th/download/pdf/FactSheet-%20OK.pdf>
- อภิชา น้อมศิริ. (2558). *การพัฒนาดัชนีวัดความฉลาดรู้ทางสุขภาพด้านเพศของวัยรุ่นตอนต้น* (ปริญญาณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

- Advocates for youth. (2006). *Effective Sex Education*. Retrieved from <https://www.advocatesforyouth.org/wp-content/uploads/storage/advfy/documents/fssexcur.pdf>
- Ebel, R. L., & Frisbie, D. A. (1986). *Essentials of Education Measurement* (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Fortenberry, J.D. (2013). *Puberty and Adolescent Sexuality. Hormone and Behaviour*, 64(2), 280-287.
- Kickbusch, I., Pelikan, J. M., Apfel, F., & Tsouros, A. D. (2013). *Health Literacy the Solid Fact*. Marmorvej, UN: WHO Regional Office for Europe.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Chicago: Scientific Software International.
- Manganello, J.A. (2008). Health Literacy and Adolescents: a Framework and Agenda for Future Research. *Health Education Research*, 23(5), 840-847.
- Moeller, S., Joseph A., Lau, J., & Carbo, T. (2011). *Towards Media and Information Literacy Indicators*. Paris: UNESCO.
- Nutbeam, D. (1998). Evaluating Health Promotion—progress Problems and Solution. *Health Promotion International*, 13(1), 27–44. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Don-Nutbeam/publication/13356487_Book_Evaluating_Health_Promotion/links/542022590cf2218008d442d4/Book-Evaluating-Health-Promotion.pdf
- Vandenberg, R. J., & Lance, C. E. (2000). A Review and Synthesis of the Measurement Invariance Literature: Suggestion, Practices, and Recommendations for Organizational Research. *Organizational Research Methods*. 3, 4-70.
- Wagner, C. V., Steptoe, A., Michael S. W., & Wardle, J., (2009). Health Literacy and Health Actions: A Review and a Framework from Health Psychology. *Health Education & Behavior*, 36(5), 860-877. doi: <https://doi.org/10.1177/1090198108322819>

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0
ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น
A Need Assessment to Develop Educational Leadership 4.0 of Administrators
in Private Higher Education Institutions in Khon Kaen Province

จิรวัดณ์ วรณโรจน์*

อาจารย์ ดร., ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

Jirawat Waroonroj*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University*

Corresponding author E-mail: jirawat.war@neu.ac.th

(Received: October 16, 2020; Revised: November 6, 2020; Accepted: November 23, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยในแต่ละประเภทเป็นดังนี้ 1) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ มุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ การตระหนักตน และการประมวลผลที่สมดุล 2) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการสร้างแรงบันดาลใจ 3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ความยืดหยุ่น และ 4) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ด้านทักษะ และด้านบทบาทหน้าที่

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Abstract

The objective of this research was to study an assessment needed to develop educational leadership 4.0 of the administrators in private higher education institutions in Khon Kaen Province. The samples were 186 people consisting of administrators and lecturers of private institution of higher education administrators in Khon Kaen Province. The instrument used in this study was a questionnaire

with a 5-level rating scale which had a reliability of 0.91. The statistics used to analyze the data comprised mean, Standard Deviation and modified priority needs index.

The research results were revealed that: The assessment needed to develop educational leadership 4.0 arranged by descending order was as follows: authenticity leadership, transformational leadership, creative leadership, and innovative leadership. 1) The assessments needed to develop the authenticity leadership arranged by descending order were internalized moral perspective, relational transparency, self-awareness, and balanced processing. 2) The assessments needed to develop the transformational leadership arranged by descending order were the individualized consideration and inspiration motivation. 3) The assessment needed to develop the creative leadership was a flexibility and 4) The assessments needed to develop the innovative leadership arranged by descending order were skills and roles.

Keywords: Need Assessment, Educational Leadership 4.0, Private Institution of Higher Education

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา 4.0 เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่เป็นการปรับตัวจากการศึกษา 3.0 ไปสู่การศึกษา 4.0 ซึ่งการศึกษายุค 1.0 เป็นการศึกษาในยุคเกษตรกรรมทักษะที่ใช้คือทักษะเพื่อการยังชีพ การศึกษายุค 2.0 เป็นการศึกษาเพื่อระบบอุตสาหกรรมเบา ทักษะที่ใช้เป็นทักษะทางอุตสาหกรรมตามความถนัดของแต่ละคน ส่วนการศึกษายุค 3.0 เป็นการศึกษาในยุคเทคโนโลยี เน้นทักษะการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีเป็นหลัก และยุคการศึกษา 4.0 เป็นการศึกษาที่เน้นการพัฒนานคนเพื่อไปสร้างผลผลิต เป็นการศึกษาเพื่อสนองต่อนโยบายของประเทศ ยุค 4.0 ซึ่งการปรับตัวทางการศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนในระดับอุดมศึกษาพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทย (สุนันท์ สีสาย และไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2561) ทางออกเชิงประจักษ์ แก่สถานศึกษาในฐานะที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ คือ เลือกจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้สอนก็ยังคงเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกิดคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, 2561) โดยการศึกษา 4.0 โมเดลการจัดการศึกษาจะเปลี่ยนไปในลักษณะที่ช่วยในการแสวงหาและเรียนรู้จากการใช้เครื่องมือสมัยใหม่เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมถึงสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างท้าทาย สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์นำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานให้เหมาะกับตนเอง สังคม ตามสถานการณ์ (สุนันท์ สีสาย และไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2561)

ความคาดหวังของสังคมไทยในปัจจุบันต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่งผลให้มีการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งในด้านการเรียนการสอน การผลิตบัณฑิต การศึกษาวิจัย การบริหารการจัดการ การขยายและเปิดสถานศึกษาเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง รวมไปถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการในการจัดการศึกษายุค 4.0 คือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถาบันอุดมศึกษา อันเนื่องมาจากการกิจหลักประการหนึ่งของสถาบันคือการมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ถือได้ว่า มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

ข้างต้น ดังที่ ปณตนนท์ เถียรประภากุล (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมรับกับความท้าทายและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคการศึกษา 4.0 เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจแล้ว ยังเป็นจุดเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงานแล้วจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธา อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 เป็นทักษะที่มาจากศักยภาพภายในตัวของผู้บริหารสถานศึกษาและมีความสำคัญยิ่งสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รับนโยบายมาสู่การปฏิบัติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับใช้ภาวะผู้นำให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และความรู้ความสามารถของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานในยุคการศึกษา 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยภาวะผู้นำ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริง (Authenticity Leadership) 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) โดยภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ให้สำเร็จได้อย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาทั้งด้านโครงสร้างกระบวนการดำเนินงานใหม่ในการจัดการศึกษาและการปรับองค์กรตลอดจนการดำเนินงานในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา 4.0 โดยต้องมีวิสัยทัศน์ใช้เป็นฐานของการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่กล้าออกจากกรอบติดยึดและเปลี่ยนแปลงการดำเนินการศึกษาในทุก ๆ ด้าน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน และเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดนวัตกรรมและผลผลิตที่แท้จริง และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อทิศทางการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร โดยจะต้องให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ มนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการเรียนรู้และการแบ่งปันภาวะผู้นำ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่เน้นการผลิตความรู้และสร้างนวัตกรรม หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีทักษะ ภาวะผู้นำทั้ง 4 ประเภทแล้วจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุคการศึกษา 4.0 ต่อไป

ประเทศไทยต้องการความเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ อันเป็นกลไกในการผลักดันให้เกิดความทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าการศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อกลไกนี้ โดยหากพิจารณาไปที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนับได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งด้วยเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาในการผลิตบัณฑิตป้อนเข้าสู่สาขาวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ แต่ในสภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งกำลังประสบกับปัญหาที่เป็นวิกฤติด้านจำนวนนักศึกษาที่ลดลงเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ต้องปิดบางสาขาวิชา และก่อให้เกิดปัญหาการขาดทุนสะสมในช่วงหลายปีที่ผ่านมาของสถาบันนั้น ๆ โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยเอกชนมีจำนวนนักศึกษาลดลงกว่า 20-30% และในมหาวิทยาลัยทั่วไปที่ไม่ใช่แนวหน้าลดลงถึง 50-70% มีหลายสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกนี้ กลไกพัฒนาคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญ สถาบันการศึกษาต้องมาคิดว่าจะปรับตัวอย่างไรให้อยู่ได้แบบยั่งยืนและตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม (ปาริชาติ บุญเอก, 2562) หรือปัญหาในด้านการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคการศึกษา 4.0 เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

และตลาดแรงงาน ดังที่ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2561) กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน ไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่รองรับตลาดแรงงานปัจจุบันและอนาคต สาขาวิชาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนการมีช่องว่างระหว่างวัยของอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาที่เติบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันมาก ส่งผลกระทบต่อการสื่อสารหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยหน้าที่สำคัญของผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจหลักที่ต้องปฏิบัติเป็นไปอย่างมีคุณภาพผ่านการตรวจสอบ โดยผู้บริหารมีความจำเป็นต้องเข้าใจและพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นสอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบัน โดยผู้บริหารแต่ละบุคคลย่อมมีภาวะผู้นำที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบัน (จิรวัดน์ วรณโรจน์, 2559) จากสภาพปัญหาที่พบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องปรับตัวและพัฒนาภาวะผู้นำในยุคการศึกษา 4.0 ของตนเองเพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤติปัญหาดังกล่าว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงลำดับความสำคัญเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ทำให้การแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 358 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนเป็นแบบชนิดเลือกตอบ (Check List)

3.2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วยภาวะผู้นำ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริง 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

3.3 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริง 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

3.3.2 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .91

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.4.2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4.3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น ใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index; PNI_{modified}) แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย และในรายด้านใช้เกณฑ์การประเมินค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ถือเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนแล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ จำนวน 149 คน คิดเป็น ร้อยละ 80.11 รองลงมาเป็นผู้บริหาร จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 19.89 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	37	19.89
อาจารย์	149	80.11
รวม	186	100

4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำที่แท้จริง ผลการวิเคราะห์สภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำที่แท้จริง รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริง 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น

ภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ		
1. ภาวะผู้นำที่แท้จริง	3.52	0.69	มาก	4	4.93	0.73	มากที่สุด	1	0.40	1
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.63	0.81	มาก	3	4.82	0.85	มากที่สุด	3	0.33	2
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	3.76	0.83	มาก	1	4.89	0.79	มากที่สุด	2	0.30	3
4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	3.69	0.78	มาก	2	4.74	0.87	มากที่สุด	4	0.28	4
รวม	3.65	0.78	มาก		4.85	0.81	มากที่สุด		0.33	

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น ในภาวะผู้นำแต่ละประเภทมีผลเป็นดังนี้ 1) การพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ มุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ การตระหนักตน และการประมวลผลที่สมดุล 2) การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยเป็น คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการสร้างแรงบันดาลใจ 3) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน คือ ความยืดหยุ่น 4) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยเป็น คือ ด้านทักษะ และด้านบทบาทหน้าที่ ดังแสดงในตารางที่ 3 – 6

ตารางที่ 3 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ		
1. การตระหนักตน	3.53	0.69	มาก	2	4.91	0.62	มากที่สุด	3	0.39	3
2. ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์	3.52	0.65	มาก	3	4.95	0.85	มากที่สุด	2	0.41	2
3. การประมวลผลที่สมดุล	3.56	0.61	มาก	1	4.89	0.77	มากที่สุด	4	0.37	4
4. มุมมองเชิงจริยธรรม ภายในตน	3.48	0.80	ปาน กลาง	4	4.96	0.67	มากที่สุด	1	0.43	1
รวม	3.52	0.69	มาก		4.93	0.73	มากที่สุด		0.40	

ตารางที่ 4 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ		
1. การมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	3.69	0.85	มาก	2	4.79	0.89	มากที่สุด	3	0.30	2
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.57	0.76	มาก	3	4.82	0.83	มากที่สุด	2	0.35	
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.73	0.82	มาก	1	4.76	0.79	มากที่สุด	4	0.28	
4. การคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	3.54	0.79	มาก	4	4.89	0.87	มากที่สุด	1	0.38	
รวม	3.63	0.81	มาก		4.82	0.85	มากที่สุด		0.33	

ตารางที่ 5 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ		
1. จินตนาการ	3.79	0.81	มาก	1	4.83	0.80	มากที่สุด	2	0.27	1
2. ความยืดหยุ่น	3.73	0.85	มาก	2	4.94	0.78	มากที่สุด	1	0.32	
รวม	3.76	0.83	มาก		4.89	0.79	มากที่สุด		0.30	

ตารางที่ 6 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น	ลำดับ		
1. ด้านบุคลิกภาพ	3.74	0.81	มาก	1	4.61	0.92	มากที่สุด	4	0.23	1
2. ด้านทักษะ	3.63	0.77	มาก	4	4.82	0.88	มากที่สุด	1	0.33	
3. ด้านบทบาทหน้าที่	3.65	0.82	มาก	3	4.79	0.87	มากที่สุด	2	0.31	2
4. ด้านสังคม	3.72	0.71	มาก	2	4.75	0.79	มากที่สุด	3	0.28	
รวม	3.69	0.78	มาก		4.74	0.87	มากที่สุด		0.29	

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาสรุปและอภิปรายผลดังนี้

5.1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดอันดับแรก คือ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ให้สำเร็จได้อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง ไม่เสแสร้ง ตั้งแต่แนวคิด ค่านิยม พฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งทำให้สามารถครองใจ สร้างความศรัทธา สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความเคารพนับถือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ให้กับอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่งผลให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในยุค 4.0 สอดคล้องกับแนวคิดของ ธีรภัทร กุโลภาส (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในวงกว้างในหลายศาสตร์สาขาวิชาในรอบหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากผลลัพธ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นกับผู้ตามและองค์กรหลายประการ ผู้นำที่แท้จริงเป็นคนที่เข้าใจตนเอง แสดงความจริงใจ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ และมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อของตน คุณลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ ในผู้นำทางการศึกษาเช่นกัน โดยผู้นำโรงเรียนที่แท้จริงช่วยส่งเสริมความไว้วางใจ ความยึดมั่นผูกพันในงาน ความตั้งใจที่จะอยู่ในอาชีพ และการมองโลกเชิงบวกทางวิชาการของครู และสอดคล้องกับแนวคิดของ ปณตนนท์ เถียรประภากุล (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ทั้งในการนำนโยบายที่สำคัญต่าง ๆ สู่การปฏิบัติ และสร้างการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาให้สำเร็จ จะต้องมีความตระหนักรู้ในตนเองสูง สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง มีวิสัยทัศน์ สามารถอธิบายถึงเหตุผลและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษากระทั่งเกิดความเคารพนับถือและเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษา 4.0 ได้สำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป

5.2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับสุดท้าย คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจาก ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีเป้าหมายเพียงเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรรวมถึงผู้เรียนมีการสร้างนวัตกรรม ด้วยความคิด แนวทาง และวิธีการใหม่ ๆ แต่ภาวะผู้นำอีก 3 ประเภท ได้แก่ ภาวะผู้นำที่แท้จริงมีเป้าหมายในการสร้างแรงบันดาลใจ ความเคารพนับถือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษา 4.0 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีเป้าหมายในการบริหาร ความเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 เพื่อมุ่งเน้นประสิทธิผลของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในการนำพาตนเองออกมาจากกรอบแนวคิดเดิม ซึ่งเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการบริหารงาน พัฒนาผู้เรียนและครูให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จากเป้าหมายของภาวะผู้นำ ทั้ง 3 ประเภท ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม รวมถึงกระแสสังคมโลกในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาที่ได้เข้าสู่ยุคการจัดการศึกษา 4.0 อย่างเต็มตัว จากสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่เป็นประจำเพื่อสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นภายในสถาบันของตนเอง ซึ่งนวัตกรรมที่เกิดขึ้นนั้นยังเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงภาพลักษณ์ของสถาบันให้มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ของสังคม และยังเป็นการตอบโจทย์ของผู้ใช้บัณฑิตรวมไปถึงตัวของผู้เรียนที่จะทำการเลือกสมัครเข้าเรียนในสถาบันนั้น ๆ เพื่อให้รอดพ้นจากปัญหาวิกฤติด้านจำนวนนักศึกษาที่ลดลงเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดขอนแก่นมองเห็นเป็นสภาพที่คุ้นชินจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำประเภทอื่น ๆ มากกว่า ดังนั้นจึงส่งผลให้ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญอยู่ในลำดับสุดท้ายจากภาวะผู้นำทั้ง 4 ประเภท สอดคล้องกับแนวคิดของ ปณตพันธ์ เกียรประภากุล (2561) กล่าวว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ตลอดจนการนำนโยบายต่าง ๆ ที่สำคัญสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาต้องอาศัยภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 เนื่องจากภาวะผู้นำที่แท้จริงจะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะพัฒนาไปสู่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมตามลำดับ และยังเป็นตัวหนุนเสริมให้พลังแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในการขับเคลื่อนให้ชีวิตมุ่งไปข้างหน้า เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืนต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2553) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นการปรับพฤติกรรมและลักษณะของตนเองให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะของผู้ร่วมงาน สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการพัฒนาของหน่วยงาน เช่น สภาพความกดดัน ทางภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสารการพัฒนา ด้านเทคโนโลยี ความต้องการทางสังคม สภาพโลกไร้พรมแดน การแข่งขันทางธุรกิจ ตลอดจนนโยบายทางการเมืองและทิศทางของกระแสสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 6.1.1 ผู้บริหารควรจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 โดยการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมตามลำดับ
- 6.1.2 การพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงในด้านมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตนผู้บริหารควรมีค่านิยมคุณธรรมทั้งด้านศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ผู้บริหารควรแสดงออกถึงตัวตนที่แท้จริงต่อผู้อื่นโดยไม่เสแสร้ง ด้านการตระหนักตนผู้บริหารควรเข้าใจในจุดแข็ง จุดอ่อน รู้เท่าทันอารมณ์ในหลายด้านของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการประมวลผลที่สมดุลผู้บริหารควรวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างไม่มีอคติก่อนการสรุปตัดสินใจ
- 6.1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลผู้บริหารควรเอาใจใส่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งจะทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจผู้บริหารควรจงใจให้เกิดการสร้างเจตคติและการคิดในแง่บวกและกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมงาน
- 6.1.4 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านความยืดหยุ่นผู้บริหารควรมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยการเปิดกว้างรับมุมมองใหม่ ๆ การคิดนอกกรอบไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคยเดิม ๆ
- 6.1.5 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในด้านด้านทักษะผู้บริหารควรถ่ายทอดความคิดสู่การปฏิบัติ และกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การขับเคลื่อนผลลัพธ์และการแก้ปัญหา และด้านบทบาทหน้าที่ผู้บริหารควรเป็นผู้นำความคิด เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำทีมและมีส่วนร่วม เป็นผู้อำนวยความสะดวก

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 6.2.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจังหวัดขอนแก่น

6.2.2 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น

6.2.3 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในระดับประเทศต่อไป

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิรวรรณ วรณโรจน์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(4), 26-33.
- ธีรภัทร ภูโลภาส. (2560). ภาวะผู้นำที่แท้จริง: ความเป็นมาและประเด็นวิจัยในบริบทการศึกษาไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 9(2), 1-15.
- ปณตพันธ์ เกียรประภากุล. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 1994-2013. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/143779/106388>
- ปาริชาติ บุญเอก. (2562). *ฝ่าวิกฤติอุดมศึกษาไทยต้องพัฒนา"ยกระบบ"*. สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/360560>
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2561). *มหาวิทยาลัยไทยทำอย่างไรจึงจะอยู่รอด*. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_810261
- สุนันท์ สipay และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2561). เปลี่ยนผ่านการศึกษาไทยสู่การศึกษา 4.0. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(2), 13-27.
- แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. (2561). การเรียนรู้เชิงรุก: กิจกรรมท้าทายสำหรับผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(3), 61-71.
- อรอนงค์ วัฒนพัฒน์บุญ. (2553). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Components and Indicators of Instructional Leadership in the 21st Century
of School Administrators under the Office of Basic Education
Commissions in Northeastern Region

จิรฐิติกา สุธธานุ* ชูเกียรติ วิเศษเสนา** สงวนพงศ์ ขวนชม*** และ สมบูรณ์ ดันยะ****

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***, ****

Chirattitikan Sutthanut* Chookiest Wisetsena** Sanguanpong Chuanchom*** and Somboon Tanya****

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Vongchavalitkul University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***, ****

Corresponding author E-mail: chirattitikan@gmail.com

(Received: January 12, 2021; Revised: February 25, 2021; Accepted: April 26, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 890 คน ที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (2-Stage random sampling) โดยพิจารณาจากค่าไอเกนในแต่ละองค์ประกอบหลัก สกัดปัจจัยโดยหมุนแกนอโรโธนอนัลด้วยวิธีแวนเดอร์เวท การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร (2) การพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร (3) การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร และ (4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีร้อยละของความแปรปรวน 66.44 2) ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างจากเกณฑ์ระดับมากทุกตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 3.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ที่ค้นพบทั้ง 73 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัว

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21, องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) to study components and indicators of instructional leadership in the 21st century for the Basic Education school principals under the Office of Basic Education Commission in the Northeastern, and 2) to assess the concurrent validity of components and indicators of instructional leadership in the 21st century for the Basic Education school principals under the Office of Basic Education Commission in the Northeastern. Data were collected from a sample group of 890 school directors, obtained from, the 2-stage random sampling technique including the process of factor extraction and factor rotation by means of Varimax method. Data collected of components and indicators for assess the concurrent validity were statistically analyzed by mean score, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The research findings were as follows: 1) Components and indicators of instructional leadership in the 21st century for the Basic Education school principals under the Office of Basic Education Commission in the Northeastern included 4 components 73 indicators as (1) Promoting professional advancement in teachers through cooperation, vision, creativity, and communication; (2) Curriculum development through cooperation, vision, creativity, and communication; (3) Supervising and monitoring teachers' performance through cooperation, vision, creativity, and communication; and (4) participation of stakeholders. There was a cumulative percentage of the variance 66.44. 2) Analysis results assess the concurrent validity was found that the mean was overly inconsistent from every indicator level, with statistical significance at .01. This could be confirmed that all 73 indicators were found to be accurate for all concurrent validity.

Keywords: Instructional Leadership in the 21st Century, Components and Indicators

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจโลกจะถูกขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรม ประเทศไทยจึงเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีผลกระทบต่อวงการศึกษาในทุกระดับ จากบทวิเคราะห์การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทำให้เห็นว่า ขณะนี้ทั่วโลกกำลังมุ่งไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียม ประสิทธิภาพ ของ การศึกษาควรมีความยืดหยุ่น มีการบูรณาการความคิดที่มีความเป็นสากลมากขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบ บูรณาการของเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่อง สำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็น ผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำองค์กรในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพในระดับสูงสุด นักวิชาการหลายท่าน เห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ผู้บริหารถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง คุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียน จึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วีระยุทธ ชาศะกาญจน์ (2551) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำองค์กร บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้นำ เป็นผู้สนับสนุน และเป็นผู้นำนวัตกรรม เข้ามาสู่สถานศึกษา และผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้บริหาร เนื่องจากทักษะภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลโน้มน้าวและมีผลต่อการตัดสินใจและเป้าหมายขององค์กร เพื่อกระตุ้นการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้นำจึงต้องรู้จักใช้ภาวะผู้นำในการชี้นำและจัดการ เพื่อสร้างอิทธิพลและแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจในงาน มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นงานหลักและเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักและเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 จึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ทราบองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบและแต่ละตัวบ่งชี้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนการบริหารงานที่มุ่งพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้างานวิชาการ จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนละ 2 คน รวม 26,244 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งและรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้างานวิชาการ จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสำหรับแบบสอบถามควรมีขนาดใหญ่ และจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสม โดยควรใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร และขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมควรมีอย่างน้อย 100 คน (สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546) ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวบ่งชี้ 73 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีอย่างน้อย 730 คน และเนื่องจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามักจะตอบแบบสอบถามกลับคืนมาในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 40-60 ในกลุ่มที่ไม่สนใจ หรือไม่เก็บร้อยละ 80 ในกลุ่มที่สนใจ (เชิงชาย เหมพัฒน์, 2534) เพื่อชดเชยอัตราการตอบกลับที่ไม่ได้ตามเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามเพิ่มเป็น 1,000 ฉบับ และได้รับกลับคืน 890 ฉบับ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 890 คน โดยมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (2-Stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 60 เขตพื้นที่ จากจำนวนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก จังหวัดละ 1 เขตพื้นที่ ได้จำนวนทั้งหมด 20 เขตพื้นที่

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากแต่ละเขตพื้นที่ โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น (Strata) แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก กำหนดเขตพื้นที่ละ 3 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 1 โรงเรียน และขนาดเล็ก 1 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์การจำแนกขนาดโรงเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน การศึกษาสูงสุด สังกัด เป็นต้น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 จัดทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการวิจัย

3.3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งผ่านผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากทางโรงเรียน และส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

3.3.3 ติดตามแบบสอบถามคืน โดยติดต่อกับทางโรงเรียนหรือฝ่ายที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนทางโทรศัพท์ อย่างสม่ำเสมอ

3.3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 890 ฉบับ จากการส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 1,000 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89 หลังจากนั้น ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)

3.4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)

4. ผลการวิจัย

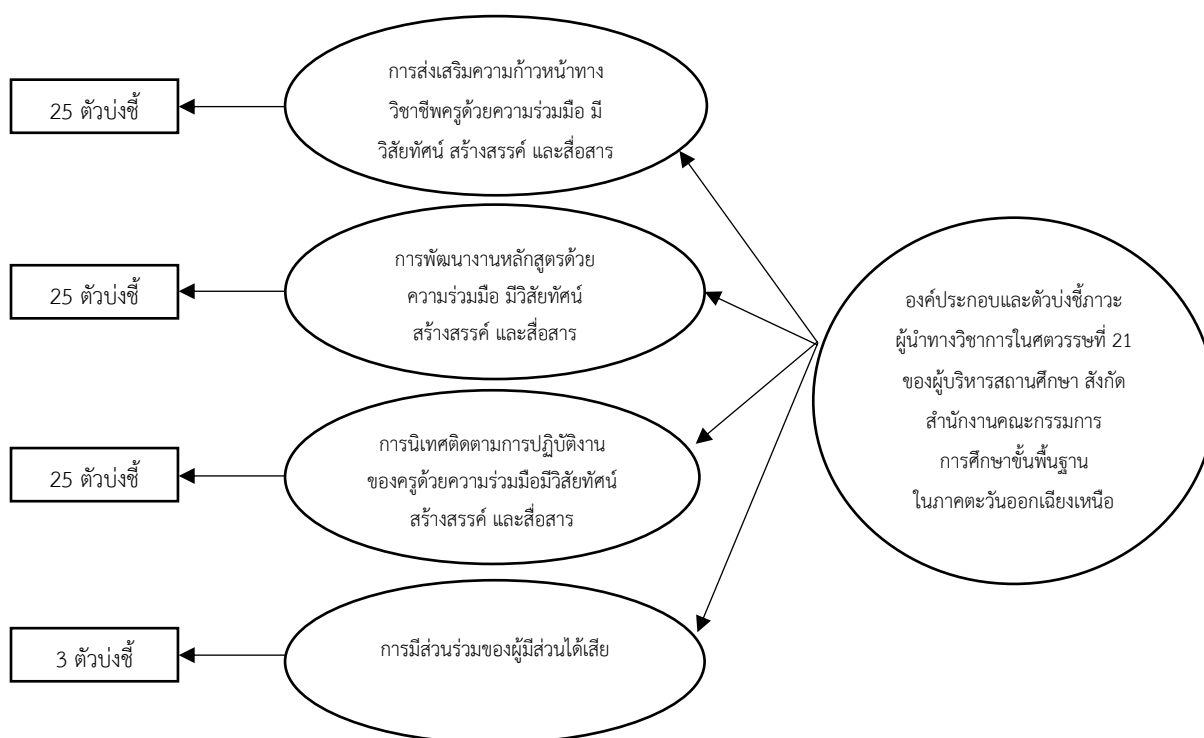
4.1 ผลการศึกษาค้นคว้าและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร (2) การพัฒนางานหลักสูตร

ด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร (3) การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร และ (4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีค่าไอเกนเท่ากับ 16.28, 16.24, 13.39 และ 2.60 ตามลำดับ และมีร้อยละของความแปรปรวน 66.44 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ค่าไอเกน	ร้อยละความแปรปรวน	ร้อยละสะสมความแปรปรวน
1. การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร	25	16.28	22.30	22.30
2. การพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร	25	16.24	22.25	44.55
3. การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร	20	13.39	18.34	62.88
4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3	2.60	3.56	66.44

โดยองค์ประกอบขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2 ผลการตรวจสอบความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.33 – 4.87 และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบ (t-test) โดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินค่า ที่ระดับมาก ($\mu = 3.50$) ตามการแปลความหมายค่าเฉลี่ยอิงเกณฑ์ (Criterion Concurrent Validity) พบว่า ค่าเฉลี่ย มีความแตกต่างจากเกณฑ์ระดับมากทุกตัวบ่งชี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าตัวบ่งชี้ที่ค้นพบทั้ง 73 ตัวบ่งชี้ มีความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า องค์ประกอบหลังจาก สกัดองค์ประกอบและหมุนแกนองค์ประกอบที่มีความมากกว่า 1 มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การส่งเสริม ความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร 2) การพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร 3) การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และ สื่อสาร และ 4) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยองค์ประกอบ 1 – 4 มีค่าไอเกนเท่ากับ 16.28, 16.24, 13.39 และ 2.60 ตามลำดับ และมีร้อยละสะสมของความแปรปรวน 66.44 โดยแต่ละองค์ประกอบแสดงดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 25 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .432 - .732 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ครูค้นพบตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดได้ด้วยตนเอง ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .732 รองลงมา คือ การให้อิสระแก่ครูในการพัฒนาความเป็นผู้นำของตนเอง และ การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่แตกต่างไปจากเดิม ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .724 และ .712 ตามลำดับ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด คือ การจัดฝึกอบรมครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ใหม่ในการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .432

5.1.1.2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 25 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .588 - .744 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ อธิบายหรือให้เหตุผลสนับสนุนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสม ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .744 รองลงมา คือ มีวิธีการโน้มน้าวเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและเกิดความศรัทธาจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และสามารถอธิบายวิธีการต่าง ๆ เพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวให้บุคลากรในสถานศึกษา เรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคล้อยตามในความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .736 และ .733 ตามลำดับ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด คือ รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกภาคส่วนเพื่อนำหลักสูตร สถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริง ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .588

5.1.1.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร ของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 20 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .509 - .732 โดยตัวบ่งชี้ที่มี ค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ มีรูปแบบการนิเทศที่แปลกใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการนิเทศของโรงเรียน ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .732 รองลงมา คือ เชื่อมโยงเหตุการณ์ปัจจุบันเข้ากับการนิเทศชั้นเรียน และจัดกิจกรรมแสดงผล งานที่เกิดขึ้นจากการนิเทศของครูต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .731 และ .728 ตามลำดับ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามารวมวางแผนการนิเทศของโรงเรียน ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .509

5.1.1.4 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของภาวะผู้นำทางวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักตั้งแต่ .525 - .560 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครู ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .560 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครู ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) เท่ากับ .525

5.1.2 การวิเคราะห์เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ กับกลุ่มผู้รู้แจ้ง (Known Group) ผลการวิเคราะห์ยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ที่ค้นพบทั้ง 73 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัว

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ 12 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ และเมื่อทำการทดลองตามขั้นตอนการดำเนินการทดลองทำให้ได้ ข้อค้นพบใหม่เป็น 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน เปลี่ยนไป แต่จำนวนตัวบ่งชี้ยังคงเดิม ซึ่งสามารถยอมรับได้สอดคล้องกับ กัลยา วาณิชย์บัญชา (2554) ที่ได้สรุปไว้ว่าการ วิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดกลุ่มหรือลดจำนวนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือองค์ประกอบ เดียวกัน ตัวแปรที่ได้องค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์นั้นอาจเป็นไปในทิศทางบวกหรือทิศทาง ลบก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อย และสอดคล้องผลการวิจัย ของชิรยุตน์ วงศ์วรรัตน์, วรสิทธิ์ รัตนวราหะ, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, และชวลิต เกตุกระทุ่ม (2561) ที่ศึกษาองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันตก พบว่าจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ 92 ตัวบ่งชี้ แต่เมื่อทำการทดลองตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยทำให้ได้ ข้อค้นพบใหม่ 12 องค์ประกอบ 78 ตัวบ่งชี้

5.2.2 องค์ประกอบภาวะผู้นำภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ อภิปรายตามลำดับดังนี้

5.2.2.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 25 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้ครูค้นพบตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ครูตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติด้วยตนเองจะทำให้ครูปฏิบัติงานที่เลือกด้วยตัวเองอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้งานที่ออกมามีคุณภาพ ก็จะทำให้ครูเกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญนาค ทับทิมไทย (2557) ที่ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี ผลการศึกษพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ของการพัฒนาวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

5.2.2.2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร มี 25 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ อธิบายหรือให้เหตุผลสนับสนุนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรจะทำให้ครูเข้าใจการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ตลอดจนถึงการประเมินหลักสูตรส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) ที่กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ความต้องการ 2) สร้างความเข้าใจและกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) เลือกเนื้อหาสาระ 4) จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5) คัดเลือกประสบการณ์ 6) จัดประสบการณ์ และ 7) กำหนดสิ่งที่ประเมิน และสอดคล้องกับ Marsh and Willis (1995) ที่ได้สรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มจากการเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

5.2.2.3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร มี 20 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ มีรูปแบบการนิเทศที่แปลกใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการนิเทศของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการนิเทศที่แตกต่างจากเดิมจะทำให้ครูเกิดความตื่นตัว และมีการเตรียมความพร้อมในทุกรูปแบบสอดคล้องกับ มารุต วรรณกรกุล (2560) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการนิเทศที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโครงการโรงเรียนประชารัฐ ผลการศึกษพบว่า รูปแบบการนิเทศเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูสูงสุด รองลงมาเป็นพฤติกรรมการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศ

5.2.2.4 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มี 3 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน ทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจผู้เรียน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ มูฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮีย (2558) ที่ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมตามบริบทสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษพบว่าองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมมี 5 ด้าน คือ 1) การเลี้ยงดูวิถีอิสลาม 2) การจัดการเรียนรู้ในบ้านแบบบูรณาการอิสลาม

3) การร่วมมือกับโรงเรียน 4) การร่วมมือกับชุมชน และ 5) การพัฒนาตนเองด้านการศึกษาของผู้ปกครองและการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร และองค์ประกอบการพัฒนางานหลักสูตรด้วยความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงและมีค่าที่ใกล้เคียงกัน แสดงถึงองค์ประกอบทั้งสองมีความสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นหากมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเริ่มจากการออกแบบพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูและการพัฒนางานหลักสูตร โดยการตั้งวิสัยทัศน์ร่วมกันเน้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด หรือภาคอื่นๆ เพื่อยืนยันความเหมือนหรือความแตกต่างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้

6.2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้กรอบ 4 องค์ประกอบ 73 ตัวบ่งชี้ เพิ่มเติม

6.2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยืนยันความสอดคล้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในครั้งนี้

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัฐติกาล สุทธานุช. (2563). *องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- ชิรยุตน์ วงศ์ยุทธรัตน์, วรสิทธิ์ รัตนวราหะ, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, และชวลิต เกตุกระทุ่ม (2561). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 11(2), 14-25.
- เชิงชาย เหมพัฒน์. (2534). *ผลของรูปแบบการเตือนที่มีต่ออัตราการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุญนาท ทับทิมไทย. (2557). *ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี* (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- มารุต วรรณกรกุล. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุของการนิเทศที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโครงการโรงเรียนประชารัฐ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- มูฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลิฮีย. (2558). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กมุสลิมตามบริบทสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วีระยุทธ ชตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ทอิกมานและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ภาษาอังกฤษ

- Marsh, C. G., & Willis. (1995). *Curriculum: Alternative Approaches, Ongoing Issues*. Eglewood Cliffs, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World.

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

Digital Leadership Based on Opinion of Secondary School Teachers
in the United Campus Srinakarin under the Office of
the Secondary Educational Service Area 2

ชลนที พัวสี* และ สุภาวดี ลาภเจริญ**

นักศึกษานิเทศศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

Chonnatee Puasee* and Supawadee Lapcharoen**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Ramkhamhaeng University*

Lecturer, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University**

Corresponding author E-mail: noiichonnatee @gmail.com, supawadee.l@ru.ac.th

(Received: February 23, 2021; Revised: March 13, 2021; Accepted: April 7, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 609 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากนั้นจึงทำการสุ่มจากแต่ละชั้นมาทำการศึกษา โดยใช้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาอย่างละเท่า ๆ กัน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .978 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงตามคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 (2.1) ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน (2.2) ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสื่อสารดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล, วิสัยทัศน์ดิจิทัล, การรู้ดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were to study and compare digital leadership based on the opinion of secondary school teachers in the United Campus Srinakarin under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 classified by education levels and learning groups. The population were 609 secondary school teachers from the United Campus Srinakarin group in the Office of Education Area School District 2, in the Academic Year 2020 by stratified random sampling. Then the class was randomly selected to study. The proportion of samples from each class was randomly selected equally. The statistics was set at .05. A sample of 234 people were selected. The tool used for data collection was a 5-point rating scale with the level of reliability value at 0.978. The statistics used in this research were the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), the test values (T - test), and One-way ANOVA.

The research results showed that 1) The overall results of digital leadership based on the opinion of secondary school teachers in the United Campus Srinakarin Affiliated with the Secondary Educational Service Area Office, District 2 were in high level in all 3 aspects. When considered individually, the descending order was digital communication, digital vision, and digital literacy. 2) The results of a comparison of digital leadership opinions based on the opinions of secondary school teachers in the United Campus Srinakarin under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 were as follows: 2.1) Teachers with different educational levels had opinions differently on the digital Leadership based on the opinion of secondary school teachers in the United Campus Srinakarin under the Office of the Secondary Educational Service Area 2, in overall and individual aspects. 2.2) Teachers with different subject groups had opinions on digital leadership based on the opinions of secondary school teachers in the United Campus Srinakarin under the Office of the Secondary Educational Service Area 2, in the overall and individual aspects differently in terms of digital vision and digital literacy. The difference was statistically significant at .05, excluding digital communication which indicated no differences.

Keywords: Digital Leadership, Digital Vision, Digital Literacy

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวกระโดด ส่งผลให้การบริหารจัดการทางการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไปสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้บริหารต้องอาศัยการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ การมีวิสัยทัศน์ที่ดีทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สุขญา โคมลวานิช, สิทธิชัย สอนสุภี, บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษ, และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม, 2563)

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสูง ย่อมส่งผลดีกับสถานศึกษาในการรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล สอดรับกับมิติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6 มิติ คือ 1) มิติวิสัยทัศน์ ผู้นำต้องทำการยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงในองค์กร 2) มิติ

การสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องทำการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรเกิดการบรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 3) มิติการกระตุ้นทางปัญญา ผู้นำองค์กรในยุคดิจิทัลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร 4) มิติภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ให้ความสำคัญกับตนเองและเข้าใจความถนัดของบุคลากรในองค์กรโดยทำการเปิดโอกาสให้มีการอบรม 5) มิติการให้ความสำคัญแก่พนักงาน มีการให้คำชมเชย เข้าใจถึงศักยภาพและทำการสนับสนุนในด้านของความคิดให้กับบุคลากร และ 6) มิติความหลากหลายของคนในองค์กร ยอมรับและแสดงความคิดเห็น การให้รางวัลกับคนที่ Generation ต่างกัน ดังนั้นการเป็นผู้นำยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากมิติทั้ง 6 เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (จิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทิวาสกรกิจ, และเสาวนีย์ อยู่ติรัมย์, 2560)

เนื่องจากปัจจุบันการใช้บริหารจัดการโดยเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษายังมีอุปสรรคหลาย ๆ ด้าน ทั้งวัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการศึกษา ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563 เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) เป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ควบคู่กับการเรียนการสอนแบบออนไซต์ การใช้สื่อการสอนดิจิทัล การปฏิบัติงานโดยใช้ช่องทางดิจิทัล รวมถึงการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล แต่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาก็มีอุปสรรคหลาย ๆ ปัจจัยที่แตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา การสรรหาปัจจัยพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน การแนะนำการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ และสามารถเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกต้อง รวมถึงร่วมกันตระหนักถึงโทษและประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัล มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะแบบอย่างที่ดีให้กับครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลไปยังการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

3.2 ประชากร คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 609 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากนั้นจึงทำการสุ่มจากแต่ละชั้นมาทำการศึกษา โดยใช้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาอย่างละเท่า ๆ กัน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison (2011) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการรู้ดิจิทัล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถาม โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้อำนาจการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ, โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ, โรงเรียนศรีพฤฒา, โรงเรียนราชดำริและโรงเรียนพรตพิทยพยัต

3.5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) และสถิติ F-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 234 ชุด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.27	0.51	มาก
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.25	0.54	มาก
3. ด้านการรู้ดิจิทัล	4.23	0.55	มาก
รวม	4.25	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.25$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.23$)

4.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเชิงจิตวิสัยตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงเชิงจิตจัท ตามความคิดเห็นของครู	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี n = 185		สูงกว่าระดับปริญญาตรี n = 49			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสื่อสารจิตจัท	4.26	0.50	4.30	0.55	- .457	.648
2. ด้านวิสัยทัศน์จิตจัท	4.25	0.53	2.28	0.56	- .367	.714
3. ด้านการรู้จิตจัท	4.23	0.55	4.22	0.55	.109	.914
รวม	4.24	0.49	4.26	0.53	- .248	.805

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจิตวิสัยในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจิตวิสัยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจิตวิสัยตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้แบบรายด้าน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

ภาวะผู้นำเชิงจิตวิสัยตามความคิดเห็นของครู	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ																F	Sig.
	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		การงานอาชีพ		สุขศึกษาและพลศึกษา		ศิลปะ		ภาษาต่างประเทศ			
n = 24		n = 42		n = 36		n = 25		n = 24		n = 42		n = 36		n = 25				
$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านการสื่อสารจิตวิสัย	4.15	0.48	4.20	0.57	4.42	0.37	4.45	0.45	4.29	0.55	4.22	0.54	4.19	0.47	4.26	0.58	1.348	.229

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงจิตวิทยาตามความคิดเห็นของครู	กลุ่มสาระการเรียนรู้																F	Sig.
	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		การงานอาชีพ		สุขศึกษาและพลศึกษา		ศิลปะ		ภาษาต่างประเทศ			
	n = 24		n = 42		n = 36		n = 25		n = 24		n = 42		n = 36		n = 25			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านวิสัยทัศน์	4.18	0.52	4.08	0.63	4.42	0.41	4.50	0.37	4.31	0.59	4.21	0.51	4.19	0.53	4.20	0.59	2.094	.045*
ด้านความรู้	4.22	0.57	4.00	0.58	4.39	0.41	4.50	0.37	4.22	0.55	4.16	0.62	4.19	0.49	4.22	0.60	2.555	.015*
รวม	4.25																2.216	.042*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิทยาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และภาษาต่างประเทศภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ ด้านวิสัยทัศน์จิตวิทยา และด้านความรู้จิตวิทยาแตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิทยาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์แบบ ทำให้การจัดการโรงเรียนมีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ทั้งในด้านลักษณะของความรู้ บทบาทของผู้เรียน และบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนแปลงนี้อย่างลึกซึ้ง และบูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนและโรงเรียนให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ในด้านการนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิฤทธิ์ กลั่นเดช (2560) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำจิตวิทยาที่มีความสอดคล้องกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในด้านการสื่อสาร การรู้จักใช้เทคโนโลยี และการมีวิสัยทัศน์ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

5.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขต ศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถสื่อสารให้ครูมีความเข้าใจตรงกันในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา และส่งเสริมการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเกิดประโยชน์กับการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยจึงพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเขต หมดอะดัม และสุนทรี วรรณไพเราะ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา ธรรมวิทยา (2557) ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

5.2.2 ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสื่อสารดิจิทัล ไม่พบความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีนโยบายและกลยุทธ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เกิดจากบริบทที่ต่างกันของกลุ่มสาระการเรียนรู้ พื้นฐานการจัดการเรียนการสอนของครูในรายวิชาต่าง ๆ และเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลแตกต่างกัน แต่ในด้านการสื่อสารดิจิทัลผู้บริหารมีการสื่อสารภายในองค์กรที่ไปในทิศทางเดียวกัน สถานศึกษาจึงสามารถขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิภา จงปटना และสืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2562) ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอนุบาลทรัพย์ปัญญาตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากสิ่งที่ได้จากการวิจัย

6.1.1 ด้านการสื่อสารดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างแรงจูงใจและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีดิจิทัล กับหน่วยงานภายนอกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกัน

6.1.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

6.1.2.1 ผู้บริหารควรมีความรู้ ความเข้าใจที่ดีกับเทคโนโลยีดิจิทัลและให้ความสำคัญต่อการบริหารงาน ในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

6.1.2.2 ผู้บริหารควรมีการสรรหาปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่รองรับการใช้งานได้อย่างเพียงพอ

6.1.2.3 ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวัดผล ประเมินผลของนักเรียน โดยมีผู้บริหารกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
ในสถานศึกษา

6.2.2 ควรศึกษาการกำหนดรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูสร้างช่องทางการติดต่อ
และการเรียนการสอนที่หลากหลายผ่านสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีอย่างสมบูรณ์ ด้วยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ธาราศรีสุทธิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาอิสระและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี ลาภเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษา
การศึกษาอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะทางอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา
และรายละเอียดต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา ทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้
ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้คำปรึกษา
แนะนำและข้อคิดเห็นที่มีคุณค่า เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ
ที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่กรุณาให้ความ
อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งทำการศึกษาอิสระ
สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เป็นแหล่งให้เรียนรู้ชีวิตและสังคมของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ระดับปริญญาโท ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การศึกษาสำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

8. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิรพล สังข์โพธิ์, สุวรรณ จันทิวาสกริจ, และเสาวนีย์ อยู่ติรัมย์. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล:องค์การไอทีและ
องค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. สืบค้นจาก [http://cio.citu.tu.ac.th/cio2017
/wp-content/uploads/2017/08/04-2407.pdf](http://cio.citu.tu.ac.th/cio2017/wp-content/uploads/2017/08/04-2407.pdf)
- ภัทรา ธรรมวิทยา. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรี
(สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรัญญา จงปัดนา และสืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยู่ธยา. (2562). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียน
อนุบาลทรัพย์ปัญญาตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 14(2), 1-12.
สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/186975/155396>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(COVID-19) ปีการศึกษา 2563*. สืบค้นจาก [http://www.ccs1.go.th/gis/eoffice/57000001tbl_
datainformation/20200703174943JQaUHUy..pdf](http://www.ccs1.go.th/gis/eoffice/57000001tbl_datainformation/20200703174943JQaUHUy..pdf)
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุขญา โคมลวานิช, สิทธิชัย สอนสุภี, บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์, และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. ใน สุรศักดิ์ วงศ์รัตนชีวิน (บ.ก.), *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21*. (น.700-708). ขอนแก่น, ประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://app.gs.kku.ac.th/images/img/support/grc2020/pdfabstracts/HMO16.pdf>
- สุหต หมดอะตัม และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20*. (น.1905-1915). ขอนแก่น, ประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/20th-ngrc-2019/HMP5/HMP5.pdf>
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ภาษาอังกฤษ

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). New York: Routledge.

ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด
The Variables Affecting the Operational Effectiveness
of Provincial Education Officers

ชัยยะ ทังแสน* สำเริง บุญเรืองรัตน์** จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์*** และ สงวนพงศ์ ขวนชม****
นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*
ศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**
รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****
Chaiya Thingsen* Samrueng Boonruangrat** Chamroenrat Jitjirachan***
and SanguanPhong Chuanchom****
Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*
Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**
Associate Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***
Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****
Corresponding author Email: chaiyathi0758@gmail.com
(Received: September 30, 2020; Revised: October 25, 2020; Accepted: November 5, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด และ 2) เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างศึกษาธิการจังหวัดปีการศึกษา 2562 จำนวน 63 คน ได้มาโดยใช้ตารางเลขสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม 1) การนำนโยบายไปปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 2) ความสำเร็จขององค์กร ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 3) การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 4) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 5) แบบสอบถามการพัฒนาศักยภาพของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 6) แบบสอบถามการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 7) แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และ 8) แบบวัดพฤติกรรมการบริหารงานของศึกษาธิการจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน ค่าสหสัมพันธ์ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis : PA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัดและการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, การพัฒนาตนเอง, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Abstract

This research aimed to; 1) study the effectiveness level of the provincial education officers; and 2) analyze variables affecting effectiveness level of the provincial education operations. The samples included 63 provincial education officers working in the Academic Year 2019. The research tools were; 1) questionnaire on policy implementation; 2) questionnaire on organizational accomplishment; 3) questionnaire on provincial education officers' self-development; 4) questionnaire on provincial education officers' achievement motivation; 5) questionnaire on provincial education officers' personnel development; 6) questionnaire on provincial education officers' team working; 7) questionnaire on provincial education officers' vision; and 8) measurement on provincial education officers' behavior assessment. For data analysis, there were mean value calculation, Standard Deviation (S.D.), Coefficient of Variation (C.V.) Correlation Analysis, Multiple Correlation, and Path Analysis (PA).

The findings showed that; 1) the overall effectiveness of the provincial education operations was at medium level; and 2) the variables affecting effectiveness level of the provincial education operations consisted of provincial education officers' achievement motivation and team work.

Keywords: Operational Effectiveness, Self-development, Achievement Motivation

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 6 และมาตรา 52 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ได้มุ่งพัฒนาในการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม และจริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตที่มีคุณค่า มุ่งพัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์

จากการดำเนินงานภายใต้ระเบียบบริหารราชการและการจัดระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของนโยบายแต่หลากหลายในการปฏิบัตินั้น ส่งผลให้เกิดการบริหารงานแบบแยกส่วน เป็นการปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างปฏิบัติ ส่วนการประสานเชื่อมโยงภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การ ประสานราชการ ในภาพรวมที่ต้องเชื่อมโยงกับกระทรวงหรือส่วนราชการอื่นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังมีปัญหาค่อนข้างมาก ส่งผล ในทางที่ไม่ดีต่อประสิทธิภาพการบริหารราชการของกระทรวงที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2559) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวมา รัฐบาลโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559 เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค สั่ง ณ วันที่ 21 มีนาคม พุทธศักราช 2559 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 68 ง 21 มีนาคม 2559) ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีจำนวน 77 จังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ในภูมิภาคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีเอกภาพ และสามารถประสานเชื่อมโยงและบูรณาการภารกิจในเรื่องการศึกษา

โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานโดยภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูป การศึกษาอันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนกลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนด บทบาทและภารกิจสำนักงานศึกษาธิการภาคและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน บุคลากร และภาคส่วนต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนงานการศึกษาของประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตาม นโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานความร่วมมือให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน มีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบ และถ่วงดุลที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติรวมทั้งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่เพื่อให้การบริการด้านการศึกษาที่รวดเร็วทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ครู บุคลากรทางการศึกษา ประชาชน สังคมพึงพอใจ ประเทศได้คนมีคุณภาพ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาวของประเทศ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาตัวแปร ที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด โดยมีคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำตัวแปร ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด และนำไปใช้ ในการฝึกอบรมพัฒนาตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด ให้เป็นบุคลากรทางด้านการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด
- 2.2 เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 3.1.1 ประชากร คือ ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ จำนวน 77 คน
- 3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 63 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม
- 3.1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในแต่ละสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คนประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 8 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 คน โดยใช้ตารางเลขสุ่ม

3.2 เครื่องมือและวิธีวัดตัวแปรในการวิจัย

- 3.2.1 เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตาม ได้แก่
 - 3.2.1.1 แบบสอบถามการนำนโยบายไปปฏิบัติ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88
 - 3.2.1.2 แบบสอบถามความสำคัญขององค์กร แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
- 3.2.2 เครื่องมือและวิธีวัดตัวแปรต้น
 - 3.2.2.1 แบบสอบถามการพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

- 3.2.2.2 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95
- 3.2.2.3 แบบสอบถามการพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
- 3.2.2.4 แบบสอบถามการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92
- 3.2.2.5 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95
- 3.2.2.6 แบบวัดพฤติกรรมกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิคเอร์ท (Likert) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดและตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดและตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดในภาพรวม

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	C.V.	ช่วงคะแนน	ความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย
การนำนโยบายไปปฏิบัติ (POLI)	63	3.49	0.34	9.74	1-5	ปานกลาง
ความสำเร็จขององค์กร (SUCC)	63	3.47	0.28	8.07	1-5	ปานกลาง
การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF)	63	3.47	0.29	8.36	1-5	ปานกลาง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI)	63	3.47	0.32	9.22	1-5	ปานกลาง
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)	63	3.45	0.23	6.67	1-5	ปานกลาง
การทำงานเป็นทีมของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)	63	3.45	0.27	7.82	1-5	ปานกลาง
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)	63	3.47	0.32	9.22	1-5	ปานกลาง
พฤติกรรมกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)	63	3.46	0.29	8.31	1-5	ปานกลาง

ค่าสถิติเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดและตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามค่าสหสัมพันธ์ระหว่างระดับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติกับตัวแปรตาม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามค่าสหสัมพันธ์ระหว่างระดับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	POLI	SELF	MOTI	HUMA	TEAM	VISI	ADMI
POLI	1	.94**	.96**	.87**	.86**	.96**	.94**
SELF		1	.98**	.95**	.94**	.98**	.98**
MOTI			1	.95**	.93**	.99**	.97**
HUMA				1	.92**	.92**	.93**
TEAM					1	.94**	.95**
VISI						1	.99**
ADMI							1

**p< .01

ระดับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติกับระดับการพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด ระดับการพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด ระดับการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด ระดับวิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด และระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัดต่างมีความสัมพันธ์กันทางบวกซึ่งกันและกันอย่างสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.86 - 0.99$)

4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามค่าสหสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำเร็จขององค์กรกับตัวแปรตาม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าตัวแปรต้นกับตัวแปรตามค่าสหสัมพันธ์ระหว่างระดับความสำเร็จขององค์กรกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	SUCC	SELF	MOTI	HUMA	TEAM	VISI	ADMI
SUCC	1	.89**	.89**	.83**	.90**	.91**	.93**
SELF		1	.98**	.95**	.94**	.98**	.98**
MOTI			1	.95**	.93**	.99**	.97**
HUMA				1	.92**	.92**	.93**
TEAM					1	.94**	.95**
VISI						1	.99**
ADMI							1

**p< .01

ระดับความสำเร็จขององค์กรกับระดับการพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด ระดับการพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด ระดับการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด ระดับวิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัดและระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัดต่างมีความสัมพันธ์กันทางบวกซึ่งกันและกันอย่างสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ($r = 0.83 - 0.99$)

4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตามคือ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ(POLI) (β)
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI)	1.11**
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)	0.30*
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)	0.15
การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF)	0.06
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)	-0.13
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)	-0.49
R	0.97**
R ²	0.94

**p< .01

ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI) ส่งผลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ($\beta = 1.11$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ส่งผลต่อผลการการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ($\beta = 0.30$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ โดยตัวแปรทั้งหมดตัวแปรนี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ของศึกษาธิการจังหวัดได้ร้อยละ 94.00 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

4.5 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จขององค์กร ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญ (β) ระหว่างตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จขององค์กร

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตามคือ ความสำเร็จขององค์กร (SUCC) (β)
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)	0.72**
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)	0.35*
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)	0.32
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)	- 0.29

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตามคือ ความสำเร็จขององค์กร (SUCC) (β)
การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF)	-0.36
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI)	-0.42
R	0.94**
R ²	0.89

**p< .01

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริหาร (ADMI) ($\beta = 0.41$) ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร (SUCC) มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ($\beta = 0.26$) ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร (SUCC) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ โดยทั้งหกตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนความสำเร็จขององค์กร (SUCC) ได้ร้อยละ 89.00 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

4.6 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด การวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL:PAL) ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง แบบพี เอ แอล (PAL) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด การวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL:PAL) ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)

ตัวแปร	R ²	β
การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI)	0.92	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI)		1.16**
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)		0.22*
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI)	0.97	
การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF)		0.63**
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)		0.28*
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)		0.09
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)	0.91	
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)		0.74**
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)		0.30*
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)		0.07

**p< .01, *p< .05

4.6.1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI) ($\beta = 1.16$) การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ($\beta = 0.22$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ได้ร้อยละ 92 ($R^2 = 0.92$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

4.6.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI) ได้แก่ การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF) ($\beta = 0.63$) พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI) ($\beta = 0.28$) และการพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA) ($\beta = 0.09$) สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI) ได้ร้อยละ 97.00 ($R^2 = 0.97$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ แต่การพัฒนาบุคลากรนั้นส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้น้อยมากเพียงแค่ 00.09 เท่านั้น

4.6.3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI) ($\beta = 0.74$) การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA) ($\beta = 0.30$) และวิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI) ($\beta = 0.07$) สามตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด (MOTI) ได้ร้อยละ 91.00 ($R^2 = 0.91$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ แต่วิสัยทัศน์ส่งผลต่อการทำงานเป็นกลุ่มได้น้อยมากเพียงแค่ 0.07 เท่านั้น

4.7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด การวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL: PAL) ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร (SUCC) ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด การวิเคราะห์เส้นทางระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis with LISREL: PAL) ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร (SUCC) ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (PAL)

ตัวแปร	R^2	β
ความสำเร็จขององค์กร (SUCC)	0.86	
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)		0.74
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)		0.20
พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI)	0.98	
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)		0.69
การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF)		0.20
การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)		0.14
การทำงานเป็นทีมของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM)	0.88	
วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI)		0.59
การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA)		0.37

** $p < .01$

4.7.1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร (SUCC) ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI) ($\beta=0.74$) และการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ($\beta=0.20$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จขององค์กร (SUCC) ได้ร้อยละ 86.00 ($R^2=0.86$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

4.7.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI) ได้แก่ วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI) ($\beta=0.69$) การพัฒนาตนเองของศึกษาธิการจังหวัด (SELF) ($\beta=0.20$) และการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ($\beta=0.14$) ตัวแปรทั้งสามนี้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด (ADMI) ได้ร้อยละ 98.00 ($R^2 = 0.98$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

4.7.3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ได้แก่ วิสัยทัศน์ของศึกษาธิการจังหวัด (VISI) ($\beta=0.59$) การพัฒนาบุคลากรของศึกษาธิการจังหวัด (HUMA) ($\beta=0.37$) ทั้งสองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด (TEAM) ได้ร้อยละ 88.00 ($R^2 = 0.88$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D.=0.34) ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผันร้อยละ 9.74 แสดงว่า ประสิทธิภาพด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของศึกษาธิการจังหวัดแต่ละจังหวัดแตกต่างกันน้อย ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดด้านความสำเร็จขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.28) ลักษณะดังกล่าวนี้ของศึกษาธิการจังหวัดในแต่ละจังหวัดแตกต่างกันน้อย (C.V.=8.07) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพิ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ จุมพล หินนิพานิช (2554) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ ทุกคนในองค์กรต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเอง รวมถึงองค์กรนั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่ดี บุคลากรมีทักษะและสมรรถนะในการทำงาน มีการสร้างความร่วมมือในองค์กรจึงจะทำให้การดำเนินการตามนโยบายบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ กล้า ทองขาว (2551) ได้กล่าวถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จบุคลากรต้องมีสมรรถนะ และทักษะที่ดีในการปฏิบัติงานมีระยะเวลาการสร้างกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อเป็นบทเรียนและพัฒนาแนวทางสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้สามารถจัดการและประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายรวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย สอดคล้องกับ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2550) ที่กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องใช้เวลาในการศึกษาและสร้างกระบวนการที่จะชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายโดยต้องอาศัยความตั้งใจไปสู่การกระทำโดยเป็นการกระทำที่กำหนดทิศทางของทางเลือกเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย นอกจากนั้น ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดด้านความสำเร็จขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D.=0.28) ลักษณะดังกล่าวนี้ของศึกษาธิการจังหวัดในแต่ละจังหวัดแตกต่างกันน้อย (C.V.=8.07) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพิ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่ รวมทั้งการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่การดำเนินการ สร้างกระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุพาดา สิริกุดตา (2557) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จขององค์กรเป็นความสามารถขององค์กรในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารต้องมีความพร้อม มีทักษะในการวางแผนการบริหารจัดการ มีการกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จของการดำเนินงาน จัดบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการในการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงผลการดำเนินงานและช่วยในการตัดสินใจทั้งในระดับกลยุทธ์และระดับปฏิบัติการ

อันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรดังที่ นกตล รมโพธิ์ (2553) อธิบายว่า ความสำเร็จขององค์กรถือเป็นเรื่องสำคัญ ปัจจัยความสำเร็จขององค์กรจึงต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ และยังมีเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ถ้าองค์กรมีกลยุทธ์ที่ดีเพียงอย่างเดียวย่อมไม่สามารถดำเนินงานได้ตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ในขณะเดียวกันถ้ามีความสามารถในการปฏิบัติแต่ขาดกลยุทธ์ที่ดีย่อมทำให้องค์กรขาดทิศทางที่ชัดเจนและยังถ้าองค์กรขาดทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการปฏิบัติที่ต้องกระทำนั้นย่อมจะประสบความล้มเหลวตั้งแต่ต้น ดังนั้นแนวทางที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จจึงต้องประกอบด้วยทั้งกลยุทธ์ที่ดีและความสามารถในการนำกลยุทธ์นั้นไปสู่การปฏิบัติ

5.2 จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานศึกษาธิการจังหวัด ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (POLI) ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด ($\beta = 1.16$) การทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด ($\beta = 0.22$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ได้ร้อยละ 92 ($R^2 = 0.92$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบันหรือแนวทางสู่ความสำเร็จในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ปราณี สาไพรวัน (2558) ที่วิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการปฏิบัติตามนโยบายมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคลากรในองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ จารุวรรณ อะคะปัน (2558) วิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เพียวร์ สุตรักษ์ (2553) ที่วิจัยพบว่า การทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร นอกจากนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารของศึกษาธิการจังหวัด ($\beta = 0.74$) และการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด ($\beta = 0.20$) สองตัวแปรนี้อธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จขององค์กรได้ร้อยละ 86.00 ($R^2 = 0.86$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีการดำเนินงานบริหารงานภายในองค์กรจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร พลวงค์ (2551) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัดว่าการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัดเป็นการแบ่งทั้งงานหน้าที่และความรับผิดชอบให้บุคลากรตามความรู้ความสามารถ รวมทั้งการประสานความร่วมมือร่วมใจ การทุ่มเทกำลังความคิดและสติปัญญาซึ่งนำมาสู่ความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัย รัตนานาคมุสิก, บรรจง เจริญสุข และ วรณะ บรรจง (2559) พบว่าพฤติกรรมการบริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ มยุรี สนิทกุล (2557) วิจัยพบว่า ประสิทธิผลขององค์กรสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ เกษา มีสวน (2556) วิจัยพบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ ผู้บริหารระดับสูงควรกำหนดนโยบายให้มีการบริหารจัดการโดยการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่สูงขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทบทวนวิจัย ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัด เพราะการทำงานเป็นกลุ่มของศึกษาธิการจังหวัดเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานศึกษาธิการจังหวัด

6.3 ข้อเสนอแนะในการทบทวนวิจัย ควรพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กล้า ทองขาว. (2551). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน
หน่วยที่ 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกษม มีสวน. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารและประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมตากสิน
ระยองสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จารุวรรณ อะคะปัน. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงาน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- จุมพล หนิมพานิช. (2554). การประเมินนโยบาย หลักการ แนวคิดและการประยุกต์ใช้. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
ธรรมาธิราช.
- นภดล ร่มโพธิ์. (2553). การวัดผลองค์กรแบบสมดุล. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณี สาไพรวัน. (2558). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116, ตอนที่ 74ก.
- เพียว สุตรักษ์. (2553). ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- มยุรี สนิทกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- รัตนา นาคมุสิก, บรรจง เจริญสุข และวรรณะ บรรจง. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี,
3(1), 165-184.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2550). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิดการวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 16).
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
(พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015). กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนทร พลวงศ์. (2551). การพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มของบุคลากรในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลท่ามะหาด
อำเภอเขวาสันติ จังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุพาตา สิริกิตตา. (2557). กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรธุรกิจ : กรณีศึกษาผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรมภาคกลางตอนบน (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

The Effective Dual Vocational Administration Model for Institutions
under the Office of Vocational Education Commission

ธนภัทร แสงจันทร์* ชูเกียรติ วิเศษเสนา** สงวนพงศ์ ชวนชม*** และ สมบูรณ์ ตันยะ****
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ ดร., ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***, ****

Tanapat Saengchan* Chookiat Wisetsena** Sanguanpong Chuanchom*** and Somboon Tanya****

Ph.D. Candidate in Education Administration, Vongchavalitkul University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***, ****

Corresponding author E-mail: tanapat.srn@gmail.com

(Received: March 11, 2021; Revised: May 06, 2021; Accepted: May 10, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบจำนวน 3 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานทวิภาคีของสถานศึกษาจำนวน 306 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม เท่ากับ 4.91 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้ (1) ผลของการศึกษาสภาพ พบว่ามีนโยบายและเป้าหมายที่จะเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระบบทวิภาคีให้มากขึ้น ผลลัพธ์ผู้เรียนที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ มีการจัดโครงสร้างการบริหารตามคู่มือแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือกับสถานประกอบการในช่วงเริ่มต้น (2) ผลของการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ควรนำกระบวนการบริหารแบบ POLC และองค์ประกอบ 5C มาใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิผล 2) รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สำคัญของรูปแบบ การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ โดยมีการประเมินความเหมาะสม ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความเป็นไปได้และความ

เป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were to; 1) study the state and guidelines for developing an effective dual vocational administration model for the vocational education institutions; 2) create and develop an effective dual vocational administration model for the vocational education institutions; and 3) assess the feasibility and usefulness of the effective dual vocational administration model under the Office of Vocational Education Commission. The sample groups consisted of 3 administrators from the model college, 9 experts obtained through purposive sampling, and 306 directors, deputy directors for academic affairs and dual vocational education officers, following the Taro Yamane's method. The research instrument was a questionnaire, which was examined for its validity and reliability. The results were 4.91 and 0.86, respectively. The data were analyzed by percentage, mean, and Standard Deviation.

The research findings were as follow: 1) The study of the state and guidelines for developing the effective dual vocational administration model for the vocational education institutions yielded two results as follow: 1.1 The model college under the study had policies and goals to increase the number of dual vocational students and to produce students with competencies which would satisfy the needs of the enterprises. In addition, the model college organized administration structures, following the dual vocational education management guidelines and it had the similar problems with the early cooperation with the enterprises. 1.2 It was found that the POLC and 5C components management process were recommended to use in dual vocational administration of educational institutions for greater efficiency. 2) The effective dual vocational administration model for institutions under the Office of Vocational Education Commission consisted of principles and rationale, objectives and essence of the model, implementation of the models and conditions for success. The assessment of suitability in overall and individual aspect was at the highest level and; 3) The overall and individual aspect of feasibility and usefulness of the effective dual vocational administration model for institutions under the Office of Vocational Education Commission were at a high level.

Keywords: The Effective Dual Vocational Administration

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 - 11 โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาองค์การไปจนถึงการพัฒนาประเทศและโลกใบนี้การที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้นหนึ่งในปัจจัยสำคัญ คือ การศึกษา (Education)

ในรอบเกือบ 20 ปี ที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยเบื้องหลังความสำเร็จทางเศรษฐกิจย่อมหนีไม่พ้นปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์หรือกำลังแรงงานไทยที่คอยขับเคลื่อนและสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม เกษตรและบริการของประเทศ ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบผลิตและพัฒนาากำลังแรงงานระดับกลางของประเทศ คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ตามบทบัญญัติในมาตรา 6 ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวินิจฉัยให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาปัญหาในการผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาในระบบที่สูงมากถึง 86% และมีเพียง 14% เท่านั้น ที่เป็นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ), 2561) ที่ยังไม่สามารถผลิตและพัฒนาากำลังคนที่มีคุณภาพ และปริมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาและคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย” (ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์, 2559) พบว่า แรงงานระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิค ซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตหลักของการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย มีสมรรถนะไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ จะเห็นได้ว่าการผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวศึกษาด้วยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังขาดคุณภาพผลิตกำลังคนยังมีสมรรถนะไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ไม่มีประสิทธิผล จึงต้องมีรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีขึ้นมาใหม่เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิผล ประกอบกับการใช้การปฏิบัติ 5C ประกอบด้วย การติดต่อ (Contact) ทำความร่วมมือ (Cooperation) ร่วมกันสร้าง (Co-create) สมรรถนะ (Competency) และการควบคุม (Control) มาใช้ในการดำเนินการการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงจะเกิดประสิทธิผล

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีแนวคิดที่จะสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC (Allen, 1958) และการปฏิบัติ 5C เป็นฐานในการสร้าง และพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าเมื่อมีรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแล้วจะทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผล และมีการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาของประเทศไทยให้สูงขึ้นเทียบเท่ากับนานาชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งการศึกษาคือวิจัยเป็น 3 ตอน มีวิธีการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และผ่านการประเมินสถานศึกษาด้านแบบทวิภาคีสานพลังประชารัฐ Excellent Model School – DVT ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิควาปีปทุม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาปทุมธานี และผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 การสร้างและการพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สร้างรูปแบบหรือร่างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์นำมาร่างรูปแบบ

2.2 การพัฒนารูปแบบ มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.2.1 นำร่างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาดำเนินการประเมินความเหมาะสม โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เพื่อให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบของการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ด้วยการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1,287 คน (สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีจำนวน 429 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวมเป็น 1,287 คน)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จากการแทนค่าตามสูตรของ Yamane (1967) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 คน จึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน คือ สุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้การแบ่งสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นภาค ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก

ภาคตะวันตก และภาคใต้ และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนแบ่งชั้นภูมิจากจำนวนประชากรของแต่ละภาค

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการกำหนดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ถึงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เป็นกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง 306 คน จัดส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้างานทวิภาคีในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรง พร้อมทั้งโทรศัพท์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

4.1.1 สภาพการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบ เป็นการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายที่วิทยาลัยที่กำหนดไว้ว่า วิทยาลัยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระบบทวิภาคีให้มากขึ้น จะผลิตผู้เรียนตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ จากการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยต้นแบบ ทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจเนื่องจากผู้เรียนมีรายได้จากการฝึกอาชีพขณะยังศึกษาอยู่ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วผู้เรียนมีงานทำที่สถานประกอบการที่ฝึกอาชีพนั้น จึงทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง เกิดการบอกต่อหรือแนะนำต่อให้คนในชุมชนนั้น ๆ ให้มาศึกษาต่อที่วิทยาลัยต้นแบบ ส่งผลให้วิทยาลัยต้นแบบทั้ง 3 แห่ง มีผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และสถานประกอบการได้ผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการ ทั้งนี้เกิดจากผลการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยต้นแบบ ประกอบด้วย

4.1.1.1 นโยบายที่ใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบ พบว่า มีนโยบายคือ สถานศึกษามีเป้าหมายที่จะเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระบบทวิภาคีมากขึ้น สถานศึกษาจะผลิตผู้เรียนตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ จะติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการใหม่ ๆ เพื่อรองรับผู้เรียนในระบบทวิภาคีที่เพิ่มขึ้น และจะผลิตผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานหรือตรงตามความต้องการของสถานประกอบการโดยร่วมสร้างสมรรถนะให้กับผู้เรียนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

4.1.1.2 การจัดองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้มีประสิทธิผลของวิทยาลัยต้นแบบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบได้จัดโครงสร้างการบริหารตามคู่มือแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหรือตามตัวอย่างของการออกคำสั่งแต่งตั้ง (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

4.1.1.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบความสำเร็จ มีประสิทธิผลนั้น ทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าประกอบด้วย สถานศึกษา, สถานประกอบการ, แผนการฝึกอาชีพ, ผู้ควบคุมการฝึก, ครูฝึก, ครุנית, ผู้เรียน และผู้ปกครอง

4.1.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ทั้ง 3 วิทยาลัย
ต้นแบบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคใกล้เคียงกัน นั่นคือ ปัญหาที่เกิดจากการติดต่อหาสถาน
ประกอบการเพื่อทำความร่วมมือในช่วงเริ่มต้น และร่วมสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนระหว่างวิทยาลัยกับสถานประกอบการนั้น
มีความยุ่งยาก

4.1.1.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่า
ควรนำกระบวนการบริหารแบบ POLC มาใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพราะเป็นกระบวนการบริหารที่จะทำให้
เกิดประสิทธิผลกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาได้ดี และควรดำเนินการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบ
การให้มากขึ้น โดยใช้องค์ประกอบ 5C ซึ่งประกอบด้วย การติดต่อ (Contact) ทำความร่วมมือ (Cooperation)
ร่วมกันสร้าง (Co-create) สมรรถนะ (Competency) และการควบคุม (Control) มาใช้ในการดำเนินการการบริหาร
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4.2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

4.2.1 การสร้างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์เนื้อหาของการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 นำมาจัดทำร่างรูปแบบ
การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมี
องค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สาระสำคัญของรูปแบบ การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ
และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

4.2.2 การพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือก
แบบเจาะจง จำนวน 9 คน ทั้ง 9 คน ได้เสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
ทุกประเด็น ได้รูปแบบ จึงนำรูปแบบมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสม มีผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความ
เหมาะสมเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด
ทุกด้าน ด้านสาระสำคัญของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.96, S.D. = 0.08) และด้านวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.44)

4.3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยวิเคราะห์
หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.69) และด้านเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.69) และพบว่า ความเป็น
ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ

มากทุกด้าน ด้านสาระสำคัญรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.65) และด้านเงื่อนไขความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.71)

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยขออภิปราย ดังนี้

5.1 สภาพการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบนั้นเป็นการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยนโยบายในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ชัดเจน มีการจัดองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีความต่อเนื่องยาวนานมีโครงสร้างองค์กรชัดเจน มีสิ่งที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีประสิทธิผลทั้ง 8 สิ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและปัญหาและอุปสรรคในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อให้มีประสิทธิผลคือ เกิดจากการติดต่อหาสถานประกอบการเพื่อความร่วมมือในช่วงเริ่มต้น และร่วมสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนกับสถานประกอบการนั้นมีความยุ่งยาก ผู้วิจัยเห็นว่าสภาพการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยต้นแบบที่ผู้วิจัยได้พบนั้น สอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยาวนานตั้งแต่เริ่มมีอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเมื่อปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) แต่ทั้ง 3 วิทยาลัยต้นแบบประสบความสำเร็จมีประสิทธิผลอาจเนื่องมาจากการนำของผู้บริหารในวิทยาลัยต้นแบบนั้นดำเนินการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ใจกับสถานประกอบการที่วิทยาลัยได้ทำความร่วมมือร่วมกันสร้างผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งอาจสอดคล้องกับการบริหารแบบ POLC (Allen, 1958) ที่มีวิธีการบริหารจัดการองค์การยุคใหม่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดสำหรับองค์การ โดยมีกระบวนการบริหารจัดการ 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์การ การนำและการควบคุมโดยการนำของผู้บริหาร จึงทำให้สถานประกอบการรับผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพอ่างต่อเนื่องเกิดผลดีต่อผู้เรียนตลอดมาส่งผลให้เกิดการบอกต่อจึงทำให้มีจำนวนผู้เรียนในอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าประสงค์ของวิทยาลัยต้นแบบที่วางไว้

5.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ควรนำกระบวนการบริหารแบบ POLC มาใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพราะเป็นกระบวนการบริหารที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี และควรดำเนินการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการให้มากขึ้น โดยควรใช้องค์ประกอบ 5C ซึ่งประกอบด้วย การติดต่อ (Contact) ทำความร่วมมือ (Cooperation) ร่วมกันสร้าง (Co-create) สมรรถนะ (Competency) และการควบคุม (Control) มาใช้ในการดำเนินการการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ดีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ควรนำไปจัดทำรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา ให้มีความชัดเจน เป็นรูปกระทำมากยิ่งขึ้นและผู้วิจัยก็ได้สร้างและพัฒนาแบบจนสำเร็จ

รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ยกร่างโดยใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC และใช้องค์ประกอบ 5C ตามแนวทางการพัฒนาการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ผู้วิจัยค้นพบในขั้นตอนที่ 1 เป็นฐานในการยกร่าง รูปแบบที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) สาระสำคัญ 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ได้เป็นรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ที่มีองค์ประกอบครอบคลุมและมีรายละเอียดสอดคล้องกับ ธานินทร์ ศรีชมพู (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มี 5 องค์ประกอบที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารงานระบบทวิภาคี ขอบข่ายงานการบริหารสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับ จินตนา รวมชมรัตน์ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ รายข้อสาระสำคัญของรูปแบบมีค่าสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และรายข้อจุดประสงค์ มีค่าต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าสาระสำคัญของรูปแบบ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของรูปแบบ และมีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบสอดคล้องกับ ณรงค์ ฤทธิเดช (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับอาชีวศึกษาจังหวัด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และสอดคล้องกับ จินตนา รวมชมรัตน์ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ด้วยวิธีพิจารณาในรูปแบบวิจัยเชิงอนาคตเทคนิคชาติพันธุ์วรรณา พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์

การประเมินความเป็นไปได้พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีกระบวนการขั้นตอนอย่างชัดเจน มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้รูปแบบนี้ถูกนำไปใช้ในการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ธานินทร์ ศรีชมพู (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อสังเกตอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยจะขออภิปรายก็คือ เหตุใดผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เห็นว่า รูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความเป็นไปได้ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าวิชาการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงเห็นว่าความเป็นไปได้ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่ถึงระดับมากที่สุด ดังเช่นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขออภิปรายว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม จึงทราบที่นำไปของรูปแบบเป็นอย่างดี แต่สำหรับผู้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการศึกษาในสถานศึกษาอาจยังไม่เข้าใจในรูปแบบเท่าที่ควร เพราะผู้วิจัยเองก็ไม่ได้ระบุว่าหากต้องนำรูปแบบไปใช้ต้องทำอะไรก่อนหลัง หากต้องดำเนินการต้องดำเนินการอย่างไรอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในภาพรวมของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน

การประเมินความเป็นประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มีกระบวนการขั้นตอนอย่างชัดเจน ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องใกล้เคียงกับ ธาณินทร์ ศรีชมพู (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 สถานศึกษา สถานประกอบและผู้เรียน/ผู้ปกครอง ต้องทำความเข้าใจ ความร่วมมือกันอย่างจริงจังเมื่อนำรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามาใช้

6.2 ควรนำรูปแบบการบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานี้ไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพที่ได้และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.). (2561). *แนวทางปฏิรูปการอาชีวศึกษาไทย*. สืบค้นจาก

[http://www.tw-tutor.com/downloads/Education%20\(2552-2561\).pdf](http://www.tw-tutor.com/downloads/Education%20(2552-2561).pdf)

จินตนา รวชมรัตน์. (2558). *รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน*

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.

ณรงค์ ฤทธิเดช. (2552). *การพัฒนาแบบการดำเนินการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับอาชีวศึกษาจังหวัด โดยใช้*

กระบวนการเครือข่ายศูนย์กำลังคนอาชีวศึกษาจังหวัด (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

ธานินทร์ ศรีชมพู. (2556). *การพัฒนาแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน*

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *หลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการ*

อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศปี พ.ศ. 2557. สืบค้นจาก [http://www.kanpoly.ac.th/kan/](http://www.kanpoly.ac.th/kan/tavi/tavi3.pdf)

[tavi/tavi3.pdf](http://www.kanpoly.ac.th/kan/tavi/tavi3.pdf)

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบ*

ทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557.

สืบค้นจาก <https://dvec.vec.go.th/%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3/%E0%B9%81%E0%B8%AA%E0%B8%94%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%94/tabid/6826/ArticleId/20667/language/en-US/-2557-1-2.aspx>

ณัฐสินี รัชเกียรติวงศ์. (2559). การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2016/08/vocational-education-reform/>

ภาษาอังกฤษ

Allen, L. A. (1958). *Management and Organization*. New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1967). *Statistics: an Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

การตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาด้วยการวิเคราะห์โครงข่าย
ของแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด ฉบับย่อ ภาษาไทย 27 ข้อ (SD3-TH)
A Psychometric Properties Testing using Network Analysis of
the 27-item Thai Short Dark Triad Questionnaire (SD3-TH)

ณัฐธยาน์ ทำดี* ชินัน บุญเรืองรัตน์** และ คิม วัน***

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร**

อาจารย์ประจำคณะวิชาภาษาต่างประเทศ, มหาวิทยาลัยธรณีศาสตร์แห่งประเทศไทย (นครอุ๋น)***

Natthaya Thamdee* Chinun Boonroungrut** and Kim One***

Lecturer, Department of General Education, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Lecturer Dr., Department of Psychology and Guidance, Faculty of Education, Silpakorn University**

Lecturer, School of Foreign Language, China University of Geoscience (Wuhan)***

Corresponding author e-mail: boonroungrut_c@silpakorn.edu

(Received: December 05, 2020; Revised: December 16, 2020; Accepted: January 06, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพด้านมืดของมนุษย์ได้รับความสนใจจากนักวิจัยทั่วโลก ในส่วนแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด ฉบับย่อ (The Short Dark Triad: SD3) นั้นได้รับการพัฒนาและแปลออกเป็นหลายภาษารวมทั้งภาษาไทย อย่างไรก็ตาม แบบวัดฉบับภาษาไทยได้ตัดข้อคำถามจากแบบวัดต้นฉบับภาษาอังกฤษ 27 ข้อ ให้เหลือเพียง 15 ข้อ แม้โมเดลการวัด จะมีความสอดคล้องกลมกลืนและมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง แต่เนื้อหาบางประการได้ถูกตัดทิ้งไป การศึกษาในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาของแบบวัดด้วยการวิเคราะห์โครงข่ายองค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์โครงข่ายของข้อคำถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 212 คน

ผลการศึกษาพบว่าโมเดลการวัดใน 3 องค์ประกอบ (Machiavellianism, Narcissism, Psychopathy) มีความ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง ($\chi^2/df = 1.98, p = .06$, ค่า CFI = .77, ค่า TLI = .74, RMSEA = .06) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทั้ง 3 องค์ประกอบ การวิเคราะห์โครงข่ายพบการ ซ้อนทับของข้อคำถามระหว่างด้าน Machiavellianism และ Psychopathy และพบข้อคำถามอย่างน้อย 8 ข้อ ที่สามารถ ปรับปรุงในการวิจัยครั้งต่อไปเนื่องจากไม่มีความสัมพันธ์กับข้อคำถามอื่นๆ ในโครงข่ายข้อคำถามด้านเดียวกัน
คำสำคัญ: บุคลิกภาพด้านมืด, แบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดฉบับย่อ, คุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยา, ภาษาไทย

Abstract

The study of human's dark triad has been gaining attention from worldwide researchers. In addition, the Short Dark Triad (SD3) has been promoted and translated into different languages. Although, the Thai Short Dark Triad Questionnaire (SD3-TH) of 27 items has been cut down into 15 items, the measurement model was still agreeable and had the high level of reliability, even some contents were amputated. With the stated reasons, in order to propose alternatives to researchers, this study aimed

to confirm the 27-item Thai questionnaire which psychometrically retested for the properties by means of the Confirmation Factor Analysis and Network Analysis towards the questions using 212 postgraduate students as a sample.

The results revealed that the measurement model of the 3 components (Machiavellianism, Narcissism, Psychopathy) according to the Dark Triad Questionnaire was consistent with the empirical data at moderate level ($\chi^2/df = 1.98$, $p = .06$, $CFI = .77$, $TLI = .74$, $RMSEA = .06$); the reliability value was beyond the acceptable criteria in all 3 components; the network analysis showed an overlay of the questions between Machiavellianism and Psychopathy factors; and lastly, at least 8 items of the questions were suggested to improve in further researches due to a deficit of relations in other items within the same question clusters.

Keywords: Dark Personality Traits Measurement, Short Dark Triad: SD3-TH, Psychometric Property, Thai Language

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคลิกภาพด้านมืดเป็นชื่อเรียกกลุ่มบุคลิกภาพ 3 ประเภทที่ถูกรวมเข้าไว้ด้วยกันตามการศึกษาของ Paulhus and Williams (2002) ซึ่งจะประกอบด้วยบุคลิกภาพแบบ Machiavellianism มีลักษณะเจ้าเล่ห์, แบบ Narcissism มีลักษณะหลงรักตนเอง หรือคิดว่าตนมีความพิเศษเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ และแบบ Psychopathy มีลักษณะไร้ความรู้สึกในความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และอาจมีความเป็นไปได้ที่จะเพิ่มบุคลิกภาพแบบ Sadism เข้าไปอีกประเภทหนึ่งในอนาคต (Buckels, Jones, & Paulhus, 2013) แบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดนี้เป็นแบบวัดบุคลิกภาพที่ยังไม่ถึงเกณฑ์การวินิจฉัยว่าเป็นโรคทางจิต จึงมีนักวิจัยในหลายประเทศนำไปศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ (Petrides, Vernon, Schermer, & Veselka, 2011), พฤติกรรมกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ (Balakrishnan, Khan, Fernandez, & Arabnia, 2019), รูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อ-แม่ (Lyons, Brewer, & Carter, 2020), ภาวะผู้นำ (Furtner, Maran, & Rauthmann, 2017) และทัศนคติเกี่ยวกับการพนัน (Jones, 2013; Onyedire et al., 2019) เป็นต้น

นอกจากนั้นแนวคิดเรื่องบุคลิกภาพด้านมืดยังได้รับการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 20 ปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 ที่ผ่านมามีเห็นได้จากจำนวนบทความที่ได้รับการตีพิมพ์และอ้างอิงเพิ่มขึ้นในแต่ละปี จากการศึกษาของ Boonroungrut and Toe Toe (2017) พบว่าฐานข้อมูลของ Web of Science (WoS) มีบทความที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับบุคลิกภาพด้านมืดถึง 377 บทความ และอยู่ในฐานข้อมูล Google Scholar อีก 171 บทความ และมีแนวโน้มที่จะศึกษาบุคลิกภาพด้านมืดในคนปกติมากกว่าในผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น การศึกษาของ Dinić and Jevremov (2019) พบว่า มีบทความจำนวนถึง 505 บทความในฐานข้อมูล Scopus ตีพิมพ์ในกว่า 150 วารสารวิชาการทั่วโลกจากนักวิจัยกว่า 982 คน และมีนักวิจัยที่นำบทความเหล่านี้ไปอ้างอิงในงานเขียนของตนเองกว่า 17,505 คน จากหลักฐานเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าบุคลิกภาพด้านมืดนี้ได้รับความสนใจในแวดวงวิชาการและมีผลการศึกษาในประชากรกลุ่มต่าง ๆ อยู่ตลอด (Saroinsong et al., 2020)

ในช่วงแรกนั้นแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดยังแยกใช้ตามบุคลิกภาพแต่ละประเภท โดยนักวิจัยแต่ละคนจะกำหนดว่ากลุ่มประชากรที่จะศึกษาควรจะใช้แบบวัดบุคลิกภาพฉบับใด ต่อมา มีการพัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพฉบับที่รวมกลุ่มบุคลิกภาพทั้ง 3 ประเภทเข้าไว้ด้วยกันและถูกใช้งานจนเป็นที่ยอมรับในวงการจิตวิทยาอยู่ 2 ฉบับได้แก่ The Dirty Dozen (DD) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2010 จากการศึกษา Jonason and Webster (2010) และ The Short Dark Triad (SD3) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2014 จากการศึกษาของ Jones and Paulhus (2014) แม้ว่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแบบวัดทั้ง

2 ชนิดนี้ในหลายกลุ่มประชากร ผลการตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาออกมาไม่แตกต่างกันมากนัก แต่การยอมรับและนำไปใช้ แบบวัด SD3 จะได้รับการพิจารณาและนำไปใช้ในวงกว้างมากกว่า แบบวัด SD3 ได้รับการแปลไปในหลายภาษา เช่น ภาษาฝรั่งเศส (Gamache, Savard, & Maheux-Caron, 2018), ภาษาญี่ปุ่น (Shimotsukasa & Oshio, 2016), ภาษาเซอร์เบีย (Dinić, Petrović, & Jonason, 2018) และ ภาษาอิหร่าน (Atari & Chegeni, 2016) เป็นต้น แบบวัด SD3 ต้นฉบับภาษาอังกฤษนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 27 ข้อแบ่งเป็น 3 ด้านตามบุคลิกภาพทั้ง 3 ประเภท มีคำถามประเภทละ 9 ข้อ

สำหรับแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด ฉบับภาษาไทยได้รับการแปลและตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาโดย ชินณ บุญเรืองรัตน์ และ หวง เพย (2561) มีนักวิจัยชาวไทยจำนวนมากที่ให้ความสนใจและดาวน์โหลดกว่า 200 ครั้ง ตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์ในเดือน มกราคม 2561 และมีการนำไปใช้วัดในการศึกษาหลายงานในกลุ่มชาวไทย เช่น การศึกษาการจัดการการเงินของนักศึกษาที่กู้ยืมกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (Boonroungrut & Huang, 2019), ทศนคติเรื่องรายรับและรายจ่าย (Boonroungrut, Huang, & Dechprom, 2020), ทศนคติทางการเงินของนักเรียน (Boonroungrut, Dechprom, Oo, & Kim, 2018) และการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบวัดความตั้งใจในการจัดการการเงิน (Boonroungrut & Huang, 2020)

อย่างไรก็ตามแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดฉบับแปลภาษาไทยที่ใช้ในการศึกษาเหล่านี้เป็นฉบับ 15 ข้อที่ตัดข้อคำถามออกไปจนเหลือด้านละ 5 ข้อ และมีข้อคำถาม 2 ข้อที่ถูกสลับด้านระหว่างด้าน Machiavellianism และ Psychopathy ซึ่งต่างออกไปจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักวิจัยชาวไทยที่สนใจ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับการแปลตามกระบวนการที่ถูกต้องแล้วทั้ง 27 ข้อนั้นมาศึกษาอีกครั้งโดยใช้วิธีการทางสถิติที่แตกต่างออกไป ทั้งการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์โครงสร้างของข้อคำถามแต่ละข้อเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาและเพื่อยืนยันความสอดคล้องของข้อคำถามฉบับ 27 ข้อ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาของแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด ฉบับย่อ ภาษาไทย 27 ข้อ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้คือนักศึกษาระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลและเอกชน 2 แห่งในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ตามแนวคิดของ Bentler (1995) กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาไม่ควรน้อยกว่า 5 คนต่อ 1 พารามิเตอร์ หรือไม่น้อยกว่า 200 คนสำหรับการวิเคราะห์ที่มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน (Kline, 2011) ดังนั้นในการศึกษานี้จึงกำหนดจำนวนให้กลุ่มตัวอย่างเพียงพอโดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 212 คน ผ่านการตอบแบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.9, อายุมากกว่า 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.4 และกำลังศึกษาในสาขาศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 56.4

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษานี้ได้นำแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดที่ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 27 ข้อของ Jones and Paulhus (2014) โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ด้าน Machiavellianism, Narcissism และ Psychopathy ด้านละ 9 ข้อ และได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย ชินณ บุญเรืองรัตน์ และ หวง เพย (2561) ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาชาวไทยระหว่างปี พ.ศ. 2561 โดยใช้ข้อคำถามในการศึกษาที่ 1 ที่ได้รับการแปลทั้ง 27 ข้อมาทำการศึกษาอีกครั้งในการศึกษานี้ (ตารางที่ 1) แบบวัด

บุคลิกภาพฉบับภาษาไทยนี้ใช้การวัดแบบ 5-Likert Scale เริ่มจาก 1 หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 หมายถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคของฉบับที่แปลภาษาไทยที่ .87, .73 และ .80 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อคำถามทั้ง 27 ข้อ

ด้าน Machiavellianism	ด้าน Narcissism	ด้าน Psychopathy
1. การเปิดเผยความลับของตัวเองเป็นสิ่งโง่เขลา	1. คนส่วนมากมองว่าฉันมีภาวะความเป็นผู้นำ	1. ฉันอยากแก้แค้นเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจ
2. มันเป็นความฉลาดที่จะจู่โจมคนอื่นเพื่อให้ได้สิ่งที่ฉันต้องการ	2. ฉันเกลียดการเป็นจุดสนใจของผู้คน (ผ)	2. ฉันหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย (ผ)
3. ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม คุณต้องเอาบุคคลสำคัญมาเป็นพวกเดียวกับตัวคุณเองให้ได้	3. กิจกรรมกลุ่มมีแนวโน้มจะน่าเบื่อหากไม่มีฉัน	3. การเอาคืนควรทำให้เร็วและต้องสาสม
4. คุณควรหลีกเลี่ยงปัญหาซึ่งหน้ากับผู้อื่น เพราะเขาอาจจะมีประโยชน์ต่อคุณในอนาคต	4. ฉันคิดว่าฉันเป็นคนพิเศษ เพราะทุก ๆ คนมักพูดกับฉันแบบนั้นเสมอ	4. ผู้คนมักบอกว่าฉันควบคุมยาก
5. มันเป็นความฉลาดที่จะติดตามข้อมูลนี้อาจนำมาโจมตีผู้อื่นในภายหลังได้	5. ฉันชอบทำความรู้จักกับคนๆ หนึ่งกับบุคคลสำคัญ	5. ฉันดูเป็นคนดูในสายตาผู้อื่น
6. คุณควรรอเวลาที่เหมาะสมที่จะแก้แค้นผู้อื่น	6. ฉันรู้สึกเขินอายทุกครั้งหากมีใครมาชื่นชม (ผ)	6. คนที่มาวนวากับฉันมักจะเสียใจในภายหลังเสมอ
7. คุณควรเก็บความลับเรื่องไม่ดีของคุณเอาไว้ เพื่อรักษาชื่อเสียงของคุณ	7. ฉันมักเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่นชื่อเสียงเสมอ	7. ฉันไม่เคยมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย (ผ)
8. ต้องมั่นใจว่าแผนการของคุณจะสร้างประโยชน์ให้แก่ตัวคุณ ไม่ใช่ผู้อื่น	8. ฉันมีลักษณะเหมือนคนทั่วไป (ผ)	8. ฉันมักตัดสินใจทำเรื่องที่ไม่ดีพลาดเสมอ
9. ผู้คนส่วนใหญ่สามารถถูกจู่โจมได้	9. ฉันคิดว่าฉันควรได้รับความเคารพนับถือ	9. ฉันจะพูดอะไรก็ได้เพื่อให้ได้สิ่งที่ฉันต้องการ

หมายเหตุ แปลตามต้นฉบับในการศึกษาที่ 1 โดย ชินัน บุญเรืองรัตน์ และ หวง เพย (2561), (ผ): ข้อนี้เสร็จ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาในการศึกษานี้จะดำเนินวิเคราะห์ 2 ขั้นตอนดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความสอดคล้องดังนี้ ค่าไคร้สแควร์/df < 5 (< 3 แสดงความสอดคล้องมากขึ้น), ค่า CFI $\leq$ 1 (ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงความสอดคล้องมากขึ้น), ค่า TLI $\leq$ 1 (ค่าเข้าใกล้ 1 แสดงความสอดคล้องมากขึ้น) และ ค่า RMSEA $\geq$.06 ถึง .08 โดยวิเคราะห์องค์ประกอบผ่านโปรแกรม Jamovi Version 1.2.27 MacOS (<http://www.jamovi.org>) (Chisasa, 2014; Diamantopoulos & Winklhofer, 2001; Sahin & Aybek, 2019)

3.3.2 การศึกษาโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์โครงข่าย (Structural Network Analysis) การศึกษาโครงข่ายแบบ Exploratory Graph Analysis โดยจะเรียกแต่ละข้อคำถามว่า โหนด (Node) ดังนั้นในการศึกษานี้จึงประกอบด้วย

27 โหนด โดยขนาดของเส้นที่เชื่อมต่อกันระหว่างโหนดจะแสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างกัน การวิเคราะห์โครงข่ายนี้จะแสดงค่าประกอบจำนวน 4 ค่าทางสถิติดังนี้ ค่าความเป็นศูนย์กลางจากการคั่นกลาง (Betweenness), ค่าความเป็นศูนย์กลางจากความใกล้ชิด (Closeness), ค่าความเป็นศูนย์กลางจากค่าระดับ (Strength or Degree) และค่าอิทธิพลคาดหวัง (Expected Influences) โดยวิเคราะห์โครงข่ายผ่านโปรแกรม JASP Version 0.9.2 MacOS (<http://www.jasp-stats.org>) (Dalege, Borsboom, van Harreveld, & van der Maas, 2017; Suwartono & Bintamur, 2019)

4. ผลการวิจัย

หลังจากที่นำข้อคำถามทั้งหมดมาตรวจสอบการกระจายตัวของข้อมูลและปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจทำให้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีโอกาสที่จะสรุปผลผิดเป็นที่ยอมรับแล้ว จึงนำข้อคำถามทั้ง 27 ข้อมาวิเคราะห์องค์ประกอบโดยองค์ประกอบด้าน Machiavellianism ($M = 2.86$, $S.D. = .73$) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .47-.95 ด้าน Narcissism ($M = 2.58$, $S.D. = .54$) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .30-.90 และด้าน Psychopathy ($M = 2.35$, $S.D. = .56$) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .30-.71 (ตารางที่ 2) และพบว่าค่าสถิติอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องกลมกลืนในระดับปานกลาง ($X^2/df = 1.98$, $p > .05$, ค่า CFI = .77, ค่า TLI = .74 และ ค่า RMSEA = .06) (ตารางที่ 3) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคในแต่ละด้านมีค่า .75, .74 และ .69 ตามลำดับ เมื่อนำค่าทั้งหมดมาพิจารณาในการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้พบว่าสามารถใช้เป็นหลักฐานแสดงความตรงเชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของทั้ง 3 องค์ประกอบได้ในระดับปานกลางสามารถยอมรับได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

องค์ประกอบ	ข้อ	b	SE	z	ข้อ	b	SE	z	ข้อ	b	SE	z
Machiavellianism	M1	.47	.08	5.32	M4	.44	.09	4.80	M7	.72	.08	8.76
	M2	.56	.09	5.91	M5	.84	.09	9.69	M8	.95	.08	11.11
	M3	.66	.08	7.80	M6	.79	.09	8.24	M9	.30	.08	6.18
Narcissism	N1	.36	.06	5.47	N4	.90	.06	8.16	N7	.37	.06	5.63
	N2	.30	.08	5.69	N5	.58	.07	4.09	N8	.30	.07	3.55
	N3	.82	.06	12.01	N6	.30	.08	5.63	N9	.44	.07	5.72
Psychopathy	P1	.71	.09	7.95	P4	.55	.10	5.37	P7	.30	.10	3.88
	P2	.30	.08	3.18	P5	.51	.11	4.64	P8	.30	.09	3.87
	P3	.65	.08	7.68	P6	.60	.08	6.69	P9	.52	.09	5.55

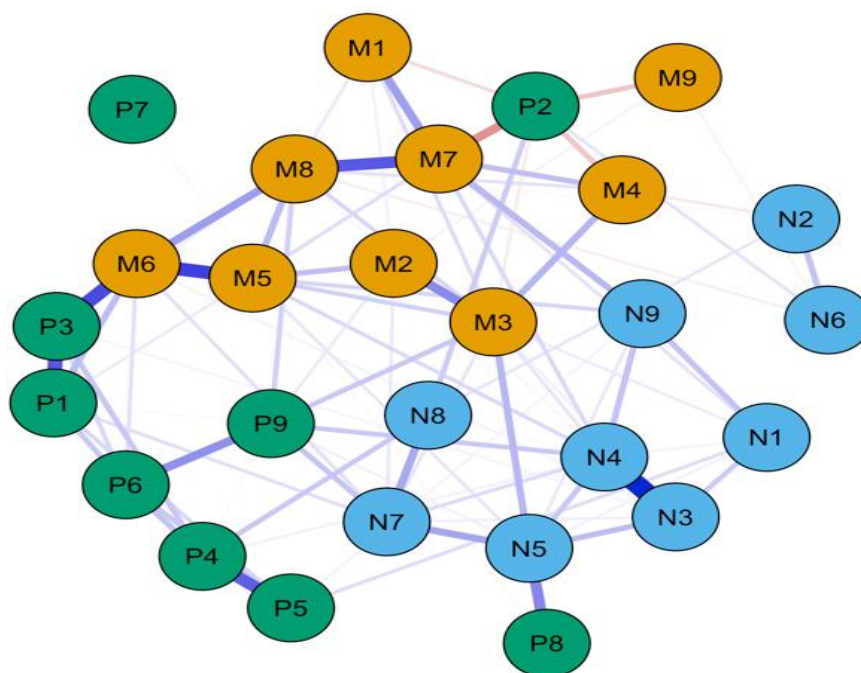
หมายเหตุ ข้อคำถามทั้งหมด $p < .01$ (2-tailed)

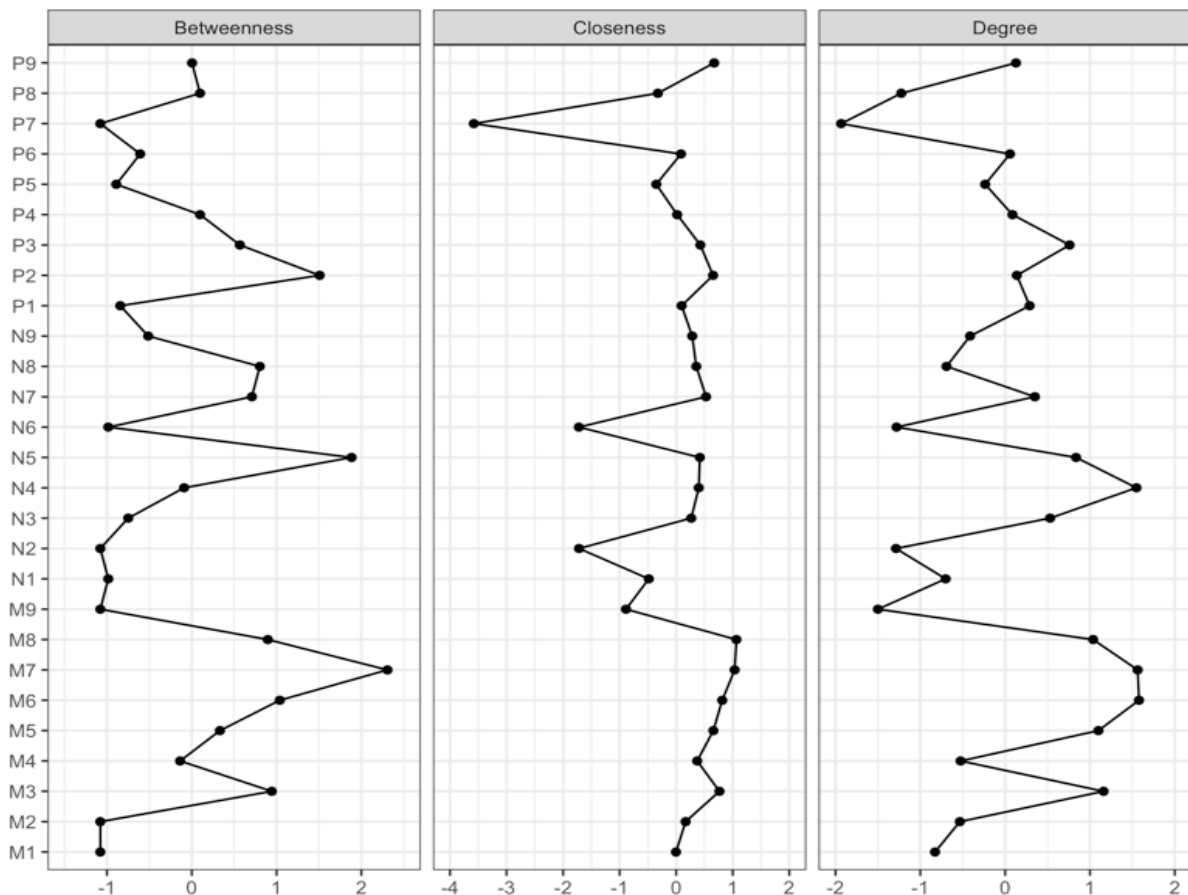
ตารางที่ 3 ค่าความสอดคล้องของโครงสร้าง 27 ข้อ

							RMSEA 90% CI	
ค่า	χ^2	df	P	CFI	TLI	RMSEA	Lower	Upper
ค่าสถิติ	622	314	.06	.77	.74	.06	.06	.07
ความสอดคล้อง	ดี			ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง		

จากการวิเคราะห์โครงข่ายของข้อคำถาม (ภาพที่ 1 และ ตารางที่ 4) พบว่า ค่า Betweenness Centrality คือค่าความเป็นตัวผ่านของแต่ละโหนด โดยเครือข่ายของข้อคำถามทั้ง 27 ข้อนี้มีค่าต่ำที่สุดในโหนด P9 และสูงสุดในโหนด M7 โดยมีโหนดที่มีค่า Betweenness Centrality สูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ โหนด M7, N5 และ P2 แสดงให้เห็นว่า เครือข่ายติดต่อกันสัมพันธ์กับโหนดเหล่านี้มากที่สุด จึงเป็นไปได้ว่าโหนดเหล่านี้อาจมีอิทธิพลในการกระจายความสัมพันธ์กับโหนดอื่น ๆ หรือเป็นไปได้ว่าโหนดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตอบของโหนดอื่นในเครือข่ายทั้ง 27 โหนดนี้ สำหรับ ค่า Closeness Centrality เป็นค่าที่ระบุความใกล้ชิดระหว่างโหนดที่วัดกับโหนดอื่น ๆ ทุกโหนดในเครือข่าย พบว่ามีโหนดที่ต่ำที่สุดในโหนด P7 และสูงสุดในโหนด M8 โดยมีโหนดที่มีค่า Closeness Centrality สูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ โหนด M8, N7 และ P9 แสดงให้เห็นว่าโหนดดังกล่าวอาจติดต่อกับโหนดอื่น ๆ ในเครือข่ายของข้อคำถามได้อย่างรวดเร็วที่สุด ซึ่งอาจพิจารณาในแง่ของความง่าย, ความคล้าย หรือ อาจจะเป็นการทับซ้อนกันเชิงเนื้อหาที่ต้องพิจารณาต่อไป ค่า Strength Centrality เป็นค่าที่บ่งบอกว่า การเชื่อมต่อของโหนดแต่ละโหนดในเครือข่ายมากหรือน้อยเพียงใด พบว่า โหนดที่ต่ำที่สุดในโหนด P7 และสูงสุดในโหนด M6 โดยมีโหนดที่มีค่า Strength Centrality สูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ โหนด M6, N4 และ P3

ในทางตรงกันข้ามผลจากการวิเคราะห์โครงข่ายชี้ให้เห็นปัญหาของโหนดหรือข้อคำถามมีดัชนีบ่งบอกการเชื่อมโยงกับโหนดอื่นๆ ต่ำ ดังนี้ ค่า Betweenness Centrality ได้แก่ โหนด M1 และ M2 ในด้าน Machiavellianism โหนด N2 ในด้าน Narcissism และโหนด P7 ในด้าน Psychopathy ค่า Closeness Centrality ได้แก่ โหนด M1 และ M9 ในด้าน Machiavellianism โหนด N6, N2 และ N1 ในด้าน Narcissism และโหนด P7, P5 และ P8 ในด้าน Psychopathy ค่า Strength Centrality ได้แก่ โหนด M9, M1, M2 และ M4 ในด้าน Machiavellianism โหนด N2, N6, N1, N8 และ N9 ในด้าน Narcissism และโหนด P7, P8 และ P5 ในด้าน Psychopathy นอกจากนั้นหากพิจารณาตามค่าความคาดหวังในอิทธิพลของโหนดในแต่ละด้าน โหนด M9, M4, M1 และ M2 ในด้าน Machiavellianism โหนด N6, N2, N1, N8 และ N9 ในด้าน Narcissism และโหนด P2, P7 และ P8 ในด้าน Psychopathy ซึ่งเมื่อพิจารณาจากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าอาจมีการทับซ้อนของเนื้อหาในด้านทั้ง 2 ขั้วอย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์โครงข่ายของข้อความในแบบวัตถุคลิกภาพด้านมิติ ฉบับภาษาไทย 27 ข้อ

ตารางที่ 4 ค่าความเป็นศูนย์กลางระหว่างข้อความ

ข้อความ	ค่าดัชนีโครงข่าย			
	Betweenness	Closeness	Strength	Expected Influence
M1	-1.07	-0.01	-.82	-.76
M2	-1.07	.16	-.53	-.19
M3	.94	.76	1.16	1.01
M4	-.13	.37	-.52	-.96
M5	.33	.65	1.09	1.15
M6	1.03	.81	1.57	1.54
M7	2.30	1.03	1.56	.48
M8	.89	1.06	1.03	.88
M9	-1.07	-.88	-1.50	-1.66
N1	-.98	-.48	-.70	-.33
N2	-1.07	-1.71	-1.28	-1.09
N3	-.74	.26	.53	.68

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าดัชนีโครงข่าย			
	Betweenness	Closeness	Strength	Expected Influence
N4	-.09	.39	1.54	1.52
N5	1.88	.41	.83	.93
N6	-.98	-1.72	-1.28	-1.10
N7	.70	.52	.35	.53
N8	.80	.35	-.69	-.32
N9	-.51	.28	-.41	-.09
P1	-.84	.09	.28	.48
P2	1.50	.65	.13	-2.30
P3	.56	.42	.76	.87
P4	.09	.01	.08	.31
P5	-.89	-.35	-.23	.04
P6	-.60	.08	.05	.29
P7	-1.07	-3.57	-1.93	-1.41
P8	.09	-.32	-1.22	-.82
P9	.01	.67	.12	.34

5. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษานี้ได้นำข้อคำถามของแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืดฉบับภาษาไทย (SD3-TH) ที่ได้รับการแปลและตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาแล้วให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยแล้วในการศึกษาของ ชินัน บุญเรืองรัตน์ และ หวง เพย (2561) มาตรวจสอบคุณสมบัติการวัดอีกครั้งโดยใช้ข้อคำถามในการศึกษาที่ 1 ทั้งหมด 27 ข้อ ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบของบุคลิกภาพทั้ง 3 ประเภทย่อยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง และแสดงค่าความเชื่อมั่นในด้าน Machiavellianism และ Narcissism ในระดับสูง ส่วนค่าความเชื่อมั่นในด้าน Psychopathy อยู่ในระดับปานกลางจากการวิเคราะห์โครงข่ายของข้อคำถามพบว่าข้อคำถามที่อาจเป็นปัญหาในโครงสร้างของแบบวัดฉบับ 27 ข้อนี้ได้แก่ข้อ M9, M6 และ M1 ในด้าน Machiavellianism ข้อ N6 และ N2 ในด้าน Narcissism และ ข้อ P2, P7 และ P8 ในด้าน Psychopathy

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าแบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด ฉบับแปลภาษาไทย 27 ข้อ อาจพบปัญหาการซ้อนทับของข้อคำถามระหว่างด้าน Machiavellianism และ Psychopathy เช่นเดียวกับฉบับแปลภาษาไทย 15 ข้อ (SD3-TH) โดยเฉพาะข้อ P2 ในด้าน Psychopathy ที่แสดงค่าความสัมพันธ์ใน Machiavellianism อย่างชัดเจน รวมทั้งข้อ M6 ในด้าน Machiavellianism ที่แสดงค่าความสัมพันธ์ระดับสูงกับข้อ P3 ในด้าน Psychopathy เช่นเดียวกับข้อคำถาม N5 ในด้าน Narcissism ที่แสดงค่าความสัมพันธ์ระดับสูงกับข้อคำถาม P8 ในด้าน Psychopathy ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Persson, Kajonius, and Garcia (2017) และ Rogoza and Cieciuch (2017) ที่ระบุว่าข้อคำถามระหว่าง Machiavellianism กับ Psychopathy และ Narcissism กับ Psychopathy สามารถรวมอยู่ในโมเดลเดียวกันได้แต่ไม่พบการซ้อนทับของ Machiavellianism กับ Narcissism แต่อย่างใด

ข้อคำถามในด้าน Psychopathy โดยเฉพาะข้อ P7, P8, P2 และ P5 แสดงลักษณะของปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ การขาดความสัมพันธ์กับข้ออื่น ๆ ของโครงสร้างข้อคำถามทั้งหมด เมื่อพิจารณาถึงค่าน้ำหนักองค์ประกอบแล้ว มีค่าต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ปัญหาที่พบกับข้อคำถามเหล่านี้สามารถพบได้ในฉบับแปลในภาษาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน เช่น ภาษาอิหร่านที่ตัดข้อคำถามออกไปหลายข้อรวมทั้งข้อ P2 ด้วย (Atari & Chegeni, 2016) การศึกษาของ Persson, Kajonius, and Garcia (2019) ที่มองว่าข้อคำถามด้าน Psychopathy อาจจะมีปัญหาจนทำให้ไม่สามารถวัดในลักษณะของด้านตามบุคลิกภาพทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวได้ และแนะนำให้อัดโดยใช้คะแนนรวมจากแบบวัดทั้งฉบับแทน ทั้งนี้เนื่องจากมาจากสาเหตุว่าโครงสร้างของทั้งสองด้านมีการซ้อนทับกันสูง โดยที่โครงสร้างของ Machiavellianism ไม่สามารถวัดโครงสร้างได้ตามที่ระบุไว้ในทฤษฎี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Truhan, Wilson, Mottus and Papageorgiou (in press 2020) ที่ใช้การวิเคราะห์โครงข่าย เช่นเดียวกับการศึกษานี้ว่า ข้อคำถามภายใต้โครงสร้างของ Machiavellianism ควรได้รับการปรับปรุง

ข้อที่ต้องพิจารณาอีกประการหนึ่ง แม้แบบวัดบุคลิกภาพด้านมีดฉบับภาษาไทย 27 ข้อจะสามารถใช้ได้เป็นทางเลือกให้กับนักวิจัยที่สนใจศึกษาบุคลิกภาพด้านมีดกับตัวแปรในด้านต่างๆ ได้ สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างแบบวัดฉบับนี้กับแบบวัดฉบับ 15 ข้อคือค่าความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดฉบับ 15 ข้อที่สูงกว่าแม้จะมีข้อคำถามน้อยกว่า แต่หากพิจารณาถึงขอบเขตเนื้อหาที่ขาดหายไปจากแบบวัดฉบับ 15 ข้อกับแบบวัดต้นฉบับภาษาอังกฤษ คือ ข้อคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อหาด้านการถากถาง (Cynicism) ในด้าน Machiavellianism, คำถามที่เกี่ยวกับความต้องการแสดงออก (Exhibitionism) ในด้าน Narcissism และการจัดการในระยะสั้น (Short-Term Manipulation) ในด้าน Psychopathy ที่เป็นจุดแข็งของแบบวัดฉบับ 27 ข้อนี้เนื่องจากความครบถ้วนของเนื้อหาที่ตรงกับแบบวัดต้นฉบับภาษาอังกฤษ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษานี้เป็นหลักฐานยืนยันว่าแบบวัดบุคลิกภาพด้านมีดฉบับภาษาไทย 27 ข้อ ครอบคลุมคำถามบุคลิกภาพ ทั้ง 3 ประเภท ข้อคำถามทั้งหมดแบ่งเป็นด้านละ 9 ข้อ มีความตรงเชิงโครงสร้างในระดับที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ได้ มีความเชื่อมั่นในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน โดยสามารถนำแบบวัดที่เรียงลำดับตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ และไม่ต้องใส่ชื่อด้านในแต่ละด้าน แบบสอบถามฉบับนี้ใช้กับการวัด 5 ระดับได้แก่ 1. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 2. ไม่เห็นด้วย, 3. ไม่แน่ใจ, 4. เห็นด้วย และ 5. เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีข้อคำถามที่เป็นนิเสธอยู่ 5 ข้อ ได้แก่ N2, N6, N8, P2 และ P7

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแบบวัดบุคลิกภาพด้านมีด ฉบับภาษาไทย 27 ข้อ และฉบับภาษาไทย 15 ข้อ ควรได้รับการศึกษาในประชากรกลุ่มต่าง ๆ เพื่อคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาต่อไป การปรับปรุงข้อคำถามบางข้อเป็นสิ่งที่การวิจัยในครั้งต่อไปสามารถทำได้ โดยเลือกใช้ข้อคำถามที่ตรงกับเนื้อหาด้านเดียวกับของแบบวัดฉบับดั้งเดิมที่ Jones and Paulhus (2014) ได้ศึกษาไว้ เช่น คำถามในข้อ P2 อาจปรับแก้ไขเป็น “I am a thrill seeker.” ก่อนนำไปแปลและตรวจสอบคุณสมบัติอีกครั้ง เป็นต้น สิ่งที่สำคัญคือควรปรับปรุงโครงสร้างข้อคำถามในด้าน Machiavellianism ให้ตรงตามทฤษฎีมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการศึกษาแบบวัดบุคลิกภาพด้านมีดในหลายประเทศมักเปรียบเทียบกับแบบวัด The Dirty Dozen ซึ่งยังไม่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยสามารถขออนุญาตในการแปลและนำมาเปรียบเทียบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยากับแบบวัด SD3-TH ฉบับ 27 ข้อ และฉบับ 15 ข้อต่อไป

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ชินัน บุญเรืองรัตน์ และ หวง เพย. (2561). แบบวัดบุคลิกภาพด้านมืด (Short Dark Triad: SD3-TH) การตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาฉบับภาษาไทย. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 2(1), 1-17.

ภาษาอังกฤษ

- Atari, M., & Chegeni, R. (2016). Assessment of Dark Personalities in Iran: Psychometric Evaluation of the Farsi Translation of the Short Dark Triad (SD3-F). *Personality and Individual Differences*, 102, 111-117.
- Balakrishnan, V., Khan, S., Fernandez, T., & Arabnia, H. R. (2019). Cyberbullying Detection on Twitter using Big Five and Dark Triad Features. *Personality and Individual Differences*, 141, 252-257.
- Bentler, P. M. (1995). *EQS Structural Equations Program Manual (Vol. 6): Multivariate Software.*, CA: Encino.
- Boonroungrut, C., Dechporm, S., Oo, T. T., & Kim, O. (2018). A Mediation Study of Human Dark Personality and the Prediction of Students' Monetary Attitudes. *The Journal of Basic and Applied Research*, 4(3), 49-57.
- Boonroungrut, C., & Huang, F. (2019). *Dark Triad Personality and Money Management Intention between Self-support and Loan Students in Thailand*. (Ph.D. Developmental and Educational Psychology), Central China Normal University,
- Boonroungrut, C., & Huang, F. (2020). Measurement Validation for Money Management Intention Based on the Transtheoretical Model of Behavior Change. *The Journal of Behavioral Science*, 15(2), 38-53.
- Boonroungrut, C., Huang, F., & Dechprom, S. (2020). Dark Triad Personality Impact on Saving and Spending Attitude: a Multi-group Analysis Between Self-support and Loan Students. *Kasetsart Journal of Social Science*, 41(3), 76-84.
- Boonroungrut, C., & Toe Toe, O. (2017). Dark Triad Trends in Personality Studies: Systematic Review with Bibliometric Network Analysis. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakarm University*, 36(6), 63-76.
- Buckels, E. E., Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2013). Behavioral Confirmation of Everyday Sadism. *Psychological Science*, 24(11), 2201-2209.
- Chisasa, J. (2014). The Finance-growth Nexus in South Africa's Agricultural Sector: a Structural Equation Modeling Approach. *Banks & Bank Systems*, 9(4), 38-47.
- Dalege, J., Borsboom, D., van Harreveld, F., & van der Maas, H. L. (2017). Network Analysis on Attitudes: a Brief Tutorial. *Social Psychological and Personality Science*, 8(5), 528-537.
- Diamantopoulos, A., & Winklhofer, H. M. (2001). Index Construction with Formative Indicators: an Alternative to Scale Development. *Journal of Marketing Research*, 38(2), 269-277.

- Dinić, B. M., & Jevremov, T. (2019). Trends in Research Related to the Dark Triad: a Bibliometric Analysis. *Current Psychology*, 1-10.
- Dinić, B. M., Petrović, B., & Jonason, P. K. (2018). Serbian Adaptations of the Dark Triad Dirty Dozen (DTDD) and Short Dark Triad (SD3). *Personality and Individual Differences*, 134, 321-328.
- Furtner, M. R., Maran, T., & Rauthmann, J. F. (2017). *Dark Leadership: The Role of Leaders' Dark Triad Personality Traits*. in *Leader Development Deconstructed* (pp. 75-99). Springer.
- Gamache, D., Savard, C., & Maheux-Caron, V. (2018). French Adaptation of the Short Dark Triad: Psychometric Properties and a Head-to-head Comparison with the Dirty Dozen. *Personality and Individual Differences*, 122, 164-170.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: a Concise Measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432.
- Jones, D. N. (2013). What's Mine is Mine and What's Yours is Mine: The Dark Triad and Gambling with Your Neighbor's Money. *Journal of Research in Personality*, 47(5), 563-571.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3) a Brief Measure of Dark Personality Traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.
- Kline, R. (2011). Convergence of Structural Equation Modeling and Multilevel Modeling. In Williams, M., & Vogt, W. P. *The SAGE Handbook of Innovation in Social Research Methods* (pp. 562-589). London: SAGE.
- Lyons, M., Brewer, G., & Carter, G. L. (2020). Dark Triad Traits and Preference for Partner Parenting Styles. *Personality and Individual Differences*, 152, 109-121.
- Onyedire, N. G., Chukwuorji, J. C., Orjiakor, T. C., Onu, D. U., Aneke, C. I., & Ifeagwazi, C. M. (2019). Associations of Dark Triad Traits and Problem Gambling: Moderating Role of Age Among University Students. *Current Psychology*, 1-12.
- Paulhus, D., & Williams, K. (2002). The Dark Triad of Personality: Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.
- Persson, B., Kajonius, P., & Garcia, D. (2019). Revisiting the Structure of the Short Dark Triad. *Assessment*, 26(1), 3-16.
- Persson, B. N., Kajonius, P. J., & Garcia, D. (2017). Testing Construct Independence in the Short Dark Triad using Item Response Theory. *Personality and Individual Differences*, 117, 74-80.
- Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A., & Veselka, L. (2011). Trait Emotional Intelligence and the Dark Triad Traits of Personality. *Twin Research and Human Genetics*, 14(1), 35-41.
- Rogoza, R., & Cieciuch, J. (2017). Structural Investigation of the Short Dark Triad Questionnaire in Polish Population. *Current Psychology*, 38(8), 756-763.
- Sahin, M. D., & Aybek, E. C. (2019). Jamovi: An Easy to Use Statistical Software for the Social Scientists. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6(4), 670-692.

- Saroinsong, W., Reza, M., Khotimah, N., Sidiq, B. A. & Boonroungrut, C. (2020). A Stress Immunity System of Covid through Academic Stress. *Proceedings of the Joint Conference on Arts and Humanities (2020), Surabaya, Indonesia*, 491, 455-462.
- Shimotsukasa, T., & Oshio, A. (2016). Development and Validation of the Japanese Version of the Short Dark Triad (SD3-J): Comparing with the Japanese Version of the Dark Triad Dirty Dozen. *Personality and Individual Differences*, 101, 514.
- Suwartono, C., & Bintamur, D. (2019). Validation of the Emotion Regulation Questionnaire (ERQ): Network Analysis as an Alternative of Confirmatory Factor Analysis (CFA). *ANIMA Indonesian Psychological Journal*, 34(3), 115-124.
- Truhan, T. E., Wilson, P., Mottus, R. & Papageorgiou, K. A. (in press 2020). *The Many Faces of Dark Personalities: an Examination of the Dark Triad Structure using Psychometric Network Analysis*. *Personality and Individual Differences*.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู
The Role of School Administrators to Enhance Classroom Action Research
under the Office of the Secondary Educational Service Area 2
According to the Teacher's Views

ณพธรา มณีวรรณ* และ สุภาวดี ลาภเจริญ**

นักศึกษาปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

Nathatara Maneewan* and Supawadee Lapcharoen**

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University*

Lecturer, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University**

Corresponding author E-mail: lolateam@hotmail.com

(Received: February 13, 2021; Revised: March 03, 2021; Accepted: May 06, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามกลุ่มขนาดของโรงเรียน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 6,110 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ และกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ .05 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .978 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน และด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามทัศนะของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 4) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามทัศนะของครู จำแนกตามวิทยฐานะ ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การวิจัยในชั้นเรียน, บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

Abstract

The objectives of this study were to 1) study and compare the role of school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 2; to enhance classroom action research according to the teachers' views, classified by school sizes, educational levels, and academic positions. The population consisted of 6,110 school teachers under the Office of the Secondary Educational Service Area 2. The sample was selected by stratified random sampling according to school sizes. The samples were 400 individuals at .05 significance level. The research instrument for data collection was a 5-rating scale questionnaire with its reliability of .978. The data were analyzed by statistics including mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The results of were as follows: 1) The role of school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 to enhance classroom action research according to the teachers' views in both overall and individual aspects were at a high level. When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was an enhancement for successful classroom action research, followed by a recognition of teachers conducting classroom action research. 2) The different school sizes influenced different views towards the role school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 to enhance classroom action research. When individual aspects were considered, there was no difference in recognition of teachers conducting classroom action research. However, there were the statistically significant differences in other aspects at .05 level. 3) The different educational level influenced indifferent views towards the role school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 to enhance classroom action research. When individual aspects were considered, there were the differences in recognition of teachers conducting classroom action research and emphasis on classroom action research; meanwhile, there was no difference in other aspects. 4) The different academic positions influenced indifferent views towards the role school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 2 to enhance classroom action research in both overall and individual aspects.

Keywords: Classroom Action Research, Role of School Administrators, Enhancing Classroom Action Research

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคน อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคข้อมูลข่าวสารและระบบเศรษฐกิจ ฐานความรู้ในปัจจุบันที่ทำให้ทุกประเทศต้องเร่งปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของโลก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนเป็นพิเศษ โดยกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเตรียมคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนเป้าหมายของการเรียนรู้จากเน้นเพียงให้รู้วิชา เป็นรู้วิชาและพัฒนาทักษะที่ซับซ้อน ที่เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควบคู่กัน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ปัจจัยที่เป็นสิ่งสำคัญที่อาจมีผลเป็นอย่างมากต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนประการหนึ่งของครู ผู้ทำวิจัยก็คือ การที่จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญกับครูผู้สอน เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของผู้เรียนบางคน บางกลุ่มหรือทั้งหมด ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีกระบวนการวางแผน ปฏิบัติตามแผน สังเกตผลที่เกิดขึ้น และการสะท้อนความคิด ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทภาวะผู้นำสูง คือ ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาที่ยั่งยืน ซึ่งนักการศึกษาต่างมีความเชื่อว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการบริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพ จึงจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาทั่วทั้งองค์กร และสามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถมองภาพขององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่งและชัดเจน รวมทั้งต้องเป็นผู้นำทีมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน (บุญช่วย สายราม, 2557)

งานของครูแต่ละวันไม่ได้จบสิ้นตามเวลาเลิกงาน เวลาที่ครูใช้ในการทำงานไม่ได้มีเพียงแค่การทำหน้าที่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องใช้เวลาในการทบทวนผลการทำงานของตนเองแต่ละวัน ว่าสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นการประเมินผลตนเอง จึงเป็นงานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพครู โดยแท้จริงแล้วผู้เป็นครูต่างก็ทราบดีถึงภาระหน้าที่นี้ แต่ด้วยระบบของการจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่ได้ทำให้ครูมีการประเมินการทำงานของตนเองเท่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนของครู กำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการประเมินผลภายในทุกปี และต้องพร้อมรับการประเมินภายนอกในทุก 5 ปี นับเป็นการผลักดันให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงตนเอง โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษา ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมทุกด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2553)

จากสภาพปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษา สนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู ซึ่งในการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายนัก ขาดปัจจัยซึ่งเป็นปัญหา คือ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้สอนในชั้นเรียนนั้น ๆ ได้เข้าใจและมีความรู้ในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ทำให้การทำงานวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป โดยการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในทักษะกระบวนการ เพื่อทำวิจัยในชั้นเรียนการศึกษาครั้งนี้ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ให้เป็นกระบวนการที่แพร่หลาย เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นกระบวนการที่แพร่หลาย ส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพของตัวครูเองได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู ตามขนาดของโรงเรียน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทศนะของครู เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 6,110 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากตารางของ Cohen (Cohen, Manion, and Morrison, 2011) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนคือ ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน มีจำนวน 10 ข้อ ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน มีจำนวน 10 ข้อ ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน มีจำนวน 10 ข้อ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน มีจำนวน 10 ข้อ และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน มีจำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ผ่านการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู สายงานสอน โรงเรียนปทุมคงคา จำนวน 30 คน โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination : r) ของแต่ละด้าน ตั้งแต่ 0.58 ถึง 0.86 และได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยรวมเท่ากับ 0.99

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทศนะของครู ไปให้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ผ่านระบบ My Office ของโรงเรียน (ระบบรับ-ส่ง หนังสือราชการ)

3.3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลที่รับจากกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบออนไลน์ ได้แบบสอบถามที่ส่งกลับมา จำนวน 400 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ตามจำนวน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามทัศนะของครูและผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามทัศนะของครู ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามทัศนะของครู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู ในภาพรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน	3.87	0.80	มาก
2. ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.85	0.75	มาก
3. ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน	3.76	0.91	มาก
4. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.71	0.97	มาก
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	3.76	1.03	มาก
รวม	3.79	0.86	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.85$) และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\bar{X} = 3.76$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามทัศนะของครู ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในการส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน	ขนาดของโรงเรียน				t	Sig.
	ขนาดใหญ่ n = 200		ขนาดใหญ่พิเศษ n = 200			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ของงานวิจัยในชั้นเรียน	3.77	0.75	3.97	0.82	-2.56*	.003
2. ด้านการให้การยอมรับนับถือ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.78	0.78	3.92	0.72	-1.88	.912
3. ด้านการให้ความสำคัญกับการ วิจัยในชั้นเรียน	3.83	0.75	3.70	1.05	1.38*	.000
4. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.80	0.83	3.62	1.09	1.89*	.000
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้า ในตำแหน่งการงาน	3.84	0.80	3.68	1.22	1.49*	.000
รวม	3.80	0.74	3.78	0.96	.28*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานแตกต่างกัน ส่วนด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในการส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี n = 224		สูงกว่าระดับปริญญาตรี n = 176			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ของงานวิจัยในชั้นเรียน	3.90	0.78	3.82	0.82	1.01	.357
2. ด้านการให้การยอมรับนับถือ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.90	0.70	3.79	0.80	1.49*	.032
3. ด้านการให้ความสำคัญกับการ วิจัยในชั้นเรียน	3.76	0.96	3.77	0.86	-.19*	.008

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในการส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี n = 224		สูงกว่าระดับปริญญาตรี n = 176			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.74	0.98	3.68	0.97	.65	.474
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้า ในตำแหน่งการงาน	3.77	1.08	3.76	0.97	.10	.104
รวม	3.81	0.87	3.76	0.84	.58	.862

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในการส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน	วิทยฐานะ						F	Sig.
	ครูผู้ช่วย n = 156		ครู ค.ศ.1 n = 115		ครู ค.ศ.2 ขึ้นไป n = 129			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ของงานวิจัยในชั้นเรียน	3.83	0.82	3.92	0.71	3.87	0.84	.34	.710
2. ด้านการให้การยอมรับนับถือ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.86	0.76	3.89	0.68	3.82	0.80	.26	.775
3. ด้านการให้ความสำคัญกับการ วิจัยในชั้นเรียน	3.75	0.94	3.78	0.84	3.77	0.94	.03	.976
4. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อ ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.69	0.99	3.84	0.85	3.62	1.04	1.53	.218
5. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้า ในตำแหน่งการงาน	3.71	1.07	3.90	0.90	3.70	1.09	1.39	.251
รวม	3.77	0.88	3.86	0.76	3.75	0.91	0.57	.568

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอนของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกจิต สีดวง (2558) ศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน มีการประชุมครูเพื่อชี้แจงให้ครูทราบแนวนโยบาย วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนและกระตุ้นให้ครูผู้สอนใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ยุพา ช่างกล (2560) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ที่พบว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนการกำหนดนโยบายการวิจัย การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยให้กับบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรการทำวิจัย การวางระบบการเผยแพร่และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย การจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายวิจัยการศึกษา รวมถึงการวางระบบการให้แรงเสริมในการวิจัย

5.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ ผู้ศึกษานำเสนอประเด็นสำคัญในการอภิปราย ดังนี้ 1) จากการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ตามทัศนะของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ส่วนด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา คณะเมธ (2560) พบว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันส่งผลให้ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และการวิจัยในชั้นเรียน ถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของครู จุดมุ่งหมายหลักเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์หรือคุณค่าต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จากการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณินณช กลินหอม (2560) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติงานมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพอยู่แล้ว ซึ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ

ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน 3) จากการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรทุกคนในโรงเรียนที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน ก็ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ซึ่งสั่งการตามข้อปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารที่กำหนดไว้ ภาระหน้าที่และปริมาณงานต่าง ๆ ที่ได้รับการมอบหมายนั้นไม่ได้จำแนกตามวิทยฐานะ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานถือเป็นปัญหาของโรงเรียนที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทเดียวกันมีมูลเหตุที่มาและเงื่อนไขเดียวกันซึ่งทุก ๆ คนต้องร่วมมือร่วมใจกันหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปร่วมกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลสารสนเทศที่ดี และพร้อมที่จะนำข้อมูลมาใช้ และควรจัดสรรงบประมาณและแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้มากขึ้น

6.1.2 ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัย ร่วมนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน จัดทำเกียรติบัตร ให้รางวัล หรือยกย่องชมเชยครูผู้ทำงานวิจัยในชั้นเรียน และควรส่งเสริมให้ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่คณะครูในโรงเรียน

6.1.3 ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรเชิญวิทยากรหรือครูต้นแบบมาบรรยายเสริมความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู และควรแนะนำตำรา วารสาร หรือเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู

6.1.4 ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และควรมีส่วนร่วมในการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาที่นำไปสู่การส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครู

6.1.5 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ผู้บริหารควรประชาสัมพันธ์ให้ครูที่ทำผลงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นตัวอย่างให้เพื่อนครูจัดทำผลงานเพื่อสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2

6.2.2 ควรศึกษาแรงจูงใจต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกจิต สีดวง. (2558). การส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

- คณินณัช กลิ่นหอม. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- บุญช่วย สายราม. (2557). ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่. สืบค้นจาก <http://www.drammsu.blogspot.com/2014/11/blog-post.html>
- ปัญญา คณเมธ. (2560). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา
เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ยุพา ช่างกล. (2560). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา (การค้นคว้าอิสระการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสด-ศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2553). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Cohen, L., Manion, L., M., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). U.S.A.:
Routledge.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

Role of The School Administrators towards the Teacher's Opinion on
the Special Classroom Management in the Secondary Education
MEP Service Area 6 Samutprakarn Province

นัฐนิตย์ วงษ์สันต์* และ สุภาวดี ลาภเจริญ**

นักศึกษาลัทธิสุตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

Nattanit Wongson* and Supawadee Lapcharoen**

Graduate Student of Master Degree Program in Education Administration,

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University*

Lecture, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University**

Corresponding author E-mail: nwongson350@gmail.com

(Received: February 08, 2021; Revised: March 03, 2021; Accepted: May 10, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยจำแนกตามระดับการศึกษาของครู และประสบการณ์ในการทำงานของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวนครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.991 แล้วนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 310 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความอำนาจจำแนกระหว่าง .49 ถึง .97

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครู ต่างกันต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาของครูดังนี้ 2.1) ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็น

ต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 2.2) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, ความคิดเห็นของครู, ห้องเรียนพิเศษ

Abstract

The objectives of the study were to examine and compare the role of the school administrators according to teacher's opinions on the management of the MEP program under the Office of Secondary Educational Service Area 6, classified by education levels and working experiences of the teachers. The samples were teachers under the Office of Secondary Educational Service Area 6. The sample size was determined at the 95% confidence level, $\pm 5\%$ discrepancy using cluster random sampling based on the number of school teachers affiliated with the Office of Secondary Educational Service Area 6. The obtained samples were 310 teachers. The instruments were: 1) background information about the status of the respondents including teachers' education levels and working experiences in a checklist form; and 2) a 5 rating scale questionnaire on teachers' opinions on management of the MEP program. The questionnaire was validated for the confidence level which indicated 0.991. Then the scores given by experts in each item were used to consider for questionnaire revision. The questionnaires were tried out with a group of 310 teachers under the Office of Secondary Education Service Area 6. The obtained questionnaires were analyzed for discrimination power by Pearson's correlation between item-total correlation and item-total correlation. The results showed that the discriminant power was between .49 and .97.

The results revealed that: 1) The role of the school administrators according to teachers' opinions on the management of the MEP program under the Office of Secondary Educational Service Area 6, in overall, was at a high level. 2) The results of comparison of teachers' opinions on the management of MEP program under the Office of Secondary Educational Service Area 6 classified by education levels and working experiences of the teachers showed differences according to the role of the school administrators, classified by education levels as follows: (2.1) The teachers with different education levels had an indifferent opinions in overall aspects on the management of MEP program under the Office of Secondary Educational Service Area 6. (2.2) The teachers with different working experiences had an indifferent opinions in overall aspects on the management of the MEP program under the Office of Secondary Educational Service Area 6.

Keywords: The Role of the School Administrators, Teacher's Opinions, The MEP Program

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก ทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ

ซึ่งปัจจุบันมีคนไทยใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารถึงจำนวน 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเจรจาต่อรอง สำหรับการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและสังคมในเวทีสากล ซึ่งช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้พยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่สำคัญ ได้แก่ 1) การประกาศนโยบายให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 โดยกำหนดให้มีการสอนตั้งแต่ประถมศึกษาเป็นต้นไป โดยมีการอบรมครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การส่งเสริมการผลิตสื่อเสริมการคัดกรองหนังสือเรียนแต่ไม่มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง 2) การส่งเสริมให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติมากขึ้น และอนุญาตให้นักเรียนไทยเข้าเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนต่อมาได้ส่งเสริมโรงเรียน English Program (โรงเรียน EP) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ในปี 2559 จำนวน 190 โรงเรียน แม้จะมีมาตรการดังกล่าว แต่ยังไม่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้การพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดซึ่งควรครอบคลุมทั้งในเรื่องการวางแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้การนิเทศติดตามหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ซึ่งการดำเนินการในแต่ละเรื่องผู้บริหารต้องมีแนวคิด หรือทฤษฎีรองรับ ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาต่อยอดแนวคิดแต่ละเรื่องอย่างกว้างขวาง เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรในการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ที่ผ่านมาประสบปัญหาสำคัญหลายประการในด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากจากกระบวนการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ได้ และจากการประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ยังคงจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้สอนเป็นสำคัญ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้นำ ถ่ายทอดความรู้และควบคุมพฤติกรรมการเรียนการสอนแต่เพียงผู้เดียว พฤติกรรมการสอนและเทคนิคการสอนของผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษส่วนมากเป็นการบรรยาย ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะมองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ วิธีการเรียนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพจริงและไม่เป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนพัฒนาด้านความคิด การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษไม่มีเทคนิคการสอนที่ให้นักเรียนสนใจ ใฝ่รู้ กระตือรือร้น นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์ (2549) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ซึ่งต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ผู้เรียนมีโอกาสนิสัมพันธ์และเรียนรู้จากผู้อื่น ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางร่างกายผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ และมีโอกาสนำความรู้ไปใช้

ขจรศักดิ์ สีเสน (2544) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้รู้ วิธีเรียน รู้วิธีวิเคราะห์สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ค้นพบเองจากประสบการณ์จริงในการ ปฏิบัติและใฝ่ใจที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีกระบวนการเรียน การวัดผล ประเมินผลที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จึงได้ดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อขึ้น เพื่อสนองนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ตรงกับ

ความต้องการของชุมชน ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 8 (2) “การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” จึงได้ขอจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในชั้นมัธยมศึกษาเป็นต้นไป

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผลวิจัยนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน ปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ให้มีประสิทธิภาพในโรงเรียนที่มีการเปิดโครงการห้องเรียนพิเศษ MEP และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่มีแนวโน้มที่จะเปิดโครงการห้องเรียนพิเศษในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2561 ปฏิบัติการสอน ใน 24 โรงเรียน จำนวน 2,354 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จากจำนวนครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 342 คน โดยใช้ตารางของ Cohen, Manion, and Morrisso (2011) โดยขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง คือ ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ทำการแบ่งกลุ่มโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนเป็น 4 ขนาด คือ ขนาดเล็กจำนวน 3 โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 5 โรงเรียน ขนาดใหญ่จำนวน 7 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 10 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนและรายละเอียดในการสร้างแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ โดยวิธีเขียนแบบสอบถามจากเอกสารงานวิจัยรวมทั้งแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรพร้อมศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.2.2 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruency: IOC) ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.991

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.3.1 โดยเริ่มจากการขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบสอบถามจำนวน 310 ฉบับ และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยเก็บตัวอย่างจากครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการและนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวมโดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ยของ Best and Kahn (1993) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำแนกตามระดับการศึกษาของครู วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ ต่างกันต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP โดย ภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการ บริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการเรียนรู้ของครู	3.98	0.85	มาก
2. ด้านการส่งเสริมเทคนิคการสอนของครู	4.06	0.96	มาก
3. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน สื่ออุปกรณ์ในการสอน	4.15	0.79	มาก
4. ด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู	4.23	0.75	มาก
รวม	4.25	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัด

การเรียนรู้ของครู ($\bar{X}$ = 4.23) รองลงมาคือ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสื่ออุปกรณ์ในการสอน ($\bar{X}$ = 4.15) และด้านการส่งเสริมเทคนิคการสอนของครู ($\bar{X}$ = 4.06) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP จำแนกตามระดับการศึกษาของครู

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารจัดการ ห้องเรียนพิเศษ MEP	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการเรียนรู้ ของครู	4.42	0.56	4.37	0.50	0.35	.338
2. ด้านการส่งเสริมเทคนิคการสอนของครู	4.06	0.96	3.91	1.01	0.59	.556
3. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสื่ออุปกรณ์ ในการสอน	4.15	0.79	4.22	0.69	- 0.35	.723
4. ด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัด การเรียนรู้ของครู	4.23	0.75	4.23	0.72	- 0.01	.992
รวม	4.25	0.72	4.22	0.72	0.142	.887

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู

บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อการบริหาร จัดการห้องเรียนพิเศษ MEP	ประสบการณ์การทำงานของครู								F	P
	ต่ำกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		11-15 ปี		มากกว่า 15 ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผน การเรียนรู้ของครู	4.29	0.55	4.42	0.57	4.49	0.48	4.43	0.54	0.623	.646
2. ด้านการส่งเสริมเทคนิค การสอนของครู	4.01	0.95	4.18	0.93	4.39	0.70	4.30	0.84	1.208	.307

ตารางที่ 3 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อการบริหาร จัดการห้องเรียนพิเศษ MEP	ประสบการณ์การทำงานของครู								F	P
	ต่ำกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		11-15 ปี		มากกว่า 15 ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ในการสอน	4.11	0.74	4.27	0.70	4.41	0.56	4.34	0.62	1.187	.316
4. ด้านการนิเทศภายใน และการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู	4.13	0.72	4.28	0.71	4.42	0.55	4.43	0.63	1.067	.373
รวม	4.14	0.72	4.29	0.70	4.43	0.55	4.35	0.63	1.097	.358

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีประเด็นสำคัญอภิปรายผล ดังนี้

5.1 วามคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันตามสถานการณ์ของสังคมโลกโดยพัฒนาตนเอง คิดปรับเปลี่ยนหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน ซึ่งปัจจุบันผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษามากขึ้น มีกรอบแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบโดยใช้ความสามารถในการจัดระบบการจัดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP อยู่ในระดับมากเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา เพียรเจริญ (2556) ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมจัดการเรียนรู้ของครูโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารสถานศึกษากำกับและติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ เกื้อหนู (2560) ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการพัฒนาห้องเรียนภาษาอังกฤษของครู ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารในการพัฒนาห้องเรียนภาษาอังกฤษของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ต่างกันต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามระดับการศึกษาของครู และประสบการณ์การทำงาน ofครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารให้ครูมีความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน ใช้ความรู้ ความสามารถในด้านนวัตกรรมนำมาช่วยเพื่อทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพเป็นความสามารถที่นำความชำนาญ วิธีการสอน สื่อและเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจและเข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยจึงพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกร ฮ่มป่า (2558) ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤษณ์ สถิตไชนนท์ (2557) ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ไม่แตกต่างกัน

5.2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการเรียนรู้ของครู ด้านการส่งเสริมเทคนิคการสอนของครู ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสื่ออุปกรณ์ในการสอน ด้านการนิเทศภายในและการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันได้รับการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นริเริ่มและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายในการวางแผนให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายและหน้าที่ที่สำคัญจึงทำให้ส่งเสริมเจตคติที่ดีและเกิดประสบการณ์ใหม่กับครูในสถานศึกษา จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา มะแซ (2561) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นและแนวการใช้วิธีการอ่านแบบกว้างขวางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ จิราภา เพียรเจริญ (2556) ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมเทคนิคการสอนของครู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดทำแผนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูได้จัดทำแผนการสอนให้เป็นระบบและส่งเสริมแผนการสอนเป็นรายสัปดาห์ และมีการส่งเสริมให้ครูได้ใช้เทคนิคหรือกลวิธีต่าง ๆ ที่เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน หรือการกระทำต่างๆ ในการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

6.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูออกแบบสื่อการเรียนการสอนกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่ครู เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอการเตรียมการสอนและผลิตรายการใหม่ๆ สำหรับใช้เพื่อสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ ให้การเรียนรู้น่าสนใจ

6.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือในการประเมินผลการนิเทศของครู ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการประเมินผลการนิเทศของครูในสถานศึกษาและร่วมดำเนินการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างครูกับในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ด้านการนิเทศภายใน และการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูที่คาดว่าจะส่งผลต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

6.2.2 ควรมีการนำเสนอรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ MEP ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสื่ออุปกรณ์ในการสอนเครือข่ายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ความสะดวกด้านสื่ออุปกรณ์การสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการปรับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษต่อไป

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติกร ชุ่มป่า. (2558). สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวง ศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- กุสุมา มะแซ. (2561). ความคิดเห็นและแนวการใช้วิธีการอ่านแบบกว้างขวางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ขจรศักดิ์ สีเสน. (2544). การแก้ปัญหาด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์. วารสารวิชาการ, 4(1),14-19.
- จิราภา เพียรเจริญ. (2556). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์. (2549). การบูรณาการทักษะพัฒนาทักษะการคิดในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันท์รัตน์ เกื้อหนุน. (2560). การบริหารการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของครูโรงเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สุกัญญา สติไชยนิพนธ์. (2557). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโครงการห้องเรียนพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาษาอังกฤษ

- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research Methods in Education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrioso, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). London, U.S.A: Routledge.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Achievement on Plant Propagation by using
the Project Based Approach for Grade 8 Students

อารีรัตน์ มีกุดเวียน* และ พินโย พรหมเมือง**

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

Areerat Meekudwean* and Pinyo Prommuang**

Graduate Student of Master Degree, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding author E-mail: areerat.mee5493@gmail.com

(Received: November 02, 2020; Revised: January 15, 2021; Accepted: February 10, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม อำเภอหนองกิ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มห้องเรียน 1 ห้อง จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การขยายพันธุ์พืช และแบบทดสอบการเรียนรู้ เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ซึ่งมีค่าความยากระหว่าง 0.38-0.76 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.38 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.46 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, วิธีสอนแบบโครงงาน, การขยายพันธุ์พืช

Abstract

The objectives of this independent study were 1) to compare learning achievement on Plant Propagation for Grade 8 students using the project based approach between pretest and posttest scores, 2) to compare learning achievement on Plant Propagation for Grade 8 students using the project based approach between post-test scores and criteria at 70%. The sample of this study was Grade 8 students at Nongkipittayakom school, Nongki, Burirum, under the office of Secondary School Area 32. There were 45 students as a sample group. The research instrument consisted of learning achievement test that had the

difficulty index between 0.38-0.76, discriminative index between 0.20-0.38; and total reliability at 0.46. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and t-test for one simple.

The research showed that 1) Learning achievement on Plant Propagation using project based approach for Grade 8 students had post-test scores higher than pretest-scores with significant difference at 0.05 and, 2) learning achievement on Plant Propagation using project based approach for Grade 8 students had post-test scores higher than the criteria at 70% with significant difference at 0.05.

Keywords: Learning Achievement, Project-based Approach, Plant Propagation

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางดานวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับหลักสูตรการศึกษาของชาติซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ ประเทศจึงได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมือสร้างสรรค์ในเวทีโลกเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลในสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ จากสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ, 2544) ซึ่งวิธีการสอนแบบโครงงานสามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวได้ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการเรียน ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิธีสอนให้นักเรียนทำโครงงาน สามารถสนองแนวคิดได้อย่างสมบูรณ์ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาสมอง (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, เพียวร์ ยินดีสุข, และราชน มีศรี, 2553) เพราะโครงงานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งที่ยังสงสัยอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการและการแก้ปัญหาหลาย ๆ ด้าน มีวิธีการศึกษา อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด แล้วลงมือปฏิบัติตาม แผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2544)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูยังจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา นักเรียนไม่ไดลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ได้ฝึกปฏิบัติน้อย ขาดทักษะและกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง นักเรียนไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม

การเรียนรู้ ไม่ชอบแสวงหาความรู้และการคนควาด้วยตนเอง การวัดผลประเมินผล ครูจะเน้นด้านความรู้มากกว่าทักษะ กระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม จึงไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้ การจัดการศึกษากลุ่มสาระ การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงไม่บรรลุตามความคาดหวังของหลักสูตร (ไพฑูรย์ สุขศรีงาม, 2545) ดังนั้นการแก้ปัญหา คือ ครูผู้สอนต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูยังจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา นักเรียนไม่ไต่ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ได้ฝึกปฏิบัติน้อย ขาดทักษะและกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง นักเรียนไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้ ไม่ชอบแสวงหาความรู้และการคนควาด้วยตนเอง การวัดผลประเมินผล ครูจะเน้นด้านความรู้มากกว่า ทักษะกระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรม จึงไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้ การจัดการศึกษากลุ่มสาระ การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงไม่บรรลุตามความคาดหวังของหลักสูตร (ไพฑูรย์ สุขศรีงาม, 2545) ดังนั้นการแก้ปัญหา คือ ครูผู้สอนต้องมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

จากการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียนโรงเรียนหนองกิ้งกือวิทยาคมที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนยังขาดทักษะในกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่ม หรือทักษะกระบวนการทำงาน ซึ่งกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นกลุ่มสาระหนึ่งที่เน้นกระบวนการทำงานเป็นหลัก โดยให้ผู้เรียนสร้างหรือผลิตชิ้นงานขึ้น และ ยังสามารถนำมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การขยายพันธุ์พืชสามารถทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งวิธีหลักๆที่นิยมใช้กันมาก คือ การปลูกพืชโดยใช้เมล็ด และการปลูกโดยใช้ส่วนต่างๆของพืช สภาพของปัญหาในการขยายพันธุ์ของพืชแต่ละวิธีจะแตกต่างกันออกไป เช่น การขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดหากนำเมล็ดที่เก็บไว้นานจะทำให้การงอกของเมล็ดไม่ดี การตอนกิ่ง หรือปักชำ หากมีมดเข้าไปเจาะในถุงเพาะก็จะทำให้กิ่งนั้นเจริญไม่ดี นอกจากนั้นการเจริญเติบโตของการขยายพันธุ์พืชก็ยังมีมาจากปัจจัย หลายอย่าง เช่น อุณหภูมิ แสง น้ำ และแร่ธาตุในดิน หากมีสภาพที่ไม่ดีก็จะทำให้การขยายพันธุ์ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ซึ่งก็มี ข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นเทคนิควิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการจัด การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้คิดด้วยตนเอง ทำเองและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสนใจเรียน ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสนุกสนาน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ไขปัญหา ด้วยตนเองอย่างมีระบบ รู้จักวางแผนคิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปบูรณาการ กับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความประสงค์ที่จะ ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และผู้ศึกษาค้นคว้าได้ตระหนักถึงความสำคัญ ประโยชน์ของการ จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า เป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการได้ฝึกปฏิบัติ วางแผนการ ทำงาน ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนด สรุปองค์ความรู้ และการนำเสนอรายงานได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบโครงงานมาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและปัญหา เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถถ่ายโยงความคิดจากการเรียนไปสู่การแก้ปัญหาในสถานการณ์อื่นๆ และแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองเกิดข้อค้นพบด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกันอย่างถูกต้อง และมีความสุข อันเป็นแนวทางในการพัฒนา การเรียนการสอนต่อไป นอกจากนี้แล้วยังพัฒนาทักษะการนำเสนอ และความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pre-test-Post-test Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมด 12 ห้อง จำนวน 499 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม อำเภอหนองกิ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มห้องเรียนจำนวน 1 ห้อง ได้แก่ นักเรียนห้อง 2/2 จำนวน 45 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช จำนวน 1 แผน เวลาเรียน 10 ชั่วโมง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ชั่วโมง เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบวิธีการสอนแบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา 2) กำหนดตัวแปร ตัวแปรที่ต้องการศึกษา 3) ออกแบบการทดลองหรือกำหนดวิธีการ 4) ดำเนินการทดลอง 5) อภิปรายผล และ 6) นำเสนอผลการศึกษา (จิราภรณ์ ศิริทวี, 2542) องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52)

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เรื่อง การขยายพันธุ์พืช จำนวน 40 ข้อ และเลือกข้อสอบสำหรับการวิจัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 36 คน ซึ่งผ่านการเรียนเรื่อง การขยายพันธุ์พืช มาก่อนแล้ว และไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.38-0.76 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.38 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.46 ความเชื่อมั่นในระดับนี้ผู้วิจัยจะปรับปรุงคำถามในเนื้อหาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และปรับปรุงคุณภาพข้อสอบนั้นได้ดีกว่าเดิม

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ศึกษาทักษะกระบวนการจัดทำโครงงาน สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการจัดทำโครงงานก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบ t-test dependent และ 3) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการจัดทำโครงงานหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที (One-Sample T-test) โดยนักเรียนนั้นมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 เปอร์เซ็น ของคะแนนเต็ม

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่องการขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยนำเสนอตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คะแนน	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	45	10.40	1.60	35.377*	.000
หลังเรียน	45	16.80	2.00		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่องการขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผู้วิจัยนำเสนอตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปร	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ $\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ ร้อยละ 70	t	P
หลังเรียน	20	16.80	2.00	14	9.360*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นเกิดจากความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านการแสวงหาความรู้จากการกระทำ โดยนักเรียนได้ใช้สติปัญญา และร่างกายในการทำโครงงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี พวกเขาจะรับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการทำงานจะทำให้พวกเขาเกิดการเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นจากเดิม (มณฑารัตน์ ชูพินิจ, 2540) เพราะพวกเขาเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต (ชนิษฐา บุญภักดี, 2552) ดังนั้น นักเรียนจึงสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีขึ้น โดยสังเกตได้จาก นักเรียนเรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 (ลำยอง ปุกมะเร็ง, 2548) ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ (2558) ได้ศึกษาการวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย หลังการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่ประเมินหลังเรียนแบบโครงงาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

จารุวรรณ ไชยวาท (2559) ได้ศึกษาการวิจัย การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การทำปลาสามไร่แกง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นโดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของ เมธาวี โสรเนตร (2560) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.12/82.48 2) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องงานวิจัยของ Niesz (2004) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานจะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตามสภาพจริงและเรียนรู้อย่างมีความหมาย ครูไม่จำเป็นต้องสอนนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเวลานาน แต่ครูต้องสอนนักเรียนทุก ๆ คน โดยให้นักเรียนทั้งหมดมั่นใจว่าจะได้รับโอกาสได้รับความรู้อย่างเต็มความสามารถ และคนพบรูปแบบการสอนที่จะให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ในการศึกษาครั้งนี้ก็เพื่อที่จะดูว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานจะนำไปใช้ในห้องเรียนขนาดกลางอย่างไร และรูปแบบนี้จะสามารถช่วยให้นักเรียนทั้งหมดได้รับโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างไร จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ออกแบบมาเพื่อให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานนั้นช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีผลในทางบวก

จากผลการวิจัยข้างต้น พอสรุปเป็นหลักการพื้นฐานได้ว่า วิธีการสอนแบบโครงงานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การขยายพันธุ์พืช ด้วยวิธีการสอนแบบโครงงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 วิธีการสอนแบบโครงงานสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระ นักเรียนสามารถเสนอความคิดของแต่ละคนได้ ทำงานอย่างมีลำดับขั้นตอน และได้รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะกระบวนการทำงานด้วยตนเอง หรือร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าแสดงออก แสดงถึงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับมอบหมาย ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

6.1.2 ผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือ คอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้เรียน ในขั้นวางแผนการดำเนินการ และขั้นการดำเนินการ เพราะเป็นขั้นที่นักเรียนมีการศึกษาข้อมูลที่น่าสนใจและนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่ม เมื่อสรุปเสร็จแล้วก็นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในห้อง และนำไปปฏิบัติจริง เมื่อโครงงานสิ้นสุดลง นักเรียนต้องมีการนำเสนอเพื่อรายงานผลการศึกษาจากการทำโครงงาน และต้องมีการประเมินผลเพื่อให้เกิดการพัฒนา

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิธีการสอนแบบโครงงาน เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ นอกจากการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา เพราะวิธีการสอนแบบโครงงานนั้น เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการสรุปผล ซึ่งทุกขั้นตอนในการสอนนักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการวางแผนการทำงาน ใช้ทักษะการคิดสร้างสรรค์ในการขยายพันธุ์พืช

รวมไปถึงการออกแบบวิธีการนำเสนอผลงานที่แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ในกระบวนการทำงานกลุ่มนั้น มีสิ่งที่เกิดขึ้นมากมาย สมาชิกในกลุ่มใช้วิธีการตัดสินใจที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุตามแผนที่กำหนดไว้

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2544). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. สืบค้นจาก http://lib.edu.chula.ac.th/FILEROOM/CABCU_PAMPHLET/DRAWER01/GENERAL/DATA0000/00000218.PDF
- ชนิษฐา บุญภักดี. (2552). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- จารุวรรณ ไชยงาม. (2559). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การทำปลาสามไร่ก้าง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2542). โครงงานทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญาชน. *วิชาการ*. 2(8), 33-28.
- พิมพ์พันธ์ เฉลยคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และราชน มีศรี. (2553). *การสอนคิดด้วยโครงงาน : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สุขศรีงาม. (2545). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ. เอกสารประกอบการเรียน สัมมนาหลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมธาวี ไสเรนตร. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- มณฑารัตน์ ชูพินิจ. (2540). *องค์ประกอบในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). *โครงงานเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำยอง ปุ๊กมะเรียง. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ. (2558). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45*. สืบค้นจาก <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-03/article/view/221>

ภาษาอังกฤษ

- Niesz, T. M. (2004). The Project Approach to Learning: How the Project Approach Provides Opportunities for Authentic Learning. *Masters Abstracts International*. 42(2), 378.

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of the Primary School Administration Models to Excellence
of Schools under the Northeastern Schools under the Office of
the Basic Education Commission

นัยนา ตันเจริญ* สมบูรณ์ ตันยะ** สงวนพงศ์ ขวนชม*** และ ชูเกียรติ วิเศษเสนา****

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**,***

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****

Naiyana Tanjarean* Somboon Tanya** Sanguanpong Chuanchom*** and Chookiat Wisetsena****

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Assistant Professor , Faculty of Education, Vongchavalitkul University**,***

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding author E-mail: Naiyana_tan@vu.ac.th

(Received: January 07, 2021; Revised: March 16, 2021; Accepted: April 25, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อพัฒนารูปแบบ และเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถม และศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิจัยดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างและพัฒนารูปแบบ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 50 คน โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า มีการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 งาน ที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน ตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นบุคลากร (4) กระบวนการจัดการ และ (5) ผลลัพธ์ได้ตามสภาพบริบทของโรงเรียน 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้โดยใช้ 5G Model

โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนการบริหารตามรูปแบบ 5G Model ต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมตามบริบทของสถานศึกษา และ 3) ผลการประเมินความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านโดยรวม พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศ, โรงเรียนประถมศึกษา, โมเดล 5G

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the administrative state to the excellence of primary schools; 2) establish and enhance the administrative models; and 3) inspect the possibility and profitability of the primary school administration models to the excellence of the Northeastern Schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC). The operating procedures of this research consisted of: step 1. applying the administrative state to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC that had the best practice Interviewing: step 2. enhancing the administrative models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC to outline the administrative models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC following the 5 methodologies of model establishment and enhancement including: and step 3. the evaluation and profitability of the models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC selected 50 primary school administrators under the OBEC using the profitability analysis and assessment of the model possibility as a tool.

The results showed that: 1) an overall administrative state to the excellence of primary schools in the Northeast under the OBEC that had the best practice showed the operations according to the 4 sections of administration that covered the 5 administrative models to the excellence following the 5G Model: (1) leadership; (2) strategic planning; (3) workforce focus; (4) management process; and (5) outcome. In addition, the 4 sections of administration were selectable depending on school context and scale according to the primary school administration models by using the 5G Model; 2) the results of establishing and enhancing administrative models for primary school to the excellence using the 5G Model of the schools in the Northeast under the OBEC showed that an overall appropriateness of the model was at the highest level. The most 3 appropriate levels included rationale, objective, and applying the model by using the 5G Model; while, main point and success condition were at the lower level. However, implementing the administration following the 5G Model considered the preparedness of school context; and 3) the results of possibility assessment and profitability analysis of the administrative model to the excellence of the Northeastern Primary Schools under the OBEC categorized by the 5 components showed that all components of the model were at the highest possibility and profitability.

Keywords: Excellence, Primary School, 5G Model

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นเลิศมีความสำคัญในการสร้างศักยภาพในการแข่งขันเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อก้าวเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาโดยอาศัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ มีรูปแบบของความเป็นเลิศ (Model of Excellence) หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติ ธรรมดาและหลายประเทศมีการกำหนดเกณฑ์ความเป็นเลิศและรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้เป็นแม่แบบการบริหารคุณภาพระดับโลก ในแต่ละรูปแบบของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ มีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกัน เพื่อให้องค์กรเป็นที่ยอมรับจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสื่อถึงความเป็นเลิศในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จเหนือกว่าธรรมดา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารจัดการคุณภาพในระดับมาตรฐานโลก มีรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award-MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์ใช้โดยเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น Australian Business Excellence Award (ABEA) ของประเทศออสเตรเลีย Singapore Quality Award (SQA) ของประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่นมีรางวัล Japan Quality Award (JQA) และ European Quality Award (EQA) ในประเทศสหภาพยุโรป สำหรับประเทศไทยนั้นเรียกรางวัลนี้ว่า Thailand Quality Award (TQA) โดยมีสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการดำเนินการประเมินประเทศไทยได้นำรางวัล Thailand Quality Award (TQA) เริ่มในแวดวงธุรกิจและพัฒนาไปสู่ระบบราชการในด้านการศึกษามีการริเริ่มนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในสถาบันและสถานศึกษาต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยให้มีการทำความเข้าใจ และปรับใช้ในวงการศึกษาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนโดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบเพื่อช่วยให้องค์กรโรงเรียน สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2551)

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการ เผยแพร่บทความพิเศษ "ปฏิรูปการศึกษา 6 ด้าน รูปธรรมความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ" ซึ่งเป็นสรุปผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการศึกษาในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559 - 2561) ระบุว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ รัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่มุ่งยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งเป็นโจทย์ของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของชาติและปึกหมุดไปข้างหน้า เพื่อพัฒนาคุณภาพสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ห้วงระยะเวลาที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาภายใต้กรอบการปฏิรูปใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิรูปครู 2) การเพิ่มกระจายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การปฏิรูปการบริหารจัดการ 4) การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน 5) การปฏิรูปการเรียนรู้ และ 6) การปฏิรูป ICT “เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปการศึกษาจากการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนของประเทศไทยมีคุณภาพและมีศักยภาพที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้อย่างเต็มภาคภูมิ” ตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ด้านการศึกษาที่ได้รายงานต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561 (จรัส สุวรรณเวลา, ม.ป.ป.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐาน และคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ได้กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐบาล จากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2565) ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาไว้ดังนี้ 1) ให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง 2) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และ 3) การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงาน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพใด ๆ จึงควรจะเริ่มต้นที่ระดับพื้นฐาน นั่นก็คือ ระดับประถม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาคุณภาพการศึกษาจากรายงานเอกสารสะท้อนวิกฤตสู่แนวคิดปฏิรูปการศึกษา แผนการปฏิรูปการศึกษา และร่างแผนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดย จรัส สุวรรณเวลา (ม.ป.ป.) ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการศึกษา กล่าวว่า วิกฤตการศึกษาไทย การศึกษาไทยวิกฤต ไม่ใช่วิกฤตธรรมดาแต่วิกฤตอย่างยิ่งยวด เพราะสภาพปัญหามีความรุนแรงมาก กว้างขวาง สลับซับซ้อนและฝังลึก ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหา ดังนี้

- 1) คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของคนไทยอยู่ในระดับต่ำมาก ปรากฏผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่สอบตกในทุกวิชา
- 2) หลักฐานจากการสอบ O-NET ปี พ.ศ. 2561 มีคนเข้าสอบ 370,000 คน ปรากฏผลคะแนนเฉลี่ยผู้เข้าสอบทั้งหมดต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ถือได้ว่าสอบตกหมดทุกวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561)
- 3) หากเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอนระดับพื้นฐานของไทยกับระดับนานาชาติแล้ว กล่าวได้ว่า การศึกษาของไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าสากล ทั้งยังเน้นเนื้อหาสาระและการเรียนโดยการท่องจำอยู่มาก 4) สาเหตุที่สำคัญ คือ การศึกษาของไทยยังคงยึดเนื้อหาสาระเป็นหลักและจัดการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ไม่ได้เปลี่ยนตามความก้าวหน้าทางการศึกษาของโลก จึงมีคุณภาพต่ำทั้งในมาตรฐานของไทยและมาตรฐานสากล การดูแลคุณภาพการศึกษาก็เป็นปัญหา ครูมีภาระงานมาก มีเวลาให้กับนักเรียนน้อย ทำให้การประกันคุณภาพภายในด้วยการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนแต่ละคนด้อยลงไปการพัฒนาเด็กจึงเป็นปัญหาและมีการใช้ผลสอบ O-Net ของนักเรียนเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพโรงเรียนและระบบได้เปิดช่องให้โรงเรียนปฏิบัติในลักษณะที่ไม่ถูกต้องได้ โรงเรียนบางแห่งใช้ช่องโหว่ของระเบียบที่จะไม่ต้องส่งนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน หรือ Learning Deficiency (LD) เข้าสอบ O-Net ได้ โรงเรียนจึงวินิจฉัยให้เด็กเป็น LD มากกว่าความเป็นจริงการวัดประเมินภายนอกเพื่อรักษาคุณภาพก็ยังเน้นระบบรายงานจึงไม่เป็นผลจริง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยตระหนักถึงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ดีและจากปัญหาคุณภาพการศึกษา สภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การศึกษาของไทยที่ยังคงยึดเนื้อหาสาระเป็นหลักและจัดการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ไม่ได้เปลี่ยนตามความก้าวหน้าทางการศึกษาของโลกที่โรงเรียนทุกระดับประสบอยู่ ทั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในระดับต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 9 โรงเรียน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกโรงเรียน คือ

1.1.1 เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.1.2 มีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการคุณภาพ

1.1.3 เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นหรือโรงเรียนต้นแบบที่เป็นที่ประจักษ์ ตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2557-2562

1.1.4 ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม

1.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน 4 งาน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน จำนวน 9 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 45 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ที่มีเนื้อหาตามหลักการบริหารงาน 4 งาน คือ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไปที่ครอบคลุมกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน คือ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ และ 5) ผลลัพธ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.4 วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1.4.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

1.4.2 กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ และจัดทำ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1.4.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่ายแต่ละโรงเรียน โดยมีการสัมภาษณ์ 3 รูปแบบ

คือ สัมภาษณ์รายบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร และสัมภาษณ์รายกลุ่มเล็ก 4 คน ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่าย และการสัมภาษณ์ออนไลน์

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการดำเนินการและเทคนิคการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชื่อมโยงสร้างข้อสรุปเพื่อศึกษารูปแบบ/วิธีการ การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาปัจจุบัน รวมทั้งผลการสัมภาษณ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำ (ยกร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างและพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบที่สอดคล้องกับบริหาร 4 งาน และการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 หลักการและเหตุผล

2.1.2 วัตถุประสงค์

2.1.3 สำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์การ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านกระบวนการจัดการ และ 5) ด้านผลลัพธ์

2.1.4 การนำรูปแบบไปใช้

2.1.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีการดำเนินการเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกมาแบบเจาะจงจำนวน 7 คน จัดเตรียมสถานที่ ห้องประชุม โสตเสียง ป้ายชื่อ และเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เอกสารงานวิจัยบทที่ 1-3 และเอกสารนำเสนอ (ร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้นฉบับสมบูรณ์จากการจัดสนทนากลุ่ม เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้มีความสมบูรณ์และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ได้ดำเนินการดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและเก็บรวบรวมด้วยตนเองได้แบบประเมินความเหมาะสมจำนวน 7 ฉบับ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

(1) วิเคราะห์เนื้อหา ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) ได้ผู้บริหารโรงเรียนรวม 50 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 50 ฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

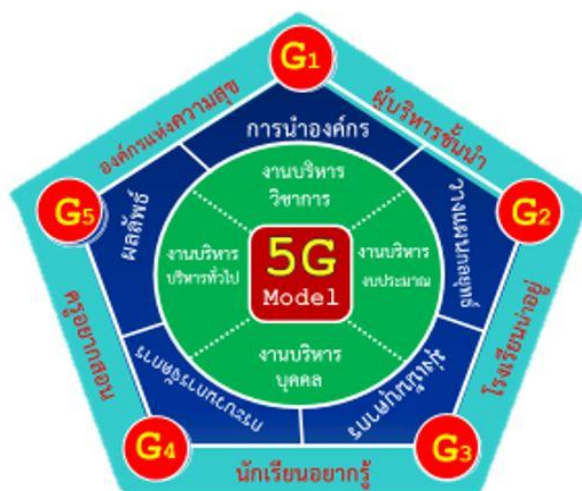
4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า มีการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 งาน ที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน ตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ และ 5) ผลลัพธ์ นอกจากนี้ยังมีแนวทางการดำเนินงานที่สามารถเลือกบริหารงาน 4 งาน ได้ตามสภาพบริบทของโรงเรียน

4.2 ผลการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้โดยใช้ 5G Model มีความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนการบริหารตามรูปแบบ 5G Model ต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าหมายคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ “ผู้บริหารชั้นนำ โรงเรียนน่าอยู่นักเรียนอยากรู้ ครูอยากสอน องค์กรแห่งความสุข”

4.3 ผลการประเมินความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม

องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยรวม พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 5G Model ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พร้อมด้วยครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน 4 ฝ่าย ทั้ง 9 โรงเรียน มีการบริหารตามกรอบการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านกระบวนการจัดการ และ 5) ด้านผลลัพธ์ ที่สอดคล้องกับการบริหารงาน 4 งานในโรงเรียนประถมศึกษา คือ งานบริหาร วิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคลและฝ่ายบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะว่าในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำองค์กร สามารถกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การขึ้นนำ การสื่อสารกับบุคลากรกระตุ้นให้มีผลการดำเนินการที่ดี มีวิสัยทัศน์ (Vision) มโนทัศน์ในการขับเคลื่อนการบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการวางแผนกลยุทธ์ การทำงานร่วมกัน บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน มีกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ คุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล (2552) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ และ ชีระ รุญเจริญ (2550) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์กร

ปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดีและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ทำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

5.2 ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้ 5G Model ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ตามองค์ประกอบของรูปแบบ เนื่องมาจากรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยใช้ 5G Model เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการบริหารความเป็นเลิศ รวม 11 รูปแบบ มาสังเคราะห์ที่ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ที่สอดคล้องกับการบริหารงาน 4 งาน ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ 5G Model ที่มีความครอบคลุมการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และมีเหมาะสมกับผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดตามสภาพบริบทที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์กร G1 (Good Leader) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : ผู้บริหารชั้นนำ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ G2 (Good Result Based Management) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : โรงเรียนนำอยู่ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร G3 (Good Professional Teacher) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : นักเรียนอยากรู้ 4) ด้านกระบวนการจัดการ G4 (Good Proactive) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : ครูอยากสอน 5) ผลลัพธ์ :โรงเรียนคุณภาพ G5 (Good Quality School) เพื่อประสิทธิผลของด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : องค์กรแห่งความสุข ส่วนด้านการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model สู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน จัดตั้งคณะกรรมการ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน 5G Model โดยจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตามภารกิจงานทั้ง 4 งาน ใช้เทคโนโลยีในการบริหารและพัฒนาตามบริบทของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและจัดระบบการควบคุม กำกับ ติดตามและตรวจสอบประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเงื่อนไขความสำเร็จที่ว่า ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำองค์กร (Leadership) เป็นแบบอย่างที่ดียึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหารงาน ภายใต้บริบทที่เหมาะสมของโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2554) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพพอที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับ สมโภชน์ นพคุณ (2556) ที่ระบุว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะมีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่มีลักษณะเป็นระบบ มีขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ ควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ทั้งหมดเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนที่จะดำเนินบทบาทหน้าที่ของการเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพก้าวสู่ความเป็นเลิศของระบบการบริหารจัดการ ดังนั้นนักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกรูปแบบวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ ที่เหนือกว่าธรรมดาและเป็นเลิศ คือ ผู้บริหารชั้นนำ โรงเรียนนำอยู่ นักเรียนอยากรู้ ครูอยากสอน และองค์กรแห่งความสุข

5.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ตามองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการบริหารโรงเรียนแบบ 5G Model มีความสอดคล้องกับการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารที่ต้องครบถ้วนทั้ง 4 งาน มิใช่เพียงงานด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นบุคลากรผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งบุคลากรแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

ที่จะนำเอาเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติธรรมดา สอดคล้องกับ Keeves (1988) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของรูปแบบมีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดผลในแต่ละกิจกรรมหรือวิธีการในรูปแบบโดยสามารถตรวจวัดและประเมินผลได้ มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง วัดและประเมินผลได้ รวมถึงสามารถทำความเข้าใจได้และมีเกณฑ์มาตรฐานรองรับ วิธีการ/กระบวนการของรูปแบบมีลักษณะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในรูปแบบโดยเรียงลำดับก่อนหลังและมีความต่อเนื่องกันของกิจกรรมการดำเนินงาน และการประเมินผลของรูปแบบมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานของรูปแบบนั้นประสบความสำเร็จเพียงใด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสิน นอกจากนี้ยังบอกได้ว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามรูปแบบนั้นอย่างไร สอดคล้องกับ Baumgart and Kaluge (1987) ให้ความหมายความเป็นเลิศ (Excellence) ว่าเป็นรูปแบบของความเป็นเลิศ (Model of Excellence) หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติธรรมดา และ Corad and Blackburn (1985) ที่กล่าวว่าความเป็นเลิศกับคำว่า “คุณภาพ” สามารถใช้แทนกันได้ โดยทั้งสองคำต่างคำนึงถึงมิติของรูปแบบโดยไม่เพียงแต่คำนึงถึงผลสำเร็จเท่านั้นแต่ยังคำนึงถึงลักษณะ (Criteria) ที่ทำให้เกิดผลสำเร็จด้วยทั้งคุณภาพและความเป็นเลิศต่างก็หมายถึงคุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงและตั้งใจจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานนั้น ดังนั้นการบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างเป็นระบบ ภายใต้กระบวนการบริหารในการวางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับสภาพและขนาดของโรงเรียนที่สามารถบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพหรือผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ด้านคุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามสภาพบริบทหรือขนาดของสถานศึกษาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6.1.2 หน่วยงานนโยบาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศไปใช้ในการกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคลหรืองานบริหารทั่วไป

6.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในภาคอื่น ๆ เช่น การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือ หรือภาคใต้ เพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่หลากหลายตามสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิค.

จรัส สุวรรณเวลา. (ม.ป.ป.). *สะท้อนวิกฤตสู่แนวคิปปฏิรูปการศึกษา แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและร่างแผน*

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นจาก <http://www.sobkroo.com/articleDetail.asp?id=519>

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ช้างฟ้า.

- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2554). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). *รายงานประจำปี 2561*. สืบค้นจาก https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1571281594.pdf
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2551). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟิค.
- สมโภชน์ นพคุณ. (2556). *การบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. คู่มือหลักสูตรพัฒนานักบริหารการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นศส.ศธ.) รุ่นที่ 3. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>

ภาษาอังกฤษ

- Baumgart, N., & Kaluge, L. (1987). *Quality in Higher Education: Inputs*. in Baumgart, N. (ed.) *Equity, Quality and Cost in Higher Education*. Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific.
- Conrad, C. F. & Blackburn, R. T. (1985). *Program Quality in Higher Education: A Review and Critique of Literature and Research*. in Smart, J.C. (ed). *Higher Education: Handbook of Theory and Research*, Vol. 1, (283-308). New York: Agathon.
- Keeves, P. J. (1988). *Model and Model Building Education Research, Methodology and Measurement: an International Handbook*. Oxford: Pegamon Press.

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ The Development of Indicators for the Administration According to the Four Noble Truths of Basic Education Schools, Nakhonchaiburin

ศรายุทธ ปานมะเร็ง* สำเร็จ บุญเรืองรัตน์** จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์*** และ สงวนพงศ์ ขวนชม****

นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****

Sarayuth Panmaroeng* Samrerng Boonruangrutana** Chamroenrat Chitchirachan***

and Sanguanpong Chuanchom****

Ph.D. Candidate in Education Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Associate Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding author E-mail: s.sci@hotmail.com

(Received: September 19, 2020 ; Revised: October 25, 2020 ; Accepted: November 03, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริง ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษากับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน จำนวน 346 โรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเลขสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.23-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2/df = 27.21, df = 55, \chi^2/df = 0.49, p\text{-value} = .99, GFI = 0.999, AGFI = 0.99, RMSEA = 0.00, RMR = 0.01$) 2) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 120 ตัว มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักอริยสัจ 4, ตัวบ่งชี้, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this study were to; 1) develop the indicators for administration according to the Four Noble Truths, the very important Dhamma in Buddhism, in the basic education schools; and 2) monitor the construct validity and concurrent validity of factors and indicators for the basic education school's administration according to the Four Noble Truths. The primary education schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC) were employed as the samples. The participants in the study were 346 schools selected by the Table of Krejcie and Morgan. The determined samples were selected by the Table of Random Number. The tools for data collection were the questionnaires on the factors and indicators for the basic education school's administration according to the Four Noble Truths which were a 5-point rating scale provided the Index of Item Objective Congruence (IOC) between 0.80-1.00, the discrimination values ranged between 0.23-0.80, and the reliability values at 0.92. The data were analyzed by using mean, standard deviation (S.D.), coefficient of variation (C.V.), and Confirmatory Factor Analysis (CFA); and found that: 1) The factors and indicators for the basic education school's administration according to the Four Noble Truths were statistically significantly consistent with the empirical data (Chi-Square = 27.21, df = 55, χ^2/df = 0.49, p-value = .99, GFI = 0.999 AGFI = 0.99, RMSEA = 0.00, RMR = 0.01). 2) According to all 120 factors and indicators for the basic education school's administration according to the Four Noble Truths, the concurrent validity was statistically significant at 0.1 level.

Keywords: Administration According to the Four Noble Truths, Indicator, Schools under the Office of the Basic Education Commission

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้บริหารในสมัยปัจจุบันจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพในขณะเดียวกัน จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความคิดวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์สามารถเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้ ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นหัวหน้าคือเป็นทั้งหัวและหาง หัวคือสมอง ปัญญา ความสามารถ หางคือบุคลิกภาพ ความมีเสน่ห์ ความสง่างาม ผู้บริหารที่ดีจึงต้องเรียนรู้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ เรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้อื่น หรือแม้กระทั่งความผิดพลาดของตนเอง (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2557) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว การบริหารการศึกษาของไทยปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมยุค “เศรษฐกิจฐานความรู้” (Knowledge Based Economy Society) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์แข่งขันทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง ตลอดจนโครงสร้างของประชากรในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาของไทย จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสองประเด็น คือ เน้นใช้การประเมินแบบป้อนไปข้างหน้า (Feedforward) มากกว่าใช้การประเมินแบบป้อนกลับ (Feedback) ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่ออนาคตมากกว่าการค้นหาค้นหาข้อผิดพลาดในอดีต และเน้นการพัฒนาผู้บริหารองค์การทางการศึกษาทุกระดับให้มีภาวะผู้นำแบบทวีปัญญา (Multipliers Leadership) เพื่อ “สร้างคนเก่ง” และใช้ประโยชน์จากคนเก่งอย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลให้มีการพัฒนาองค์การอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคต (สภาพร พุทธิพิบูล, 2560) การจัดการศึกษาโรงเรียนเป็นหน่วยงาน

ที่สำคัญในการที่จะนำนโยบายหลักสูตรแนวปฏิบัติต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา คือบุคคลที่เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขของทรัพยากรตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ ดังปรากฏในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากกระทรวง ศึกษาธิการ ลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยแบ่งระบบการบริหารเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (พระครูสุตัตตโนภาส (ชูศักดิ์ จันทรมโม ป.ธ.๔), 2558) จากสภาพแวดล้อมดังกล่าว การบริหารการศึกษาจึงต้องมีความเป็นพลวัตร ประกอบกับผลผลิตของระบบการศึกษานั้นไม่สามารถเห็นผลได้ทันที เช่นเดียวกับการผลิตสินค้าทั่วไป แต่จะเห็นผลในอนาคตนับสิบปีข้างหน้า ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกาภิวัตน์ ดังนั้นการบริหารการศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร และองค์กรอื่น ๆ ในสังคม เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีระบบร่วมกันของบุคลากรระดับต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรนั้น หลักอริยสัจ 4 จึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารองค์กรได้เป็นอย่างดี (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2549) ด้วยว่าหลักอริยสัจ 4 มีหลักการที่สำคัญที่เริ่มต้นจากปัญหา ด้วยการกำหนดรู้และทำความเข้าใจอย่างแจ่มชัดแล้วค้นหาสาเหตุเพื่อแก้ไขในขณะเดียวกันยังเป็นการกำหนดเป้าหมายให้เกิดความชัดเจน สอดคล้องตามกิจหรือหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่ออริยสัจแต่ละข้ออย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ สภาพปัญหาของการบริหาร สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร ผลที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 โดยการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 3.1 ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาและตรวจสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้
 - 3.1.1 วิเคราะห์เอกสารแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 3.1.2 พัฒนางค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้
 - 3.1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน

3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.4.1 แบบตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.5.1 ขออนุญาตความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.5.2 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.5.3 ปรับปรุงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยการข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.2.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.2.1.1 ประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3,488 โรงเรียน ใน 4 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ (นครชัยบุรีรินทร์) ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

3.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 346 โรงเรียน ที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2562 ใน 4 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ (นครชัยบุรีรินทร์) ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 120 ตัวบ่งชี้ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3.1 ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ แล้วขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียน จำนวน 897 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.2.3.2 ส่งหนังสือและแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือแอปพลิเคชันแบบสอบถาม หรือคิวอาร์โค้ดแบบสอบถาม หรือส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตรงและให้ส่งกลับภายใน 15 วัน แบบ Google Form

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การแปรผัน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis : CFA) (Jöreskog & Sörbom, 2016)

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 30 โรงเรียน ที่มีหลักการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 30 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 30 คน และครูหัวหน้ากลุ่มงาน 30 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้

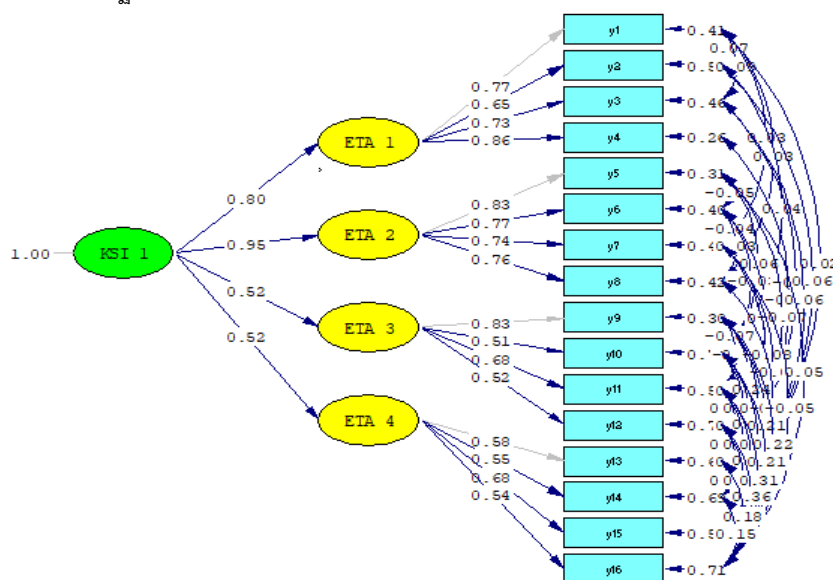
3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่ แล้วขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มงานที่เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 90 คน

3.3.4 ส่งหนังสือและแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือแอปพลิเคชันไลน์แบบสอบถาม หรือคิวอาร์โค้ดแบบสอบถาม หรือ ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตรงและให้ส่งกลับภายใน 15 วัน แบบ Google Form

3.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกลุ่มรู้แจ้ง ซึ่งกลุ่มผู้รู้แจ้งชัดได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มงานในโรงเรียน ที่มีหลักการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 จำนวน 90 คน ใช้สถิติ One Sample t-test

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบที่ 1 และตารางที่ 1

Chi-Square=27.21, df=55, P-value=0.99940, RMSEA=0.000

ภาพที่ 1 ความตรงตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

KSI	แทน	การบริหารตามหลักอริยสัจ 4
ETA1	แทน	สภาพปัญหาของการบริหาร
ETA2	แทน	สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร
ETA3	แทน	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ETA4	แทน	วิธีการบริหาร
Y1	แทน	สภาพปัญหาของการบริหารด้านวิชาการ
Y2	แทน	สภาพปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณ
Y3	แทน	สภาพปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล
Y4	แทน	สภาพปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป
Y5	แทน	สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านวิชาการ
Y6	แทน	สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณ
Y7	แทน	สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล
Y8	แทน	สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป
Y9	แทน	ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านวิชาการ
Y10	แทน	ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านงบประมาณ
Y11	แทน	ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านการบริหารงานบุคคล
Y12	แทน	ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านการบริหารงานทั่วไป
Y13	แทน	วิธีการบริหารด้านวิชาการ
Y14	แทน	วิธีการบริหารด้านงบประมาณ
Y15	แทน	วิธีการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล
Y16	แทน	วิธีการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรสังเกตได้	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4			
	b_{sc}	SE	t	ความเที่ยง (R^2)
อันดับที่ 1				
Y4	0.86**	0.03	24.78	0.74
Y3	0.73**	0.03	23.18	0.54
Y2	0.65**	0.03	19.32	0.42
Y1	0.77**	<-->	<-->	0.59
Y8	0.76**	0.03	23.23	0.58
Y7	0.74**	0.03	22.57	0.55
Y6	0.77**	0.03	22.37	0.60
Y5	0.83**	<-->	<-->	0.69

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4			
	b_{sc}	SE	t	ความเที่ยง (R^2)
อันดับที่ 1				
Y12	0.52**	0.07	7.91	0.27
Y11	0.68**	0.07	10.15	0.47
Y10	0.51**	0.06	8.80	0.26
Y9	0.83**	<-->	<-->	0.70
Y16	0.54**	0.05	11.20	0.29
Y15	0.68**	0.08	8.26	0.46
Y14	0.55**	0.05	10.44	0.31
Y13	0.58**	<-->	<-->	0.34
อันดับที่ 2				
ETA4	0.52**	0.06	8.95	0.65
ETA3	0.52**	0.04	12.41	0.65
ETA2	0.95**	0.04	23.21	0.90
ETA1	0.80**	0.05	22.75	0.78

Chi-Square = 27.21, df = 55, p = 0.999, $\chi^2/df = 0.49$, RMSE = 0.00, RMR = 0.01

GIF = 0.999, AGIF = 0.99

หมายเหตุ: **p<.01, b_{sc} หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

เครื่องหมาย <--> หมายถึง พารามิเตอร์บังคับจึงไม่รายงานผลค่า SE และ t

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่า Chi-Square = 27.21, df = 55 และค่า p-value = .99 กล่าวคือ ค่า χ^2 แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า RMSE = 0.00 และ RMR = 0.01 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 ค่าดัชนี GIF = 0.999 และ AGIF = 0.99 มีค่าเข้าใกล้ 1 และ $\chi^2/df = 0.49$ ซึ่งมีความน้อยกว่า 3 แสดงว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตรงตามโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1.2 นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุดคือ สภาพปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป ($b_{sc} = 0.86$) รองลงมาคือ สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณ ($b_{sc} = 0.83$) ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านวิชาการ ($b_{sc} = 0.83$) สภาพปัญหาของการบริหารด้านวิชาการ ($b_{sc} = 0.77$) สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณ ($b_{sc} = 0.77$) สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป ($b_{sc} = 0.76$) สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.74$) สภาพปัญหาของการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.73$) ผลที่คาดว่าจะได้รับด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.68$) วิธีการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.68$) สภาพปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณ ($b_{sc} = 0.65$) วิธีการบริหารด้านวิชาการ ($b_{sc} = 0.58$) วิธีการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.55$) วิธีการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป ($b_{sc} = 0.54$) วิธีการบริหารด้านการบริหารงานบุคคล

($b_{sc} = 0.52$) และผลที่คาดว่าจะได้รับด้านการบริหารงานบุคคล ($b_{sc} = 0.51$) ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดจาก R^2 ที่บ่งบอกความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในระดับต่ำถึงสูง (R^2 อยู่ระหว่าง .26 ถึง .74)

4.1.3 ตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 120 ตัวบ่งชี้ เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพพบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.81 – 4.70 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงจากลำดับมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 ตัวบ่งชี้ ที่ 1 หลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.70$) องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 30 มีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.70$) และองค์ประกอบหลักที่ 3 องค์ประกอบย่อย ที่ 3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 73 มีแผนการจัดหาวัสดุประจำปี ($\bar{X} = 4.68$) ตามลำดับ สำหรับตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงจากลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 3 องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 65 มีระบบและกลไก ในการกำกับการดำเนินการประกันคุณภาพสถานศึกษาเป็นไปตามองค์ประกอบประกันคุณภาพ ($\bar{X} = 3.81$) และองค์ประกอบหลักที่ 2 องค์ประกอบย่อยที่ 2.4 ตัวบ่งชี้ที่ 60 ขาดการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.77$) และองค์ประกอบหลักที่ 3 องค์ประกอบย่อยที่ 3.1 ตัวบ่งชี้ที่ 63 มีระบบและกลไกเพื่อช่วยในการดำเนินงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบ (t - test) โดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ตามการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ค้นพบในการวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) พบว่ากลุ่มที่รู้แจ้งชัดมีระดับคุณลักษณะตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในระดับมากถึงมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกตัว ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ที่ค้นพบทั้ง 120 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัว

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงตามโครงสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ สภาพปัญหาของการบริหาร สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร ผลที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปร ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ได้ศึกษาค้นคว้าหาที่θεν การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 วัฏจักร ท.ส.น.ม. ของสำเริง บุญเรืองรัตน์ (2549) ที่ได้ประมวลองค์ความรู้จากพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน ย่อจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี 45 เล่ม มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) อีกทั้งยังได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ดังนั้นจึงได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 120 ตัวบ่งชี้

5.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยสาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร

เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระแสแนวคิดของการบริหารของสถานศึกษาให้ความสำคัญกับสาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2549) ได้ให้แนวทางการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การทางธุรกิจ อุตสาหกรรมหรือสถานศึกษา เพื่อแก้ปัญหาในการบริหารองค์การให้มีความเจริญก้าวหน้าและได้บังเกิดผลที่ดีในการบริหารวิชาการให้ได้ผลเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่า ทุกตัวบ่งชี้ของการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมาก คือ คู่ของสาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านงบประมาณและสาเหตุแห่งปัญหาของการบริหารด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติการบริหารงานด้านวิชาการเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา และในการพัฒนานั้นต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดการด้านการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหรือแม้กระทั่งการศึกษาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นงบประมาณจึงเป็นสำคัญที่จะส่งผลให้การบริหารวิชาการประสบความสำเร็จ ดังเช่น พระครูสุตตรัตโนภาส (ชูศักดิ์ จนทอมโม) (2558) วิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ทำให้สถานศึกษามีการมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านนิเทศ การสอน

5.3 การตรวจสอบยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.81 – 4.70 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัดขององค์ประกอบ 3 อันดับแรก โดยเรียงจากลำดับมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 หลักสูตรสถานศึกษา ไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.70$) องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 1.4 ตัวบ่งชี้ที่ 30 มีการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.70$) และองค์ประกอบหลักที่ 3 องค์ประกอบย่อยที่ 3.2 ตัวบ่งชี้ที่ 73 มีแผนการจัดหาพัสดุประจำปี ($\bar{X} = 4.68$) ตามลำดับ และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบ (t - test) โดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ตามการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ค้นพบในการวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) พบว่ากลุ่มผู้รู้แจ้งชัดมีระดับการบริหารตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในระดับมากถึงมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกตัวซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวบ่งชี้ที่ค้นพบทั้ง 120 ตัวบ่งชี้ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติมาพานิชอนุรักษ์ (2557) วิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสอดคล้องกับสังกานต์ คเชนทร์พนาไพร (2560) วิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้จรรยาบรรณวิชาชีพครู ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้บริหารควรตระหนักหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการตามผลการยืนยันความเที่ยงตรงตามสภาพจริงของตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงตามลำดับ คือ หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับท้องถิ่น ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดความสำเร็จต่อองค์กรและความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดในแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ สาเหตุแห่งปัญหาของการบริหาร ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อศึกษาสาเหตุที่แท้จริงว่าพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาไปในทิศทางใดให้เหมาะสมกับบริบทขององค์การ

6.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผู้บริหารระดับสูงสามารถนำผลการวิจัยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย 120 ตัวบ่งชี้ มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาให้บริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาในสังกัดอื่น

6.2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- พระครูสุตัตถโนภาส (ชูศักดิ์ จันทมโม ป.ธ.๔) (2558). *การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รัตติมา พานิชอนรักษ์. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- สถาพร พงษ์ฉิมกุล. (2560). การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 28(2), 36-49.
- สัจจานนท์ คชนทร์พนาไพร. (2560). *ตัวบ่งชี้จรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2557). *บริหารอย่างรวมเกียรติ*. กรุงเทพฯ: อีทีพับลิชชิง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำเริง บุญเรืองรัตน์. (2549). *การบริหารตามหลักอริยสัจสี่*. กรุงเทพฯ: ชันปรินต์ตั้ง.

ภาษาอังกฤษ

- Jöreskog, K. G., Olsson, U. H., & Fan, Y. W. (2016). *Multivariate Analysis with LISREL*. Berlin: Germany.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษา
ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
Needs of Developing the Operation of Student Affairs Department of Educational
Institutions under Khon Kaen Vocational Education

สัญญา แก้วใส* และ จิรวัดน์ วรณโรจน์**

นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

Sanya Kaewsai* and Jirawat Waroonroj**

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Northeastern University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University**

Corresponding author E-mail: sunya2527kaewsai@gmail.com

(Received: October 15, 2020; Revised: December 2, 2020; Accepted: January 7, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 270 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครชี และมอร์แกน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 30 คน ครูผู้สอน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน รองลงมาคือ ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยเรียงตามลำดับความสำคัญเป็นดังนี้ (1) ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา (2) ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน (3) ด้านงานครูที่ปรึกษา (4) ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา (5) ด้านงานปกครอง (6) ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน

คำสำคัญ: กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา, อาชีวศึกษา, ความต้องการจำเป็น

Abstract

The purposes of this research were to study the current situation, the desirable conditions and needs of developing the operation of student affairs department of educational institutions under Khon Kaen Vocational Education. Simple random sampling was employed to select 30 educational institution administrators and 240 teachers with the total number of 270 people. The sample size was determined by Krejcie & Morgan table. The instrument used to collect data was a 5-rating questionnaire. The statistics used for data analysis comprised percentage, mean, standard deviation and PNI modified index.

The research results were found that: 1) The current situation of developing the operation of student affairs department of educational institutions under Khon Kaen Vocational Education, in overall, was rated at a moderate level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was career guidance, followed by disciplinary work, the aspect with the lowest average was student welfare. The desirable conditions of developing the operation of student affairs department of educational institutions under Khon Kaen Vocational Education, in overall, were rated at the highest level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was career guidance, followed by special project and community services, the aspect with the lowest average was student welfare. 2) Needs of developing the operation of student affairs department of educational institutions under Khon Kaen Vocational Education arranged according to the importance were found as follows: (1) Student welfare (2) Special project and community services (3) Counseling work (4) Student affairs (5) Disciplinary work and (6) Career guidance.

Keywords: Student Affairs, Vocational Education, Needs of Developing

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีวศึกษา นับได้ว่ามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเห็นได้จากกระเปียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ.2552 กล่าวถึง การจัดการศึกษา ฝึกอบรมและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยจัดการศึกษาให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการดำรงชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ท้องถิ่น วัฒนธรรมเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการปฏิบัติงานจริง ตามความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา จัดการศึกษา ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสมรรถนะทางวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของสังคม มีความสามารถในการคิด เรียนรู้ วางแผนและพัฒนาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) อาชีวศึกษาได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อก้าวไปสู่กลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรมการผลิต (Innovation-driven Country) หรือ Thailand 4.0 โดยการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลง ที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จาก การยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการหล่อหลอมเยาวชนคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

การจัดการเรียนการสอนในด้านวิชาชีพได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษา มีประสบการณ์ทั้งในด้านสาขาวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะความรู้ในด้านการเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน กล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้องดีงามและมีความเป็นประชาธิปไตย สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับระบบการเรียน มุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษา ได้ทำกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นในการบริหารกิจการนักเรียน คือ งานส่งเสริมพัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรการดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์ มีหลายประการ ดังนี้ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียนส่งเสริมให้ การเรียนการสอนผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพ นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือ และแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีตามโครงการประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนรู้จักควบคุม ตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขรู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยรู้จักใช้สิทธิ์ และทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง การบริหารกิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดระเบียบวินัย และความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนา นักเรียนให้มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในเรื่องต่อไปนี้เป็นความเชื่อสัตย์ความยุติธรรมการไม่เบียดเบียน ผู้อื่นการมีวินัยในตนเองความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม การเคารพต่อกฎหมายและกติกาสังคมรู้จัก ทำงานเป็นหมู่คณะมีความสามัคคีรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผลใช้เสรีภาพ ของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา ความภูมิใจในความเป็นไทย การเสียสละเพื่อ ส่วนรวม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความรู้และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โดยในปัจจุบันมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาโดยพบว่ามีจำนวนผู้ออกกลางคันก่อนที่จะจบ หลักสูตรทั้ง ๆ ที่เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานแล้ว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ได้แก่ เรื่องความ สูญเปล่าทางการศึกษาที่เห็นได้ชัดคือการออกกลางคันทั้ง ๆ ที่นักเรียนต้องการศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรระดับนั้น ๆ ความจำเป็นต่าง ๆ มีส่วนผลักดันให้นักเรียนตัดสินใจออกกลางคัน ซึ่งเป็นภาวะจำยอมเพราะนักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหา ที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นได้ ในขณะเดียวกันนักเรียนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการดำรงชีพในสังคมอาจทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ผิดไปจากคนปกติทั่วไป เช่น เสพสุรา มีการใช้สิ่งเสพติดให้โทษก่ออาชญากรรมรวมถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต่อต้านสังคม ปัญหาสุขภาพจิต อาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมของเด็กเองหรือจากครอบครัวทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้ คิดมาก เริ่มมีปัญหา ในการดำรงชีวิตในสังคมที่อาศัยอยู่ เก็บตัวเงียบหรือมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนจึงต้องออกกลางคันปัญหาด้านการเรียน ในรายที่มีผล การเรียนต่ำอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งตัวเองและสิ่งแวดล้อม ทำให้เรียนไม่รู้เรื่องจึงไม่สนใจการเรียน หรือทำกิจกรรม มากเกินไปจนเรียนไม่ทันเพื่อนจึงต้องออกกลางคัน ปัญหาสังคม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีมีมากมาย โดยเฉพาะในชุมชน เช่น ในเขตชุมชนเมือง ผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพ เมื่อเด็กมีอิสระจึงมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เช่น การติดยาเสพติด หนีเรียนมีปัญหาทางเพศ เล่นการพนัน เป็นต้น ปัญหาครอบครัว เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผล

ทำให้เกิดปัญหากับผู้ที่ปรับตัวไม่ทัน ทำให้ส่งผลกระทบไปยังทุกสถาบัน รวมทั้งสถาบันครอบครัวซึ่งใกล้ชิดเด็กมากที่สุด เมื่อมีปัญหาในบ้าน พ่อแม่แยกทางกัน เด็กขาดผู้อุ้มชู ค่าใช้จ่ายในการเรียนไม่มีผู้รับผิดชอบจึงต้องหยุดพักการเรียน ซึ่งถือว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมความรู้และทักษะนอกห้องเรียน ส่งเสริมพัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียน นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษาในทุก ๆ ด้าน โดยฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีภาระงานแบ่งออกเป็น 6 งาน ได้แก่ 1) งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา 2) งานครูที่ปรึกษา 3) งานปกครอง 4) งานแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน 5) งานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา และ 6) งานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน จากภาระงานที่กล่าวถึง ล้วนมีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการกำกับ ติดตาม ควบคุม ดูแล พฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาอันจะก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าว

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการบริหารงานอาชีวศึกษาต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยได้นำเสนอขั้นตอนการวิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 สถานศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 907 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน และ ครู จำนวน 854 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 สถานศึกษา โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 30 คน และครู จำนวน 240 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน

3.2.1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งหน้าที่ เป็นแบบชนิดตรวจสอบรายการ (Check List)

3.2.2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 งาน ได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานครูที่ปรึกษา งานปกครอง งานแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน งานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา งานโครงการพิเศษและการบริการ

ชุมชน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (1961) 5 ระดับ กำหนดความมากน้อย ในระดับการปฏิบัติ โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยตรวจสอบความสมบูรณ์แบบสอบถามทุกฉบับ หลังจากได้รับแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

3.3.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย ในแต่ละระดับดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ระดับน้อยที่สุด

3.3.3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้สูตร Priority Needs Index (PNI_{modified})

4. ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียน นักศึกษา

4.1.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมชมรม การควบคุมดูแลองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย รองลงมาคือ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของนักเรียน นักศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การควบคุมและดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง

4.1.2 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในด้านงานครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรึกษาให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รองลงมาคือ การประสานกับครู แผนกวิชา และงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษาเพื่อการควบคุมดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา

4.1.3 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปกครองดูแลนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำระเบียบนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการพิจารณาตัดคะแนนความประพฤติและลงโทษ กรณีกระทำความผิดต่อระเบียบวินัย ข้อบังคับ

4.1.4 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การดำเนินงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ รองลงมาคือ จัดทำคู่มือนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินงานแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพ ศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอิสระ

4.1.5 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดโรงอาหาร วางแผนจัดระบบและควบคุมดูแลการประกอบอาหารและการให้บริการ ให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ รองลงมาคือ การให้คำปรึกษาและทำหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ สิ่งเสพติดและโรคภัยร้ายแรงต่าง ๆ ทั้งการป้องกันและรักษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรของสถานศึกษา

4.1.6 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเผยแพร่องค์ความรู้ทักษะวิชาชีพแก่ประชาชน รองลงมาคือ การติดตาม ประเมินผลการฝึกอบรมและประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำ ในการประกอบอาชีพแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ดำเนินโครงการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพแก่ชุมชนและบุคคลทั่วไป

4.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน รองลงมาคือ ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา

4.2.1 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การควบคุมและดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง รองลงมาคือ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของนักเรียน นักศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมชมรม การควบคุมดูแลองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย

4.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในด้านงานครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษาเพื่อการควบคุมดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา รองลงมาคือ การปรึกษาให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนนักศึกษา เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้คำปรึกษาความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการรายวิชา ในการลงทะเบียนเรียนให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษาในการลงทะเบียน

4.2.3 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปกครองดูแลนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับตามกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4.2.4 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำคู่มือนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรม รองลงมาคือ การดำเนินงานกองทุนกู้ยืมเพื่อ การศึกษาและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล นักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษาโดยติดตามการมีงานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และการจัดทำรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2.5 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดและควบคุมดูแลสวัสดิการและการให้บริการด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ การจัดหา เครื่องมือและเวชภัณฑ์ เพื่อการปฐมพยาบาลและการให้บริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรของสถานศึกษา

4.2.6 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ในด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย รองลงมาคือ การเผยแพร่องค์ความรู้ทักษะวิชาชีพแก่ประชาชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการฝึกอบรมและบริการ วิชาชีพร่วมกับแผนกวิชาและงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

4.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยเรียงตามลำดับความสำคัญเป็นดังนี้ 1) ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.704$) 2) ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ($PNI_{modifieds} = 0.535$) 3) ด้านงานครูที่ปรึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.417$) 4) ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.413$) 5) ด้านงานปกครอง ($PNI_{modifieds} = 0.375$) 6) ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ($PNI_{modifieds} = 0.365$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีความต้องการ จำเป็นโดยเรียงตามลำดับความสำคัญเป็นดังนี้

4.3.1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ

ดังนี้ 1) การจัดหาเครื่องมือและเวชภัณฑ์ เพื่อการปฐมพยาบาลและการให้บริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา 2) การดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียน นักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรของสถานศึกษา 3) การจัดและควบคุมดูแลสวัสดิการและการให้บริการด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

4.3.2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ดำเนินโครงการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพแก่ชุมชนและบุคคลทั่วไป 2) การจัดกิจกรรมและการให้บริการ ที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย

4.3.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา

สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานครูที่ปรึกษา โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การเสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษา เพื่อการควบคุมดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา 2) การให้คำปรึกษาความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการรายวิชาในการลงทะเบียนเรียนให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษา ในการลงทะเบียน

4.3.4 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การควบคุมและดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง 2) ส่งเสริมการกีฬานันทนาการและศิลปวัฒนธรรม ในสถานศึกษา 3) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา

4.3.5 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานปกครอง โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การจัดทำระเบียบ นักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการพิจารณาตัดคะแนนความประพฤติและลงโทษ กรณีกระทำความผิดต่อระเบียบวินัย ข้อบังคับ 2) การประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา และการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4.3.6 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) การดำเนินงานแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพ ศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอิสระ 2) การสร้างระบบเครือข่าย การแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานภายในและนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน 3) การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลนักเรียน นักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษาโดยติดตามการมีงานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และการ จัดทำรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D.= 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.29) รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง ($\bar{X} = 3.17$, S.D.= 1.13) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา ($\bar{X} = 2.52$, S.D.= 0.89)

ส่วนผลการศึกษาศาภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.66) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.77) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิป ลิทธิ (2561) การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านงานแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การดำเนินงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพรองลงมาคือ การปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษาโดยติดตามการมีงานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และการจัดทำรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยจะเห็นว่าประเด็นเรื่อง การดำเนินงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ มีความสำคัญมากกับนักเรียนนักศึกษา เพราะบางคนขาดในเรื่องทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน จึงมีจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษาในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และอีกประเด็นที่มีความสำคัญคือ การเรียนจบแล้วจะต้องมีอาชีพ มีงานทำ สามารถเลี้ยงชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ บุญดอก (2559) การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้าใจตนเอง มีความพร้อม และมีความเข้าใจความต้องการของตนเองทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้ นักเรียนสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างถูกต้อง

5.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษาโดยตรง โดยที่มุ่งเน้นในการพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษามีประสบการณ์ทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะความรู้ในด้านการเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน กล้าแสดงออก ในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงามและมีความเป็นประชาธิปไตยสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ โสภิตะชา (2546) ได้กล่าวว่า งานกิจกรรมนักเรียน หมายถึง งานหรือการปฏิบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียนหรือนักเรียน ซึ่งอยู่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ และมุ่งส่งเสริมให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้เรียนหรือนักเรียนในสถานศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดี ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถ รวมไปถึงความถนัดเฉพาะด้านของผู้เรียนหรือนักเรียนแต่ละคน ให้มีความเจริญก้าวหน้าและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งกับตัวของผู้เรียนหรือนักเรียนโดยจะส่งผลในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียน และเมื่อจบการศึกษาออกไปสู่การประกอบอาชีพการงานอีกด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.704$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยจะเห็นว่าประเด็นเรื่อง การจัดหาเครื่องมือและเวชภัณฑ์ เพื่อการปฐมพยาบาล และการให้บริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.843$) การดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรของสถานศึกษา ($PNI_{modifieds} = 0.789$) การจัดและควบคุมดูแลสวัสดิการและการให้บริการด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

($PNI_{modifieds} = 0.770$) ซึ่งมีความจำเป็นต่อนักเรียนนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่ต้องคำนึงและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอันดับแรก ๆ ภายใตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ซึ่งขณะนี้ ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคและไม่มียารักษาโรคโดยตรง จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2563) ได้กล่าวว่า ต้องคำนึงถึงหลักการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และมาตรการป้องกันควบคุมโรคที่คำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน โดยลดความเสี่ยงในการแพร่กระจายโรคในสถานที่ปฏิบัติงาน หรือจากการเดินทางไปกลับสถานที่ทำงาน ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนคงมองเห็นความสำคัญว่ามีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ควบคู่กับการทำกิจกรรม ดังคำที่ว่า สุขภาพจิตดี ต้องอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ ร่างกายที่สมบูรณ์ก็ย่อมเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา เวชกรรม (2559) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่าสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านสวัสดิการนักเรียน เป็นงานที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวนักเรียน ต่อครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการดำเนินการที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมอย่างเต็มศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดหาเครื่องมือและเวชภัณฑ์ เพื่อการปฐมพยาบาล และการให้บริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล การบริการทางสุขภาพแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมและบุคลากรของสถานศึกษา การจัดและควบคุมดูแลสวัสดิการและการให้บริการด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

6.1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพแก่ชุมชน และบุคคลทั่วไป การจัดกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย

6.1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเสนอแต่งตั้งครูที่ปรึกษาเพื่อการควบคุมดูแล ส่งเสริมการจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา การให้คำปรึกษาความคิดเห็น และข้อมูลเกี่ยวกับการรายวิชาในการลงทะเบียนเรียนให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษาในการลงทะเบียน

6.1.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มี การควบคุมและดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมหน้าเสาธง ส่งเสริมการกีฬานันทนาการและศิลปวัฒนธรรมในสถานศึกษา ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของนักเรียน นักศึกษา

6.1.5 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำระเบียบนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการพิจารณาตัดคะแนนความประพฤติและลงโทษ กรณีกระทำความผิดต่อระเบียบวินัย ข้อบังคับ การประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน และการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

6.1.6 ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพ ศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระ การสร้างระบบเครือข่ายการแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานภายในและนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษาโดยติดตามการมี งานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และการจัดทำรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุการแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

6.2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา เกี่ยวกับการบริหารงานด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักศึกษา ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

6.2.3 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา เกี่ยวกับการบริหารงานด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

7. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.จิรวัฒน์ วรณโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือ ตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จนทำให้ การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับ แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นที่กรุณาตอบ แบบสอบถาม ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณค่า และประโยชน์ของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่พระคุณบิดา มารดาบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มี พระคุณทุกท่าน ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยได้ภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนตามศักยภาพที่มี อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมต่อไป

8. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2563).แนวทางสำหรับการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/int_protection.php

ชาญวิทย์ ไสยตะชา. (2546). การบริหารงานโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ชนิษฐการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรภรณ์ บุญตอก. (2559).สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อสู่การประเมิน. สืบค้นจาก <https://bit.ly/2LYgvhF>

_____. (2562). มาตรการเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562. สืบค้นจาก <https://pdo.vec.go.th/Portals/15/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

- อธิป สิทธิ. (2561). การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น (รายงานผลการวิจัย). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อาทิตย์ เวชกรณ. (2559). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ (รายงานผลการวิจัย). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภาษาอังกฤษ

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, S. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

A Strategy of Educational Administration by Sufficiency Economy Philosophy
Application for Success of the Secondary Schools
in the Lower Northeastern Region 1

สุภาภรณ์ อ้นประดิษฐ์* จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์** สงวนพงศ์ ขวนชม*** และ วรสิทธิ์ รัตนวราหะ****
นักศึกษาลัทธิสุทธปริชาตญาณบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****

Supaporn Onpradith* Chamroenrat Chitchirachan** Sanguanpong Chuanchom***
and Vorasit Ratanavaraha****

Ph.D. Graduate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Associate Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding author E-mail: Supaporn.opd@gmail.com

(Received: October 28, 2020; Revised: November 30, 2020; Accepted: February 18, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของกลยุทธ์ 2) เพื่อสร้าง พัฒนากลยุทธ์ และ 3) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพกลยุทธ์ โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัย สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นิยามกรอบผลงานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานทั่วไป นำเนื้อหาสร้างแบบสอบถาม ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีไขกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.97 นำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 208 คน ได้รับมา 100 % นำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค จัดทำร่าง กลยุทธ์ นำไปจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน นำมาปรับปรุงกลยุทธ์ ประเมินความเหมาะสม และสร้างแบบสอบถาม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ เพื่อถามกลุ่มตัวอย่าง 141 คน ได้รับมา 100 % และบูรณาการเป็นกลยุทธ์ วิเคราะห์ ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกลยุทธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดลำดับแรก ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับ สุดท้าย ความต้องการบริหารจัดการศึกษาภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้านพบว่าด้านวิชาการ ระดับมากที่สุด

ลำดับแรก และด้านการบริหารงานทั่วไป ระดับมาก ลำดับสุดท้าย ผลการสร้าง พัฒนากลยุทธ์ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ได้กลยุทธ์คือวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์หลักคือกลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาระบบการเรียน การสอน กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาการบริหาร งานงบประมาณ และกลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่าย และพัฒนาการศึกษา มีการประเมินความเหมาะสม ภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด พิจารณารายประเด็นพบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ส่วนกลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนาระบบการเรียนการสอน กลยุทธ์หลักที่ 3 การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด ลำดับสุดท้าย ผลตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายประเด็นพบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด และกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ มีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุดทุกด้านในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารจัดการศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนมัธยมศึกษา,
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

Abstract

The objectives of this research were to; 1) study the current situations and needs of educational administrative strategy; 2) construct and develop the strategy; and 3) check the feasibility and utility of the strategy by application of the principles of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) for successfulness of the secondary schools in the Lower Northeastern Region 1. The methodology was of 3 stages: 1) studying the documents, researches concerned, and interview 5 intellectuals covering the academic, human resource, budgeting and general affairs with SEP application and construct the questionnaires scrutinized by 5 experts with IOC higher than 0.60, having 208 school administrators and teachers of secondary schools as samples responding the questionnaires; 2) analyzing the SWOT and construct a draft for focus group by 7 intellectuals and developing form for evaluating the appropriateness of those followings; 3) constructing the questionnaires with reliability 0.97 to the 141 samples for responding the feasibility and utility; and 4) analyzing the data and integrating the complete strategy. The statistics used for data analyzing were percentage, mean and standard deviation.

The research findings were as follows: The current situations of the educational administration by SEP application as perceived by administrators and teachers as a whole were at a high level. When considering each component, it was found that academic affair was at the highest level in the first category and general affair was at a moderate level in the final one. The needs of the educational administration by SEP application as a whole were at the highest level. When considering each component, it was found that academic affair was at the highest level in the first category, but general affair was at a high level in the final one. The results of constructing and developing the strategy by SEP application with SWOT analysis gained the strategy of: (1) vision; (2) mission; (3) goal; and (4) main strategy of the (1) teaching and learning development; (2) enhancing all the personnel know and understand the SEP for administrating; (3) developing the budgeting system; and (4) developing a participative system for

educational network developing. This strategy taken to evaluate the propriety was found as a whole at the highest level. When considering each strategy, it was found that vision, mission, and goal were at the highest level running in the first category and the first and the third strategy were at the highest level in the final one. The results of checking the feasibility and utility of strategy as a whole were at the highest level. When considering each component, it was found that the feasibility and utility of vision, mission and goal were firstly at the highest level and all strategic components were secondly at the highest level.

Keywords: Strategy, Educational Administration, Sufficiency Economy Philosophy, Secondary Schools, the Lower Northeastern Region 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยกำลังเผชิญหน้ากับความเสื่อมและความเสี่ยงอย่างหลากหลาย ประเทศชาติต้องเผชิญกับปัญหาท้าทายที่คาดไม่ถึงทั้งชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม คุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมถึงแม้ว่าในปัจจุบันคุณภาพการศึกษาไทยจะถูกละเลยวิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็มิได้ทำให้ประชาคมการศึกษาทอดทิ้ง ทุกคนและทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน นำคนไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์สังคมเพื่อไปพัฒนาชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนที่เน้นความเสมอภาคทางสังคมและคุณภาพและได้รับแนวทางมาจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติที่เน้นทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นอันเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องดำเนินการ

การจัดการศึกษาตามนโยบายของภาครัฐตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งมุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการศึกษาให้นักเรียนปกติ นักเรียนพิการ นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนมีความสามารถพิเศษ การจัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความเหมาะสมและในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ให้จัดตามธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียนในแต่ละวัย หรือแต่ละคนจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในโรงเรียน ตลอดจนทั้งการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

สถานศึกษาถือเป็นสถาบันที่สำคัญในการจัดกระบวนการ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามแก่บุคคลและสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี รวมถึงการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ในด้านต่าง ๆ ฝึกตนเองให้มีความรอบคอบ ระมัดระวัง โดยใช้สติปัญญาในการทำงานดำเนินชีวิต ที่สำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นย้ำให้นักเรียน นักศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต (ลีลาภรณ์ บัวสาย, 2549)

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และเยาวชนมีวิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่ายขยายความรู้ควบคู่ประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อน 2 ส่วนคือ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการให้บริการบริหารสถานศึกษาและส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตร สาระเรียนรู้ในห้องเรียน ส่วนที่เรียนนอกห้องเรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนคือการทำให้เยาวชนมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดคล้องกับแนวคิด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้า

เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสาระเรียนรู้ต่าง ๆ โดยในระยะแรกนั้นมีแนวทางการจัดการเรียนรู้การสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ การจัดโครงการหรือกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถทำได้ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีวิธีปรับเจตคติอุปนิสัยและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (เพ็ญพรรณ ชูติวิศุทธิ์, 2553)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศ และมีแนวทางดำเนินการเพื่อบรรลุถึงวิสัยทัศน์โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปณิธานทางในการบริหารและพัฒนาประเทศ หลักการสำคัญของแผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งยึด 6 หลักการที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) คือ

1. ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติ
2. ยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย
3. ยึดวิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ 20 ปี ที่มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
4. ยึดเป้าหมายอนาคตของประเทศไทยในปี 2579 อันเป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายที่ยั่งยืน
5. ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต ที่มุ่งเน้นการสร้างผลิภาพการผลิตบนพื้นฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม
6. ยึดหลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังภายใน 5 ปี ที่ต่อยอดนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายในระยะยาว

จากหลักการสำคัญของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นหลักการสำคัญ จึงเห็นได้อย่างชัดว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ "ความพอเพียง" หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ปรียานุช ธรรมปิยา, 2555)

ดังนั้นเพื่อเป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการบริหารจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาโดยภาพรวม กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ขึ้น ซึ่งได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผน กำหนด

วัตถุประสงค์ของแผน โดยมีหลักการสำคัญว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับอย่างพอเพียง และการศึกษาจึงควรนำหลักปรัชญาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ด้วย โดยยึดหลักความพอประมาณ มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล มีการพิจารณาเหตุปัจจัยอย่างรอบคอบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันโดยใช้เงื่อนไขความรู้คือรอบรู้วิชาการ รอบคอบ และระมัดระวังรอบด้าน รวมทั้งตระหนักในคุณธรรมคือมีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียรและใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ในแผนได้กำหนดวัตถุประสงค์โดยมุ่งพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมุ่งนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำให้ลดลง แต่การบริหารจัดการศึกษามีสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการศึกษาอย่างไร มีกลยุทธ์อย่างไร และกลยุทธ์จะมีความเป็นไปได้ รวมทั้งประโยชน์จะเป็นประการใด จึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาในรายละเอียด

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากลยุทธ์การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อนำแนวทางของกลยุทธ์ไปสู่การพัฒนาการศึกษาเพื่อความสำเร็จของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.3 เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมการบริหารจัดการงานสู่ความสำเร็จ โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อและสร้างแบบสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานบุคคล การบริหารจัดการงานงบประมาณ และการบริหารจัดการงานทั่วไป โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ ในการบริหารจัดการศึกษา หรือ

2. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา หรือ

3. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หรือ

4. เป็นครูผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการในโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ

5. เป็นครูผู้รับผิดชอบหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ประสานงานการดำเนินการกิจกรรมติดต่อกับทางโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด และติดต่อโดยตรงกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ ขออนุญาต ผู้สัมภาษณ์บันทึกเทปคำสัมภาษณ์ พร้อมกับนำคำสัมภาษณ์มาจัดพิมพ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลและจัดพิมพ์เป็นเนื้อหาความเรียงครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดทำเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ขั้นตอนที่ 2 การนำผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ผู้วิจัยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และได้จัดทำเป็นร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งได้จัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยนำรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนา มาเสนอต่อคณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบในด้านความรู้ คุณวุฒิและประสบการณ์ในการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนา จำนวน 7 คน ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการบริหารจัดการศึกษา หรือ
2. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา หรือ
3. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หรือ
4. เป็นครูผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการในโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หรือ

5. ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำรายชื่อศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดกลุ่มสนทนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มาดำเนินการ โดยขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อออกหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด

ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนาของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข กลยุทธ์ จากการจัดกลุ่มสนทนา จำนวน 7 คน ทำให้ผู้วิจัยได้ประเด็นที่เป็นผลลัพธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน จากการจัดกลุ่มสนทนา ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำกลยุทธ์พร้อมทั้งแบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับ หลังจากนั้นจึงนำผลที่ได้จากการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปรับปรุงและดำเนินการในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ไปสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3 ดังนี้

1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ จำนวน 2,142 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ จำนวน 208 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2) การสร้างแบบสอบถาม โดยการนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 มาเป็นกรอบแนวคิดและประเด็นข้อมูลเนื้อหาสาระ เพื่อสร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานงบประมาณ การบริหารจัดการงานบุคคล และการบริหารจัดการงานทั่วไป ในการสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขและให้ความเห็นชอบ จากนั้นจึงนำเครื่องมือไปหาคุณภาพ ดำเนินการโดยเสนอรายชื่อและแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ที่ผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการ ซึ่งได้เสนอแต่งตั้งโดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ จากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ดำเนินการจัดทำหนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความ (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งพิจารณาข้อคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือในขั้นต่อไปโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 30 คน ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 หลังจากนั้น จึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 141 คน ได้รับกลับคืนมาจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสอบถามความเป็นไปได้และความประโยชน์ ในการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 หลังจากนั้นจึงนำมาบูรณาการเป็นกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการตามขั้นตอนที่ 1 โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของกลยุทธ์ตามขั้นตอนที่ 2 โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านวิชาการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับมากและด้านการบริหารงานทั่วไป มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย ส่วนความต้องการบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านวิชาการ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านงบประมาณ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารงานทั่วไป มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย

ผลการสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้กลยุทธ์ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) เป้าประสงค์ และ(4) กลยุทธ์หลักประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ได้แก่กลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนาระบบการเรียนการสอน กลยุทธ์หลักที่ 2 การส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ กลยุทธ์หลักที่ 3 การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ และกลยุทธ์หลักที่ 4 การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าโดยภาพรวมกลยุทธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายประเด็นพบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์หลักที่ 2 การส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ และกลยุทธ์หลักที่ 4 การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาการศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ส่วนกลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนาระบบการเรียนการสอน และกลยุทธ์หลักที่ 3 การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายประเด็นพบว่าวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์หลัก ทั้ง 4 กลยุทธ์ มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านควรจัดซื้อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน 2) ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน 3) โรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 จากผลการวิจัยโดยการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดลนภา ท่วมยัง, ฉลอง ชาตรูป, ประชีวิน ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ และอนุชา กอนพ่วง (2556) ที่วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่สำหรับการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ครั้งนี้ โดยพิจารณาสภาพปัญหารายด้านพบว่าสภาพปัญหาด้านวิชาการ มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อาจมีความรู้ ความเข้าใจ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การประยุกต์ใช้ ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทั้งนี้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แม้ว่าเป็นหลักการง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่การนำไปประยุกต์ใช้หรือการพัฒนาเป็นกลยุทธ์แล้วนำไปประยุกต์ใช้ เป็นเรื่องยากสำหรับผู้บริหารและครู ดังนั้นผลการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องกันโดยมีความต้องการบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้บริหารและครู มีความต้องการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และหากพิจารณารายด้านก็พบว่ามีความต้องการในด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่างานวิชาการหรืองานที่เกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญา งานที่เน้นการพัฒนาความรู้ เป็นงานอันเป็นหลักการสำคัญของสถานศึกษา ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นภาพรวมของเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม

จริยธรรม หรือพัฒนาสติปัญญา รอบรู้และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2557)

5.2 สำหรับผลการสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้กลยุทธ์ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) เป้าประสงค์ และ (4) กลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนาระบบการเรียนการสอน กลยุทธ์หลักที่ 2 การส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ กลยุทธ์หลักที่ 3 การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ และกลยุทธ์หลักที่ 4 การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาศึกษา

การนำกลยุทธ์ไปสู่กระบวนการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพบว่าโดยภาพรวมของกลยุทธ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประเด็นกลยุทธ์ที่จะนำมาอภิปรายโดยเฉพาะกลยุทธ์หลักที่ 2 การส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ และ กลยุทธ์หลักที่ 4 การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาศึกษา ซึ่งทั้งสองกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา อันเป็นกลยุทธ์หลักที่ 2 ถือว่าเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งของสถานศึกษา โดยมีหลักสำคัญประกอบด้วยความพอเพียง ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมีเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน สติปัญญา แบ่งปัน ซึ่งมีความมุ่งหมายให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะการบริหาร การศึกษาซึ่งเป็นศาสตร์บูรณาการที่ครอบคลุมเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ (2562) ที่กล่าวว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา โดยมองว่า หากนำมาประยุกต์ใช้ใน 4 มิติ ก็จำเป็นต้องตระหนักหรือพิจารณาด้วยการใช้ ความรู้เป็นพื้นฐาน และมีหลักคุณธรรมจริยธรรมกำกับเป็นพื้นฐาน เพื่อใช้วัตถุประสงค์เพื่อการบริหาร คือใช้วัตถุประสงค์ สิ่งของ เงินทอง ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า ไม่ประหยัดหรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป หรือฟุ้งเฟ้อเกินฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง และตระหนักถึงปัจจัยทางสังคมสำหรับการบริหารการศึกษา คือเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยไม่เบียดเบียน กัน และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ทั้งนี้เพราะว่าคนทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องตระหนักถึงกรอบทางวัฒนธรรม ของสังคม อีกส่วนหนึ่งด้วย กล่าวคือ วัฒนธรรมของสังคมสำหรับการบริหาร เป็นการเห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ค่านิยมและเอกลักษณ์ท้องถิ่น สำนึกในความเป็นไทย ทั้งนี้จะต้องเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมสำหรับการบริหารด้วย คือ มีจิตสำนึก รู้วิธีการและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาศึกษา อันเป็นกลยุทธ์หลักที่ 4 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาเห็นว่าเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน นั้น ก็ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ที่ระบุ คติพจน์ประจำชาติไว้ในยุทธศาสตร์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับนำมา ประยุกต์ใช้ในทุกระดับ นำไปสู่การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือเป็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลย่อมจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ คือ ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนของประเทศชาติ

5.3 อนึ่งผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนล่าง 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายประเด็นพบว่าวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์หลัก ทั้ง 4 กลยุทธ์ มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเป็นการศึกษาอยู่ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 แต่หากพิจารณาในบริบทอื่น ๆ เช่น ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ เนาวรัตน์ นาคพงษ์, สมชัย วงษ์นายนะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์ (2555) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด กำแพงเพชร โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก หรือ ผลการวิจัยของ รุ่งฤดี โชติวิเชียร, สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ และธัชชัย จิตรนันท์ (2558) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 อันเป็นการศึกษาในระดับประถมศึกษาเช่นกันซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาโดยภาพรวมของการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา โดยอาจศึกษา ในลักษณะการพัฒนากลยุทธ์หรือการพัฒนา รูปแบบ และมีผลการศึกษาอยู่ในระดับมากหรือมากที่สุดก็ตาม ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของการศึกษา แต่สิ่งที่มีลักษณะเหมือนกันทุกภูมิภาคก็คือมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ ใช้โดยทั่วกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตลอดไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและนำไปเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การบริหารงานในโรงเรียน ผลการนำไปใช้อาจขึ้นอยู่กับความพร้อมและความร่วมมือของบุคลากรของโรงเรียน และการดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่องของโรงเรียน

6.1.2 ควรนำผลการวิจัยไปสร้างเครือข่ายสถานศึกษาและสามารถนำไปปรับใช้ในโรงเรียนได้ตามความ เหมาะสม

6.1.3 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับหน่วยงานทุกระดับ ในการดำเนินการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา การบริหารงานทั่วไปโดยประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษา การบริหารงานบุคคลโดยประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือกลยุทธ์ การประเมินผลการบริหารงานงบประมาณ ทางการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การศึกษาเปลี่ยนแปลงชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, กระทรวงศึกษาธิการ.

- จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์. (2562). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กระบวนทัศน์ใหม่ของปรัชญาการศึกษาสู่การเรียนรู้
ในศตวรรษปัจจุบัน. *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์*, 6(1), 61-74.
- ดลนภา ท้วมยัง, ฉลอง ชาตบุปประชีวิน, ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ และอนุชา กอนพ่วง. (2556). การพัฒนากลยุทธ์
การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(1), 33-47.
- เนาวรัตน์ นาคพงษ์, สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. (2555). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด
กำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 14(3), 49-60.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุริยสาสน์.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2555). *วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง
มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- เพ็ญพรรณ ชูติวิสุทธิ. (2553). การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี.
วารสารร่มพญักษ์, 28(2), 145-166.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1-74.
- รุ่งฤดี โชติวิเชียร, สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ และธัชชัย จิตนันท์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉบับพิเศษ)*, 9, 686-708.
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานช่วยขยายผล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2557). *แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการ
ขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พ.ศ. 2557-2560*. กรุงเทพฯ : สำนักงานขับเคลื่อน
การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ

Academic Administration of Schools under the Office of Secondary
Educational Service Area 21, Bueng Kan Province

อาทิตย์ ทิมินกุล* และ จิรวัดน์ วรณโรจน์**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

Artit Timingul* and Jirawat Waroonroj**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Northeastern University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University**

Corresponding author E-mail: timingul88@gmail.com

(Received: October 06, 2020; Revised: November 01, 2020; Accepted: December 01, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ และศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 38 คน ครูจำนวน 271 คน รวมทั้งหมด 309 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน และโรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

คำสำคัญ: การบริหาร, งานวิชาการ, โรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study the situation, and compare and study recommendations on academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province. The sample group consisted of 38 school administrators and 271 teachers with the total number of 309 people. The tool used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with validity between 0.66-1.00 and reliability at 0.84. The statistics used to analyze data comprised mean, Standard Deviation; while, the statistics used in hypothesis testing was the t-test.

The research results found that: 1) The situation of academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province, on the whole showed a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was learning process development, followed by evaluation and assessment. The aspect with the lowest average were the development and promotion of learning resources. 2) The situation of academic administration of schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 21, Bueng Kan Province classified by position, on the whole showed no differences, and when considering each aspect, it was found that the development and usage of media and technology for education was significantly different at .05; at the same time, the other aspects showed no differences and 3) The recommendations for solving problems of academic administration of schools could be summarized on important issues as follows: schools should provide technological media, online media and internet system for all classrooms; teachers should have various assessment processes classified according to the differentiation of students; and schools should purchase adequate technological media for teaching and learning.

Keywords: Academic, Administration, School

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้าน เทคโนโลยีและมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่การศึกษา การศึกษามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและเป็นการเตรียมคนให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลก (ปาริชาติสุนทร, 2560) การศึกษาไทยต้องก้าวสู่ยุคความรู้ โดยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนให้เป็นคนทำงานใช้ความรู้ (Knowledge worker) และเป็นคนพร้อมเรียนรู้ (Learning person) (วิจารณ์ พานิช, 2555) จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้เองทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูประบบบริหาร เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คนไทยที่มี คุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี เก่ง มีความสุขตลอดจนก่อให้เกิดความเจริญ งอกงามของบุคคลและสังคม ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (หมวด 5 มาตรา 39) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่ ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา

ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เป็น การกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษา ภารกิจ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจในการบริหารงาน จากระดับกระทรวงลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งเป็น หน่วยปฏิบัติ ที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546; ปรัชญา เวสารัชช, 2545)

การศึกษามีสถาบันการศึกษาเป็นองค์การทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แบ่งระบบการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษอาชีวศึกษาโดยการบริหารสถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ 4 ประการ คือ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร สถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องให้การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงาน เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้วยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินงานกิจกรรมทางวิชาการ จึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นความจำเป็นที่คณะครูทีมงาน หรือแม้แต่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงาน วิชาการทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา 29 โรงเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการบริหารและพัฒนาบุคลากรในด้านการเรียนการสอน พร้อมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ประสบปัญหาด้านการบริหารวิชาการหลายประการ เช่น ปัญหาด้านหลักสูตร ครูขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินตามหลักสูตร ครุมีภาระงานอื่น ๆ มากจนไม่มีเวลาเตรียมการสอน นอกจากนั้นยังขาดสื่อสำหรับค้นคว้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าความคาดหวังและเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ผลการทดสอบระดับชาติ O-NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 28.42 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมระดับประเทศที่ 32.34 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของปีการศึกษา 2561 ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 30.41 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562) ซึ่งจากปัญหาที่พบในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ที่กล่าวมาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลดำเนินการอย่างตรงประเด็น เพื่อให้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมา ความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งคาดหวังว่าผลการศึกษาจะ เป็นประโยชน์สำหรับข้าราชการครูและผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เขต 21 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,361 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูจำนวน 1,323 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 (Taro Yamane, 1970 อ้างถึงใน วรณิ แกมเกต, 2551) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 309 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างไม่เป็นสัดส่วน โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่เป็นตัวแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 38 คน ครู จำนวน 271 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผล 4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

3.3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3.3.3 สร้างแบบสอบถามจากนั้นนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.3.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและความเที่ยงตรงของคำถามแต่ละข้อ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 สูงกว่าระดับความสอดคล้องที่กำหนดว่ายอมรับได้ จากนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอนุบาลโซพิสัย อำเภอโซพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.84

3.3.6 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

3.4.2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่าที (Independent sample t-test)

3.4.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การสรุปประเด็นสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหาแบบ (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

4. ผลการวิจัย

4.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ผู้ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 8 ด้าน สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.43	0.65	มาก	3
ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.48	0.59	มาก	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านที่ 3 การวัดผล ประเมินผล	4.45	0.63	มาก	2
ด้านที่ 4 การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.36	0.61	มาก	4
ด้านที่ 5 การพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.26	0.67	มาก	5
ด้านที่ 6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.13	0.70	มาก	8
ด้านที่ 7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	4.25	0.71	มาก	6
ด้านที่ 8 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.19	0.71	มาก	7
รวม	4.32	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.70)

4.2 จากการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน สรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารวิชาการของโรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	0.50	4.38	0.51	1.21	.22
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.54	0.48	4.44	0.46	0.97	.33
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล	4.48	0.53	4.43	0.49	0.45	.64
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.48	0.49	4.29	0.50	1.82	.07
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.40	0.47	4.17	0.56	2.12*	.03
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.26	0.51	4.05	0.59	1.79	.07
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	4.35	0.53	4.20	0.66	1.23	.22
8. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.31	0.57	4.13	0.63	1.48	.14
รวม	4.42	0.43	4.26	0.45	1.68	.09

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4.3 จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด สรุปดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่มีการตอบที่มีความสมบูรณ์จำนวน 150 ฉบับ

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน ความถี่
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
1. โรงเรียนควรจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน	15
2. โรงเรียนควรมีการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	7
3. หลักสูตรของโรงเรียนต้องส่งเสริมและสอดคล้องกับการสร้างผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	5
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
1. โรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ	25
2. โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	16
ด้านการวัดผล ประเมินผล	
1. ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน	28
2. การวัดและประเมินผลที่ได้ ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	14
ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	
1. ควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและตัวชี้วัดในการประเมินไม่มากจนเกินไป	12
2. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้ตรงกับเกณฑ์การประเมิน	6
ด้านการพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
1. โรงเรียนควรจัดซื้อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน	33
2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอนให้หลากหลาย	22
ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	
1. โรงเรียนควรมีการจัดการแหล่งการเรียนรู้ให้พอเพียงต่อความต้องการของนักเรียน	13
2. โรงเรียนควรจัดห้องสมุดให้อยู่ในจุดศูนย์กลางและมีการถว้พเทหนังสือ	8
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา	
1. โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยของครูให้มากยิ่งขึ้น	14
2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องงานวิจัยที่แม่นยำ	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน ความถี่
ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	
1. โรงเรียนควรมีการประสานความรู้ด้านวิชาการกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น	19
2. ขาดผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม	8

จากตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีประเด็นสำคัญ 3 อันดับสูงสุด ดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน 2) ครูควรมีกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน 3) โรงเรียนควรมีการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และอภิปรายผลรายด้านได้ดังนี้

5.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายให้โรงเรียนมีการประชุมปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อให้หลักสูตรของโรงเรียนมีการทันสมัย สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การจัดให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีส่วนในการวางแผนหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในพัฒนาเมื่อสิ้นปีการศึกษาอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการสอนตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบในการจัดประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้โดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับการรับรู้ของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณภาพตามหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการชีวิต เศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือให้นักเรียนใช้ฝึกปฏิบัติ การจัดและการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ของครู การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก

5.1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการวัดผล ประเมินผล โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินนักเรียนตามสภาพจริง สอดคล้องกับเกณฑ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา โดยการบันทึก สังเกตการณ์ กำกับ ติดตาม รวบรวมผลงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประกอบด้วยการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการตัดสินผลการเรียน รวมถึงการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี จันทาน (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การเลือกใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูประเมินผลก่อนสอนและหลักการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลการเรียนไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก

5.1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนจัดกระบวนการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบ มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยบุคลากรของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ศิลาศรี (2550) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่จัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามามีการจัดการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความสามารถใช้เทคโนโลยี สืบค้น สื่อสาร สะท้อนความรู้ และมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธินันท์ สงจันทร์ (2557) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า มี 3 ด้านที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับสูงสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจของการวิจัยน้อย ขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนและเมื่อกล่าวถึงงานวิจัยแล้ว ครูจะคิดว่าเป็นเรื่อง ห่วงโกลดัว นอกจากนั้นครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องคอมพิวเตอร์สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนหนึ่งครูต้องลงทุนในการจัดหาสื่อด้วยตนเอง การสนับสนุนด้านงบประมาณมีจำกัด

5.1.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติของลักษณะสังคมทั่วไปที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์

สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ วัด ซึ่งได้รับความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมนักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยโรงเรียนมุ่งเน้นจัดแหล่งการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี เสี่ยงบุญ (2554) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคูอำเภอนาคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามแผนและกลยุทธ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ส่งผลให้โรงเรียนบ้านหนองบัวคู มีแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงและมีแรงจูงใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

5.1.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูมีการวางแผนดำเนินการวิจัย และเลือกกระบวนการวิจัยที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ มีความน่าเชื่อถือ ควบคุมไปกับการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ศิลาศรี (2550) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.1.8 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย เพชรเกษมทอง (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษามีการค้นหา และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อม มาใช้ตามหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน จะเห็นได้ว่า การบริหาร การศึกษา ถ้ามีการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดีจะส่งผลต่อการศึกษาทั้งระบบ

5.2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพ การบริหารงานวิชาการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูและผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ มีการปฏิบัติงานร่วมกันในทิศทางเดียวกัน ด้วยความทุ่มเทมุ่งมั่น บนพื้นฐาน ของความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารมีการกำหนดแผนนโยบายที่ชัดเจนและมีการส่งเสริมการพัฒนา งานวิชาการของโรงเรียนอย่างจริงจังซึ่งเป็นผลทำให้ครูมีผลการปฏิบัติงานการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของวีระ สุบัติคำ (2552) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัด ผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีความแตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการระหว่างโรงเรียนควร ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษาโดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการจัดสื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์และระบบอินเทอร์เน็ตให้ครบทุกห้องเรียน ด้านกระบวนการวัดผลที่หลากหลายตามความแตกต่างของนักเรียน และด้านการจัดซื้อสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

6.1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำการบันทึก สังเกตการณ์ ติดตาม รวบรวมผลงานของนักเรียนตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

6.1.4 โรงเรียนต้องมีกระบวนการสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างทั่วถึง

6.1.5 โรงเรียนต้องมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและการสื่อสารมีความรวดเร็วและเข้าถึงนักเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา

6.1.6 โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ วัด เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.1.7 โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการครูทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

6.1.8 โรงเรียนต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งทรัพยากรที่มีในชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีจัดการศึกษาอบรมแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อเป็นเป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6.2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6.2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545
กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปราณี จันปาน. (2557). ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,
ขอนแก่น.
- พรณี เสี่ยงบุญ. (2554). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน
บ้านหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มนูญ ศิลาศรี. (2550). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่จัดการศึกษา 3 ช่วงชั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- วรรณ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีระ สุกิตคำ. (2552). สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
มหาสารคาม.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงค์. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ
เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(4), 55-67.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). รายงานประจำปี 2562. สืบค้นจาก
https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1594882242.pdf
- สุทธินันท์ สงจันทร์. (2557). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
The Relationship Between the Transformational Leadership of the School
Administrators and the Operation of Student Support System under the Office
of Secondary Education Service Area 23

นครินทร์ นิมมา* และ จิรวัดน์ วรณโรจน์**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

Nakarin Nimma* and Jirwat Waroonroj**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Northeastern University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University**

Corresponding author E-mail: Nakarin.nimma@gmail.com

(Received: October 12, 2020; Revised: October 26, 2020; Accepted: November 17, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวนทั้งสิ้น 335 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน และครูจำนวน 290 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to; 1) study the transformational leadership and the operation on student support system of the school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 23 and; 2) study the relationship between the transformational leadership of the school administrators and the operation on student support system under the Office of Secondary Educational Service Areas 23. The sample group consisted of school administrators and teachers with the total number of 335 people. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics comprising frequency, percentage, mean, Standard Deviation and Pearson's product moment correlation.

The research results showed that: 1) The transformational leadership of the school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 23 was rated at a high level. When considering by aspects, it was found that all aspects were rated at a high level. The aspects with the highest average value were idealized influence, followed by inspirational motivation and intellectual stimulation respectively; while, the aspect with the lowest average was individualized consideration. The operation on student support system of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 23, in overall, was rated at a high level. When considering by aspects, it was found that all aspects were at a high level. The aspects with the highest average value were knowing individual students, followed by screening students and preventing and solving problem, respectively and the aspect with lowest average values was student development and promotion. 2) The relationship between the transformational leadership and the operation of student support system of the school administrators under the Office of Secondary Education Service Area 23 was positively in a low level with statistical significance at .01.

Keywords: Transformational Leadership, Student Support System

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับได้ว่าเป็นสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยหลักในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักต่อการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงกำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน โดยหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัยภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มีหลักการสำคัญคือ ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาความเป็นคนที่มีคุณธรรมมีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคมมีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาค้นหาทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อม

เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ พื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และยึด วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อมุ่งพัฒนา “ประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการจัดการศึกษาถือเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553)

ในปัจจุบันภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพราะความล้มเหลวขององค์กรต่าง ๆ ที่ผ่านมามีสาเหตุมาจากการขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพ องค์กรที่มีการจัดการที่ดีย่อมมีบุคลากรที่มีความเป็นผู้นำที่เก่งและมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความสามารถในการสื่อสารทั้งภายในและระหว่างองค์กร ในขณะเดียวกันสามารถสร้างความสัมพันธ์ร่วมมือร่วมใจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อนำองค์กรไปสู่ความก้าวหน้าและลดปัญหาความขัดแย้งในการประสานงานกับบุคคลรอบข้าง ดังนั้นผู้นำสมัยใหม่จะประสบความสำเร็จได้ ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถทำให้ผู้ร่วมงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการศึกษา จัดระบบความคิด และระบบบริหารให้บรรลุเป้าหมายทำให้สถานศึกษาดำรงอยู่และก้าวหน้า ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีลักษณะการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเต็มที่ ถ้าภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความต้องการของผู้ร่วมงานจะส่งผลให้ผลผลิตของสถานศึกษาสูงขึ้น (Stogdill, 1974)

ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ในการบริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง เจตคติในการทำงานเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญเพราะได้รับความพึงพอใจและมีอิทธิพลต่อผู้ตาม จึงจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการกระบวนการ วิสัยทัศน์ในการทำงานจากทฤษฎีของ Bass and Avolio (1994) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าผู้นำสามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองเห็นงานของพวกเขาในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เกิดตระหนักรู้เรื่องภารกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นที่สนใจของนักวิชาการทางการบริหาร มีการเสนอว่าควรมีการพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2557)

ปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เกิด

จากการขาดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย และปัญหาความรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่ชักจูงไปในทางไม่ดีและการใช้ความรุนแรงในสังคม ผลสำรวจยังพบว่า มีเด็กที่เคยโดนตีมากกว่า 10 ครั้ง ในช่วงสิบเดือนที่ผ่านมา (6.60%) เด็กอายุ 15-18 ปี หรือมัธยมปลาย เป็นกลุ่มที่มีการโดนตีมากที่สุด (77.36%) โซเชียลมีเดียและบริการรับส่งข้อความอย่าง Facebook หรือ Line เป็นช่องทางที่เด็ก ๆ ใช้ในการติดต่อพูดคุย นัดพบ หรือเข้าถึงสื่อไม่เหมาะสมต่างๆ (71.14 - 94.36%) (สำนักข่าวอิศรา, 2556)

จากรายงานปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการวิเคราะห์ปัญหากระบวนการช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ปัญหาต่างๆ นั้นมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัย ที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง ขาดทักษะและประสบการณ์ ในการเผชิญกับปัญหา มีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม แต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีวินัย กระด้างกระเดื่อง ไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อลอย เก็บตัว พูดจาก้าวร้าว ไม่สุภาพ โตเถียง การเรียน ตกต่ำ ไม่สนใจเรียน หนีเรียนหรือมาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มั่วสุมทางเพศกับเพื่อนชายหญิง เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ดังที่ จงรักษ์ เงินพุ่ม (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเอง ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อทราบระดับภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีความสัมพันธ์กันทางใด และนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,540 คน จำแนกตามตำแหน่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 335 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน และครู จำนวน 290 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan

แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยลักษณะของข้อความถามเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) ด้านสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ โดยศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 แบบสอบถาม จำนวน 335 ฉบับ โดยผู้วิจัยส่งและรับทางไปรษณีย์และประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่ให้ส่งและรับแบบสอบถามบางส่วนไว้ที่สำนักงานเขตแล้วผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive statistic) ได้แก่ แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.4.3 วิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งการพิจารณาความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่คำนวณได้มาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์

4. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

4.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .29) รองลงมาได้แก่ ด้านผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .31) และ 3) ด้านกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .30) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ 4) ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .41) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	4.31	.29	มาก	1
2. ด้านสร้างแรงบันดาลใจ	4.18	.31	มาก	2
3. ด้านกระตุ้นทางปัญญา	4.06	.30	มาก	3
4. ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.05	.41	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.15	.0.33	มาก	

4.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .34) รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .30) และ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .38) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .27) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.28	.34	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.17	.30	มาก	2
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.13	.38	มาก	3
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	3.96	.27	มาก	5
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.07	.32	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.12	0.32	มาก	

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ ($r = .320$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้าน (X1, X2, X3, X4) กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y) พบว่า ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจ (X2) กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y) มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ ($r = .403$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การกระตุ้นทางปัญญา (X3) กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y) มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ ($r = .335$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X4) กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y) มีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบอยู่ในระดับต่ำมาก ($r = -.003$) โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ; X (n = 335)	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; Y (n = 335)					
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y
	r	r	r	r	r	r
X1	.134*	.222**	.180**	.396**	.698**	.315**
X2	.150**	.190**	.209**	.502**	.869**	.403**
X3	.110*	.179**	.186**	.340**	.612**	.335**
X4	-.060	-.055	-.017	-.044	-.097	-.003
X	.104	.143**	.137*	.382**	.782**	.320**

* $p < .05$, ** $p < .01$

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านผู้นำที่มีด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน

5.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ในแต่ละด้านกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ การสร้างแรงบันดาลใจกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การกระตุ้นทางปัญญากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบอยู่ในระดับต่ำมาก โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นที่พบในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้นำที่มีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Idealized Influence : II) รองลงมาได้แก่ ด้านผู้นำที่มีการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation : IM) และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานในสังกัด เป็นผู้ปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการผู้นำผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์การ จึงทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตาม มองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์การหรือสังคม และเป็นผู้ที่มีค่านิยมและอุดมการณ์ของตนที่เข้มแข็ง เป็นผู้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของครูให้เอาใจใส่ต่อการทำงานมี พฤติกรรมที่ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับ ศรัทธา เป็นผู้มีความสามารถในการชักนำใ้มน้าวจิตใจให้คนอื่นมีความคิดเห็นคล้อยตาม เพื่อให้ผู้ตามมีความเต็มใจและกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุผล ทั้งนี้เพราะว่าผู้ที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คำนิง ผุดผ่อง (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับรายงานการศึกษาวิจัยของ นรรัฐรส กาบเครือ (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของพนักงานระดับหัวหน้างานขึ้นไปอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ อรทัย รุ่งวชิรา (2547) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพบริการของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้กำหนดนโยบายสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียน

ทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึงโดยมีผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยมีแนวดำเนินงานในการปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครูอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสนับสนุนให้ครูอาจารย์ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไขส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) และปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาจากการขาดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาครอบครัวสภาพแวดล้อมใกล้ชิดตัวที่ซุกจิกในทางไม่ดี และการใช้ความรุนแรงในสังคม จากรายงานของศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จึงตระหนักในการปฏิบัติตามนโยบาย สอดคล้องกับรายงานการศึกษาวิจัยของ ณรงค์ชัย สาโพรวัลย์ (2546) ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมหาพิชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและแก้ไขปัญหาการส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับกลาง 3) ด้านความพึงพอใจของนักเรียนด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ความพึงพอใจด้านครูประจำชั้นและครูที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนด้านนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก เกษรา เพิ่มสุขรุ่งเรือง (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมในสถานศึกษาประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาประเภทโรงเรียนขยายโอกาส 3) ปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละด้านและแนวทางแก้ปัญหาคือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

5.2.2 ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้พัฒนาไปตามสภาพนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด ในเมื่อช่วงเด็กนักเรียนอายุเข้าสู่วัยรุ่น การบริหารจัดการควบคุมดูแลค่อนข้างยากปัญหาต่าง ๆ นั้นมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง ขาดทักษะและประสบการณ์ ในการเผชิญกับปัญหา มีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม แต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีวินัย ไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อลอย เก็บตัว เชื่องซึม พุดจากั้วร้าว ไม่สุภาพ ได้เลียง เสียดัง การเรียนตกต่ำ ไม่สนใจเรียน มาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มั่วสุมทางเพศกับเพื่อนชายหญิง พกพาอาวุธ หรือใช้สารเสพติด เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหา

ที่รุนแรงในอนาคตได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23, 2561) แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ยังจะดำเนินการช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มนี้ต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยญา เกิดแก้ว (2553) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการยอมรับคุณค่าแห่งปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาตามลำดับ การจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สมโชค โพธิ์งาม (2550) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และสอดคล้องกับ พรศิษฐ์ คำรอด (2549) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากันตบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

6.1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการพัฒนาการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล โดยมีการเอาใจใส่ต่อครูแต่ละคนโดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาแบบตัวต่อตัวจะพัฒนาความเป็นผู้นำและช่วยให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจดีขึ้นทั้งนี้เพราะการเอาใจใส่ของผู้บริหารต่อครูแบบตัวต่อตัวจะทำให้มีโอกาสได้รับข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยให้เป็นรากฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับหน่วยงานหรือองค์การได้ดีขึ้น

6.1.2 จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ ในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

6.1.3 จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ ดังนั้น บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรพัฒนาปรับปรุงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านของตนเองให้สูงขึ้น อย่างต่อเนื่องโดยการเข้ารับการอบรมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญาพร้อมทั้งศึกษาอิทธิพล ต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร

6.2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

6.2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

7. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาจาก รศ.ดร.กนกกร สมปราษฎ์ ประธานกรรมการควบคุมสอบภุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความรู้ ให้ความรู้ให้เกิดความสมบูรณ์ เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจน ดร.จิรวัฒน์ วุฒโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อชี้แนะพร้อมทั้งตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงงานให้เกิดความสมบูรณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สำเร็จ ยุระชัย ดร.วิเชียร รุ้ยนง และ ดร.นิตยา เปี่ยมพิชชะ ที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการจัดสนทนากลุ่มและให้ข้อมูลที่เป็นจริงในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ทุกคนในครอบครัว และแพทย์หญิงจิตสุภา นิ้มมา ที่ให้โอกาสในการศึกษาและคอยให้กำลังใจเสมอมาผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่าผลงานครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

8. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกษรา เพิ่มสุขรุ่งเรือง. (2554). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

คำนิง ผุดผ่อง. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

จรงค์ เงินพุ่ม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ณรงค์ชัย สาไพรวัลย์. (2546). การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมหาดไทยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

นรรธรส กาบเครือ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมและการเผชิญปัญหา กรณีศึกษา บริษัทแห่งหนึ่ง (วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรศิษฐ์ คำรอด. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สร้อยญา เกิดแก้ว. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546ก). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2557). *รายงานการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560) *การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *ชุดเครื่องมือการเรียนรู้เรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (2561). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ระยะ 5 ปี (2561-2565)*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2562). *กลุ่มสารสนเทศ*. สืบค้นจาก https://data.bopp-obec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101723
- สำนักข่าวอิศรา. (2556). *การสัมมนาผลการวิจัยเกี่ยวกับสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน*. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/isranews/item/23493research.html?preview=%201&fcu=nuttarparch&fcp%20=6321dd5e0546609d9ec21131820dfa09:oTOEhq8tKFQlyDMaC5FF8Ai9eDjv9S0z>
- อรทัย รุ่งวชิรา. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพบริการของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ภาษาอังกฤษ

- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organization Effectiveness through Transformational Leadership*. Thousand Oak: Sage.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership: a Survey of Theory and Research*. New York: Free Press.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Exercise Behaviors of Undergraduate Students
of Higher Education Institutions in Nakhon Ratchasima

เทอดทูน คำชาย* และ ดุรงค์ฤทธิ์ สุขสมบัติ**

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*,**

Therdtoon Kakai* and Durongrit Suksombat**

Lecturer, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*,**

Corresponding author Email address: therdtoon_kak@vu.ac.th

(Received: November 09, 2020; Revised: January 20, 2021; Accepted: March 11, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเพศและสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 5 สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ วิทยาลัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of item-objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.94 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายเท่ากับ 0.88 ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายเท่ากับ 0.90 ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายเท่ากับ 0.94 ปัจจัยการรับรู้สภาวะสุขภาพแห่งตนเท่ากับ 0.82 และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่, หาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59) 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่มีเพศต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่ต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายมากกว่า นักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นอกจากนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายมากกว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผล, พฤติกรรมการออกกำลังกาย, นักศึกษา

Abstract

This survey research aimed to study and compare factors affecting exercise behaviors of the undergraduate students of higher education institutions in Nakhon Ratchasima. The characteristics of the subjects were classified according to genders and higher education institutions in Nakhon Ratchasima. The samples were 380 undergraduate students from 5 different institutions in Nakhon Ratchasima including Nakhon Ratchasima College (NMC), Rajamangala University of Technology Isan (RMUTI), Suranaree University of Technology (SUT), Nakhon Ratchasima Rajabhat University (NRRU), and Vongchalitkul University (VU). The data were collected by self-administered questionnaire as primary research tool. The content validity (Index of Item-objective Congruence: IOC) of questionnaire was 0.94. The reliability value for factors affecting exercise knowledge was at 0.88, for the perceived benefits of exercise, it was at 0.90, for the factors affecting cognitive barriers to exercise, it was at 0.94, for the perception of health condition, it was at 0.82, and for the environmental support, it was at 0.90. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, Standard Deviation, t-test, F-test, and the Pairwise Comparison of Scheffe's method.

The results indicated that: 1) The factor levels affecting the exercise behavior of undergraduate students of the higher education institutions in Nakhon Ratchasima were at the high level ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59). 2) The comparison results according to genders of the undergraduate students of higher education institutions in Nakhon Ratchasima indicated that different genders had no effect on the factors of exercise behaviors with a statistical significance at .05. 3) The comparison results according to different higher education institutions in Nakhon Ratchasima indicated that different institutions effected the factors of exercise behavior with a statistical significance at 0.05. SUT students had more factors affecting exercise behavior than undergraduate students from NMC, RMUTI, NRRU, and VU. In addition, NRRU students had more factors affecting exercise behavior than undergraduate students from RMUTI.

Keywords: Affecting Factor, Exercise Behavior, Student

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออกกำลังกายเป็นการสร้างเสริมสุขภาพดำรงไว้ซึ่งความแข็งแรงของกระดูก กล้ามเนื้อ คลายความตึงเครียด กระตุ้นการทำงานของกล้ามเนื้อ ปอด และระบบไหลเวียนโลหิตให้มีประสิทธิภาพเป็นการสร้างสภาวะร่างกายให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง ช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานของร่างกายและช่วยป้องกันการเกิดโรคได้ ซึ่งการออกกำลังกายนอกจากจะมีผลดีต่อบุคคลที่สุขภาพอ่อนแอแล้ว ยังช่วยส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรงยิ่งขึ้นแก่บุคคลที่มีภาวะสุขภาพดีด้วย (สุดจิต ไตรประครอง, วัชรีย์ แสงมณี, และกมลทิพย์ ถาวรประสิทธิ์, 2555) ซึ่งการที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรับรู้สมรรถนะแห่งตน การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ประโยชน์ของการกระทำ การรับรู้อุปสรรคของการกระทำ และแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติหรือคงไว้ซึ่งพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในกรณีที่บุคคลจะมีพฤติกรรมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ มีหลายปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรค (House & Kahn, 1985; Pender, 1996) นอกจากนั้นจากการศึกษาของ สมนึก แก้ววิไล (2552) พบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย การรับรู้ความสามารถแห่งตน แรงสนับสนุน

ทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย และการรับรู้อุปสรรคการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ขณะเดียวกัน ธนพร แยมศรี (2559) ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี พบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเองและอิทธิพลระหว่างบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายได้ร้อยละ 19.6

การพัฒนาคนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาประเทศเพราะคนเป็นปัจจัยชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกด้าน ปัจจัยด้านสุขภาพของคนจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาวางแผนจัดการให้มีความพร้อม การพัฒนาร่างกายเป็นการพัฒนาด้านอวัยวะและการทำงานของส่วนประกอบของร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ ได้รับกิจกรรมทางกายที่ถูกต้อง การทำให้ง่ายมีความสมบูรณ์แข็งแรงสามารถส่งเสริมได้หลายวิธี ซึ่งการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและถูกต้องจะทำให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีภูมิคุ้มกันโรคสูง เพราะช่วยทำให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายมีความแข็งแรงสามารถลดปัญหาสุขภาพด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยการออกกำลังกาย เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือดภาวะเมตาบอลิซึมเป็นต้น ปัญหาสุขภาพเหล่านี้สามารถใช้กิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งไม่ต้องใช้จ่ายค่าเวชภัณฑ์แต่อย่างใดใช้ปกติวิธีป้องกันบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพร่างกายได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564 ก็ได้กล่าวถึง ภาพรวมของการพัฒนาเรื่องสภาพแวดล้อมการพัฒนาและประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ที่มีจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลัก เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมีจุดเน้นในการพัฒนาคนที่สำคัญตอนหนึ่งที่ว่า “การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ และการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญ

กับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การใช้มาตรการทางกฎหมายและภาษีในการควบคุมและส่งเสริมอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ การสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) นอกจากนั้นสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการสำรวจกิจกรรมทางกายของประชากร พ.ศ. 2558 พบว่า กลุ่มประชากรสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นผู้ไม่เล่นกีฬา/ออกกำลังกายร้อยละ 65 และเป็นผู้ที่เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย เพียงร้อยละ 35.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564 ในการพัฒนาคนที่สำคัญตอนหนึ่งที่ว่า “การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย” ประกอบกับการมีเทคโนโลยีทันสมัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือหรือการเดินทางโดยรถส่วนตัวรวมทั้งการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ส่งผลต่อนักศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงซึ่งการมีพฤติกรรมออกกำลังกายที่ถูกต้องก็จะส่งผลให้สุขภาพของนักศึกษามีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลจากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมและการณรงค์เกี่ยวกับการออกกำลังกายแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา

ในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายของนักศึกษาให้สมบูรณ์แข็งแรงมีคุณภาพชีวิตที่ดี อันเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสภาพหรือคุณลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ และสถาบันอุดมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

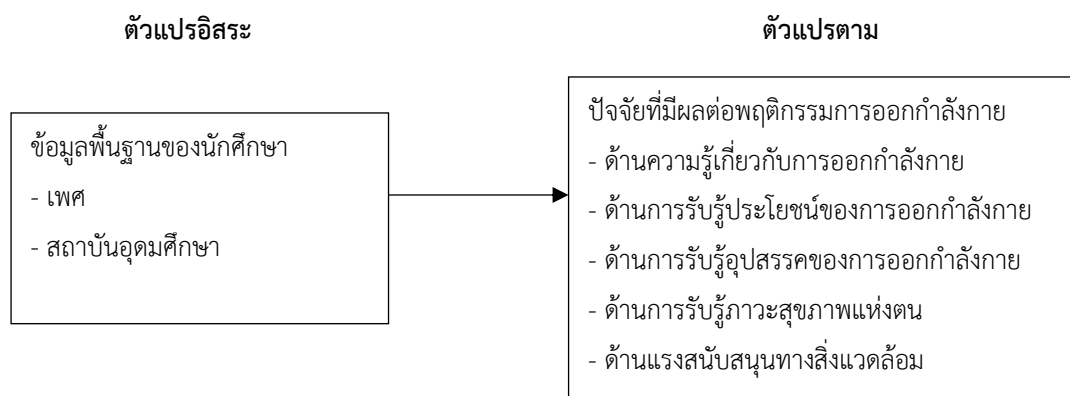
3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบัน อุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ปการศึกษา 2562 จำนวน 39,713 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ปการศึกษา 2562 จำนวน 380 คนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ เพศ และสถาบันอุดมศึกษา ตัวแปรตามประกอบด้วยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย, ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย, ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย, ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และด้านแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม

3.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการสร้างสรรค์สุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, N. J., Murdaugh, C. L. & Preasons, M. A. 2006) มาใช้เพนกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์ได้ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย 2) ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับ

การออกกำลังกาย 3) ปัจจัยการรับรู้สรรถของการออกกำลังกาย 4) ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ 5) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือวิจัย

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบ Check List

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย 2) ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย 3) ปัจจัยการรับรู้สรรถของการออกกำลังกาย 4) ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ 5) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

3.4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.3.2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC = 0.94 และนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำไป Try-Out นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแยกตามรายปัจจัย ได้แก่ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายเท่ากับ 0.88 ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายเท่ากับ 0.90 ปัจจัยการรับรู้สรรถของการออกกำลังกายเท่ากับ 0.94 ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพแห่งตนเท่ากับ 0.82 และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.89

3.4.3.3 การเก็บและรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ขอข้อมูลจำนวนนักศึกษาจากสำนักงานทะเบียน จำนวน 5 สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย วิทยาลัยนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 380 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง แล้วนำไปวิเคราะห์

3) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่มาหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามเพศ และสถาบันอุดมศึกษาที่ศึกษา ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีผลการวิเคราะห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย

วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงโดยกำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึงมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ระดับค่อนข้างมาก
- 3 หมายถึงมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึงมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ระดับน้อย
- 1 หมายถึงมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ระดับน้อยที่สุด

นำค่าเฉลี่ยมาแปลงความหมายของข้อมูล โดยเกณฑ์ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายความว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายความว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายความว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายความว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายความว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

(3.3) นำแบบสอบถามตอนที่ 3 มาแจกแจงถี่ แล้วนำเสนอเป็นแบบความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 380 คน เป็นเพศชาย จำนวน 181 คน (ร้อยละ 47.63) และเป็นเพศหญิงจำนวน 199 คน (ร้อยละ 52.37) โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 18-22 ปี จำนวน 322 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.84 มีอายุระหว่าง 23-27 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 มีอายุน้อยกว่า 18 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.16 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 28-32 ปี น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 โดยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.42 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.27 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และวิทยาลัยนครราชสีมาจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15.26

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย	ค่าเฉลี่ย		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกาย	4.15	0.58	มาก
2. ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	4.05	0.55	มาก
3. ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย	3.03	0.91	ปานกลาง
4. ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ	3.43	0.63	ปานกลาง
5. ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม	3.65	0.67	มาก
รวม	3.66	0.67	มาก

จากผลการศึกษาพบว่าระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D.=0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.58) และค่าเฉลี่ยของปัจจัยอื่นๆ เรียงจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.55) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.67) ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ ($\bar{X} = 3.43$, S.D.=0.63) และปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.03$, S.D.=0.91)

การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย	ชาย (n = 181)		หญิง (n = 199)		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกาย	4.03	0.67	4.26	0.46	-3.743*	.000
2. ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	3.96	0.57	4.14	0.52	-3.240*	.001
3. ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย	3.10	0.86	2.97	0.96	1.402	.162
4. ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ	3.54	0.57	3.33	0.67	3.425*	.001
5. ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม	3.69	0.71	3.61	0.64	1.051	.294
รวม	3.57	0.47	3.51	0.43	1.301	.194

*นัยสำคัญที่ระดับ <.05

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ขณะที่ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกาย ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย และปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพ จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การออกกำลังกาย	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
1. ความรู้ในการออกกำลังกาย	ระหว่างกลุ่ม	21.091	4	5.255	18.332	.00
	ภายในกลุ่มรวม	107.491	375	.287		
		128.510				

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การออกกำลังกาย	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
2. การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	12.112 102.253 114.365	4 375 379	3.028 .273	11.105	.00
3. การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	24.973 290.353 315.326	4 375 379	6.243 .774	8.063	.00
4. การรับรู้ภาวะสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	8.453 143.340 151.793	7 375 379	2.113 .328	5.528	.00
5. แรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	5.876 165.974 171.849	4 375 397	1.469 .443	3.319	.01
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	16.994 113.015 130.009	4 375 379	4.248 .301	14.097	.00

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา มีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม 5 ปัจจัย จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย /สถาบันอุดมศึกษา		วิทยาลัย นครราชสีมา	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี สุรนารี	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ นครราชสีมา	มหาวิทยาลัย วงษ์ชวลิตกุล
ภาพรวม	$\bar{X}$	3.94	3.94	4.50	4.22	4.19
วิทยาลัยนครราชสีมา	3.94		-.0029	-.5663*	-.2835	-.2592
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	3.94			-.5635*	-.2807*	-.2563
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	4.50				.2828*	.3071*
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	4.22					.0243
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	4.19					

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 การศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายตัว

5.1.2 การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายอยู่ในระดับมากอาจเนื่องจากนักศึกษาสะสมความรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน ตลอดจนรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ในเรื่องประโยชน์ของการออกกำลังกาย สอดคล้องกับงานของธนพร แยมศรี (2559) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราชว่า นักศึกษามีการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายในระดับสูง ดังที่ เพนเดอร์ (Pender et al.,2011) กล่าวถึงการคาดการณ์ถึงประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญของการตั้งใจอยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่บุคคลได้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาโดยตรงหรือประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น เพื่อคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดี

5.1.3 แรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมพบว่า อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายของนักศึกษา อาจเนื่องจากในจังหวัดนครราชสีมามีสถานที่หลายจุดในการออกกำลังกาย มีอุปกรณ์กีฬาต่างๆ ไว้บริการ ทั้งภายในหรือภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งเพนเดอร์ (Pender et al., 2011) กล่าวถึงการมีสภาพแวดล้อมตามที่ต้องการ มีความสะดวกและน่าสนใจ จะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ

5.1.4 การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ลดความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา สอดคล้องกับงานของ จารุณี ศรีทุมทอง (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนที่มาออกกำลังกายที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังที่เพนเดอร์ (Pender, 1996) ได้กล่าวถึงการรับรู้อุปสรรคที่ขัดขวางต่อการปฏิบัติพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ว่าเมื่อบุคคลขาดความพร้อมในการกระทำและอุปสรรคมีมากการกระทำนั้นก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าบุคคลนั้นมีความพร้อมในการกระทำสูงและอุปสรรคมีน้อยความเป็นไปได้ที่จะกระทำก็มีมากขึ้น

5.1.5 การรับรู้ภาวะสุขภาพ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากนักศึกษารับรู้ว่าตนเองมีสุขภาพดีก็อาจมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมออกกำลังกาย สอดคล้องกับงานของสมนึก แก้ววิไล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่านักศึกษามีพฤติกรรม การออกกำลังกายด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ดังที่ Pender (1996) ได้กล่าวถึงการรับรู้ภาวะสุขภาพ นั้นเป็น ลักษณะและประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล (Individual Characteristic and Experiences) ที่จะมีผลกระทบต่อ การทำพฤติกรรมในครั้งต่อไป

5.2 การศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมออกกำลังกายที่มีเพศต่างกัน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยพบว่า

5.2.1 ความรู้ในการออกกำลังกาย พบว่าภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพศหญิง มีระดับปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายมากกว่าเพศชาย (เพศหญิง ($\bar{X}$ = 4.26 เพศชาย ($\bar{X}$ = 4.03) เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่รักสวยรักงาม เอาใจใส่รูปร่างทรวดทรง จึงใส่ใจแสวงหาความรู้ในการออกกำลังกายตามช่องทางสื่อต่าง ๆ จึงมีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกกำลังกายส่วนเพศชายมักจะออกกำลังกายเพื่อความสนุกสนาน และพบปะเพื่อนฝูง (บุศรินทร์ ชลานภาพ, 2552) สอดคล้องกับงานของฉลอง อภิวงศ์ (2554) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยพบว่านักศึกษาเพศชายและหญิง มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เพศหญิง ($\bar{X}$ = 2.26 เพศชาย ($\bar{X}$ = 2.15)

5.2.2 การรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกายพบว่าภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพศหญิงมีระดับปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกายมากกว่าเพศชาย (เพศหญิง ($\bar{X}$ = 4.14 เพศชาย ($\bar{X}$ = 3.96) เนื่องจากนักศึกษาหญิงได้รับความรู้ในการออกกำลังกายจากชั้นเรียนและสื่อช่องทางต่างๆ แล้ว รวมถึงมีบุคคลที่ชื่นชอบเป็นแบบอย่าง (Model) ในการออกกำลังกายจึงเกิดการสะสมการรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกายสอดคล้องกับงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pender (1995 อ้างถึงใน อนุศักดิ์ วงศ์ตรี 2558) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ และความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการออกกำลังกายพบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศมีผลมีผลต่อการรับรู้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน

5.2.3 การรับรู้ภาวะสุขภาพ ภาพรวมพบว่าภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพศชาย มีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพมากกว่าเพศหญิง (เพศหญิง ($\bar{X}$ = 3.33 เพศชาย ($\bar{X}$ = 3.54) อาจเป็นเพราะเพศชายเป็นวัยที่มีความแข็งแรงกว่าเพศหญิง ทั้งในด้านสรีระ ความถนัด สภาวะทางจิตใจ สอดคล้องกับงานของ W. Garcia et al. (1995 อ้างถึงใน สรสิทธิ์ พลอินทร์, 2542) ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ และความแตกต่างของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายพบว่า เพศหญิงมีการรับรู้ภาวะสุขภาพต่ำกว่าเพศชาย

5.2.4 การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย พบว่า ภาพรวมเพศชายมีระดับปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายมากกว่าเพศหญิง (เพศหญิง ($\bar{X}$ = 2.97 เพศชาย ($\bar{X}$ = 3.10) เนื่องจากพฤติกรรมด้านการใช้ชีวิตของสังคม ในปัจจุบัน เช่น ในด้านการเรียน การทำงาน Part time เรียนหนัก เครียด ระยะเวลาและสถานที่ในการเดินทางไปออกกำลังกายสภาพอากาศฝนตก และสถานที่ไม่ค่อยอำนวยความสะดวก เป็นต้น ซึ่งจากที่นักศึกษาชายได้ให้ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่ว่าไม่มีเวลาไม่มีเพื่อนร่วมออกกำลังกายไม่ดี อ้วนเกินไปกว่าจะออกกำลังกาย และแก่เกินไปกว่าจะออกกำลังกาย สอดคล้องกับ

งานของ W. Garcia et al. (1995 อ้างถึงใน สรสิทธิ์ พลอินทร์, 2542) ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ และความแตกต่างของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่า การรับรู้อุปสรรคในการออกกำลังกายของเพศหญิงและชายแตกต่างกัน

5.2.5 แรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายด้านแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับกับงานของ W. Garcia et al. (1995 อ้างถึงใน สรสิทธิ์ พลอินทร์, 2542) ที่ศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ และความแตกต่างของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายพบว่า ด้านแรงสนับสนุนทางสิ่งแวดล้อมของเพศหญิงและชายแตกต่างกัน

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่ต่างกัน ในภาพรวมพบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5 คู่สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่

คู่ที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานพบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามี 2 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.52$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ($\bar{X} = 3.90$) และ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.26$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ($\bar{X} = 3.84$) อาจเนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้รับสื่อความรู้จากที่หลากหลายนอกเหนือจากในชั้นเรียนที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสนใจและเผยแพร่อย่างกว้างไกลทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทีวี ป้ายโฆษณาต่าง ๆ ระบบการเรียนการสอนของอาจารย์ที่อาจมีนวัตกรรมสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาได้รับความรู้ในการออกกำลังกายได้อย่างมีคุณภาพ

คู่ที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามี 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.52$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.22$) อาจเนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับคู่ที่ 1 ดังกล่าวข้างต้น

คู่ที่ 3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามี 1 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.52$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ($\bar{X} = 4.19$) อาจเนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับคู่ที่ 1 ดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน

คู่ที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับวิทยาลัยนครราชสีมา พบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามี 3 ปัจจัยได้แก่ 1) ปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.52$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 3.88$) อาจเนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับคู่ที่ 1 ดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน 2) ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 4.26$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 3.85$) อาจเนื่องจากเหตุผล

เดียวกันกับคู่ที่ 1 สอดคล้องกับ Bruner (1996 cited in Pender,1987) กล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายทำให้เกิดผลดีต่อตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมการออกกำลังกายได้บ่อยกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมการออกกำลังกายในระยะเวลายาว สอดคล้องกับการศึกษาของ W Garcia et al. (1995 อ้างถึงใน สรสิทธิ์ พลอินทร์, 2542) ที่ศึกษาพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายสามารถทำนายการเกิดพฤติกรรมการออกกำลังกายได้อย่างมีนัยสำคัญ และ3) ปัจจัยการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา ($\bar{X} = 3.71$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ($\bar{X} = 3.29$) ซึ่งอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับของ สมนึก แก้ววิไล (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการออกกำลังกายด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คู่ที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พบว่า มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่ามีเพียงปัจจัยความรู้ในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ($\bar{X} = 4.22$) มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ($\bar{X} = 3.90$) อาจเป็นเพราะเหตุผลเดียวกันกับคู่ที่ 1 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จัดกิจกรรม Firm & Fit with sport science 2020 NRRU กับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทุกวันจันทร์-วันพฤหัสบดี เวลา 17.00-19.00 น. เป็นต้น (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2563)

6. ข้อเสนอแนะ

สถาบันอุดมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ควรพัฒนาระบบในการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้แนะนำในการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับภาวะสุขภาพ สถานที่ที่ปลอดภัยและเพียงพอ ช่วงเวลา และอุปกรณ์ เป็นต้น และจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาตามบริบทของแต่ละสถาบันเพื่อนำผลมาส่งเสริมสุขภาพต่อไป

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จารุณี ศรีทุมทอง. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนที่มาออกกำลังกายที่สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ฉลอง อภิวงศ์. (2554). พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชาญลักษณ์ เยี่ยมมิตร. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2544 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธนพร แยมศรี. (2559). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีสะเกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่11), กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุศรินทร์ ชลานภาพ. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติในการดูแลสุขภาพกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากรทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์ ม่วงศิริธรรม. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวร่างกายของนิสิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 11(22), 141-161.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2563). *ข่าวประชาสัมพันธ์ ขอเชิญออกกำลังกาย สร้างกล้ามเนื้อกับวิทยักีฬา*. สืบค้นจาก <https://www.nrru.ac.th/th/relations/>
- ศศธร น้อยอามาตย์, สาวิตรี สุมาโท, และชรินทร์ทิพย์ ชัยชุมพล. (2559). ความรู้และทัศนคติต่อการออกกำลังกายของ นักศึกษาศาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการเฉลิมกาญจนา*, 3(2), 57-67.
- สมนึก แก้ววิไล. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สร้อยรัตน์ พลอินทร์. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเองในการออกกำลังกาย การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล* (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2559). *การสำรวจกิจกรรมทางกายของประชากร พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดจิต ไตรประคอง, วัชรีย์ แสงมณี, และกมลทิพย์ ถาวรประสิทธิ์. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากรฝ่ายบริการพยาบาลโรงพยาบาลสงขลานครินทร์*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 20(2), 75-96.
- อนงค์ลักษณ์ วงศ์ตรี. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

ภาษาอังกฤษ

- House, J. S., & Kahn, R. L. (1985). *Measures and Concepts of Social Support*. in C, Sheldon & S.S. Leonard (Eds.), *Social Support and Health*, New York: Academic Press.
- Pender, N. J. (1987). *Health Promotion in Nursing Practice* (2nd ed.). Connecticut: Appleton & Lange.
- _____. (1996). *Health Promotion in Nursing Practice* (3rd ed.). California: Appleton & Lange.
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L. & Preasons, M. A. (2006). *Health Promotion in Nursing Practice* (5th ed). NJ: Pearson Prentice Hall.
- _____. (2011). *Health Promotion in Nursing Practice* (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.

ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

Needs of Educational Resource Management of Small Schools under the Office
of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1

ชัยชนะ ราชไชย* และ จิรวัดน์ วรณโรจน์**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

Chaichana Ratchai* and Jirawat Waroonroj**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Northeastern University *

Lecturer Dr., Faculty of Education, Northeastern University**

Corresponding author E-mail: chaichajack3@gmail.com

(Received: October 8, 2020; Revised: October 24, 2020; Accepted: November 9, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเรียงตามลำดับสำคัญ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 65 โรงเรียน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 26 คน และครูผู้สอนจำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ในส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล 2) ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสามารถเรียงตามลำดับความสำคัญเป็น ดังนี้ (1) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ (2) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ (3) ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ (4) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล 3) ข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า มีประเด็นที่สำคัญเป็นดังนี้ (1) ควรมีการวางแผนและการกำหนดอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม (2) ควรดูแลรักษา วัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา และใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (3) รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณให้เพียงพอ (4) ควรดูแลรักษาอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วและควรใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this research were to; 1) study current situation and desirable condition of educational resource management; 2) study the needs of educational resource management; and 3) study recommendations for educational resource management of small schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 26 school administrators and 216 teachers of 65 small schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1 with a total number of 242 people. The sample size was determined by stratified random sampling. The tool used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with Index of item-objective congruence value at 1.00 and reliability coefficient at 0.91. The statistics used to analyze the data comprised mean, Standard Deviation and PNI modified index.

The research results showed that: 1) The current situation of educational resource management, on the whole, was rated at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest average aspects were management of facility resource, followed by management of material and equipment resource. The lowest average aspects were human resource management and budget resource management. The desirable condition of educational resource management, on the whole, was rated at the highest level. When considering each aspect, it was found that the highest average aspects were budgetary resource management, followed by facility resource management; while, the lowest average aspect was human resource management. 2) The needs of educational resource management arranged by order of importance were as follows: (1) budgetary resource management; (2) material and equipment resource management; (3) facility resource management; and (4) human resource management. 3) The recommendations for educational resource management consisted of important issues as follows: (1) manpower should be planned appropriately; (2) material and equipment should be maintained to be ready to use; (3) the government should allocate sufficient budget; and (4) facility should be maintained workable with high efficacy.

Keywords: Educational Resource Management, Small Schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ได้กล่าวไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติและหมวด 6 มาตรา 76 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด

เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560)

การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิตกระบวนการจัดการและปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอนและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2555) หลักการสำคัญดังกล่าวตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคน ทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มาตรา 31 ได้กล่าวไว้ว่า กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่น ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มี กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562 มาตรา 44 ได้กล่าวไว้ว่า ให้ปลัดกระทรวงเลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไว้เป็นการเฉพาะให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมอบอำนาจ ให้แก่ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระและการบริหารงานที่คล่องตัวในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562, 2562)

ทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานของผู้บริหารดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น ทรัพยากรทางการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหน่วยงานสถานศึกษาในการบริหารงานทางการศึกษา ดังนี้

- 1) เพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุ หรือสิ่งอื่น ๆ ถ้าหากไม่มีทรัพยากรแล้วการดำเนินกิจกรรมก็ไม่สามารถดำเนินไปได้หรืออาจทำได้แต่ไม่สามารถได้ผลดีได้
- 2) เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่หน่วยงานนั้น เช่น การจัดหาทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน 3) เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ การบริหารทรัพยากรนอกจากจะเป็นการบริหารเพื่อให้หน่วยงานดำเนินกิจกรรมปกติธรรมดาของหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรเพื่อแสวงหาความคิดใหม่ ๆ ด้วย 4) เพื่อเป็นการกระจายทรัพยากรในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ โดยอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ ในการบริหาร เช่น เกณฑ์ความริบด่วนของงาน เกณฑ์ความสอดคล้องกับนโยบายหรือภารกิจหลัก และเกณฑ์ความจำกัดของทรัพยากร (ปรีชา คัมภีรปรกรณ์, 2554) การใช้ทรัพยากรการศึกษาที่มีอยู่เพื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนยังต่ำสะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากรการศึกษานั้นยังไม่ถึงผู้เรียน ผู้บริหารต้องมีการจัดระบบการบริหารทรัพยากรการศึกษาที่ชัดเจนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (รุ่ง แก้วแดง, 2553)

ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของหน่วยงานที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (นพพช บัญญัติราดูลย์, 2557) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้แก่หน่วยงานทุกระดับ โดยในส่วนของโรงเรียนให้บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการกระจายอำนาจ เน้นการให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (พัชรกฤษฎี พวงนิล, 2553) แต่การกระจายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึงย่อมเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานบริหารจัดการในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่พบว่าคุณภาพทางการศึกษาค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เนื่องจากขาดความพร้อม ด้านปัจจัยหลายประการ (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2555) สอดคล้องกับปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประสบปัญหาสำคัญ ๆ คือปัจจัยที่เป็นตัวบ่อนทำลายเพียงพอกและไม่มีคุณภาพ รวมทั้งปัญหาในด้านประสิทธิภาพในต่อห้องเรียน อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน โรงเรียนยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ การใช้ข้อมูลกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2562) จากสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ว่ามีการบริหารทรัพยากรการศึกษาเป็นอย่างไรเพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนและช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรการศึกษาเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น และนำไปเผยแพร่ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้ช่วยในการตัดสินใจและเลือกใช้เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสมในบริบทของตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเรียงตามลำดับสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 620 คน จำแนกตามสภาพประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 65 คน และครูผู้สอน จำนวน 555 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2563 โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 216 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ 3) การบริหารทรัพยากรงบประมาณ 4) การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1

3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาขอบข่ายของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน หลักการ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนสรุปเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยทำการประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงก์กับข้อคำถาม (Item Object Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป ทั้งนี้ข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าดัชนี IOC เท่ากับ 1.00

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกับครูที่รับผิดชอบงานทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของ Cronbach ซึ่งพบว่า แบบสอบถามมีค่ามีความเชื่อมั่น เท่ากับ .91 ปรับแก้เครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่และร้อยละ

3.4.2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3.4.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2544)

$$PNI_{Modified} = (I-D) / D$$

- เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น
I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

3.5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยแยกตามตำแหน่งหน้าที่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 242)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	26	11
ครูผู้สอน	216	89
รวม	242	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 216 คน คิดเป็น ร้อยละ 89 รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11

4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	4.33	0.41	มาก	3	4.84	0.37	มากที่สุด	4
2. ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	4.34	0.31	มาก	2	4.90	0.26	มากที่สุด	3
3. ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	4.33	0.34	มาก	3	4.92	0.22	มากที่สุด	1
4. ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่	4.36	0.39	มาก	1	4.91	0.26	มากที่สุด	2
รวม	4.34	0.36	มาก		4.90	0.27	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.31) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.41) และด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.34)

สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.22) รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.26) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37)

4.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	4.33	0.41	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด	0.117	4
2. ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	4.34	0.31	มาก	4.90	0.26	มากที่สุด	0.129	2
3. ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	4.33	0.34	มาก	4.92	0.22	มากที่สุด	0.136	1
4. ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่	4.36	0.39	มาก	4.91	0.26	มากที่สุด	0.126	3
รวม	4.34	0.36	มาก	4.90	0.27	มากที่สุด	0.129	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวม (PNI_{Modified} = 0.129) เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงตามลำดับความสำคัญเป็น ดังนี้ 1) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ (PNI_{Modified} = 0.136) 2) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ (PNI_{Modified} = 0.129) 3) ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ (PNI_{Modified} = 0.126) และ 4) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (PNI_{Modified} = 0.117)

4.4 ข้อเสนอแนะของความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังตารางที่ 4

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด ได้สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกันได้นำมาเรียงจากความถี่มากไปหาความถี่น้อย ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	1. ควรมีการวางแผนและการกำหนดอัตรากำลังที่เหมาะสม	38

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	2. ควรมีการอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มในกลุ่มสาระวิชาที่สอนหรือวิชาเอก	29
	3. ควรจัดบุคลากรรับผิดชอบในกลุ่มงานที่มีความสามารถและความถนัดเหมาะสมกับงาน	11
2. ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	1. ควรดูแลรักษา วัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลาและใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด	42
	2. ควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	25
	3. ควรจัดทำทะเบียนวัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบและเป็นปัจจุบัน	10
3. ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	1. รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณให้เพียงพอ	52
	2. การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้	37
	3. ควรลดขั้นตอนและเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินของทางราชการ	25
4. ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่	1. ควรดูแลรักษา อาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้วควรใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด	51
	2. ควรจัดสรรอาคารสถานที่ที่จำเป็นให้สอดคล้องกับกิจกรรมของโรงเรียน	24
	3. ควรซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุดแล้วนำมาใช้ใหม่อย่างมีคุณค่า	11

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะของความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการวางแผนและการกำหนดอัตรากำลังที่เหมาะสม 2) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรดูแลรักษา วัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา และใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด 3) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณที่มีความถี่มากที่สุด คือ รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณให้เพียงพอ 4) ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรดูแลรักษาอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้ว และควรใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สรุปและอภิปรายผล ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก 1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล สถานศึกษามีการวางแผน ด้านอัตรากำลังเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนและภารกิจ มีการปฐมนิเทศ และฝึกอบรมบุคลากรที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งใหม่ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2553) หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 52 ที่ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและ

มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ สถานศึกษามีการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในโรงเรียน ชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ ในชุมชนมีการจัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับใช้วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน มีการจัดทำแผนการจัดซื้อ-จัดจ้างวัสดุอุปกรณ์และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามวันเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงานถูกต้องตามระเบียบมีการลงทะเบียน ระบบการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ให้เป็นไปตามระเบียบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2553) หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น 3) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ สถานศึกษามีการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2554 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2553) หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 60 จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพ และความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา 4) ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2554 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2553) หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ ไข่เอื้อ, ปิยพงษ์ สุเมตติกุล, และพลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2556) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบทโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุภาส สว่างใจ และพูนสิน ประคำมินทร์ (2558) ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในเขตอำเภอปลาปาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ รองลงมา คือ การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ ไข่เอื้อ และคณะ (2556) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การบริหารทรัพยากรงบประมาณ การบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ การบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารทรัพยากรบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังวาลย์ วุฒิสเลา (2548) ที่ศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า การบริหารทรัพยากรงบประมาณมีค่าเฉลี่ยการบริหารสูงที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทรัพยากรด้านการเงินนั้นมีความสำคัญและในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมีความต้องการใช้เงินในการดำเนินงานทั้งสิ้น

5.2 ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สามารถเรียงตามลำดับความสำคัญเป็น ดังนี้ 1) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ 2) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ 3) ด้านการบริหารทรัพยากรอาคารสถานที่ และ 4) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรด้านการเงิน ซึ่งโรงเรียนได้รับจัดสรรอย่างจำกัดตามเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่มีอยู่น้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ และทรัพยากรด้านการเงินก็เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำมาซึ่งทรัพยากรด้านอื่น ๆ ได้ เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนา สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ดังนั้นความสำคัญของทรัพยากรด้านการเงินจึงมีผลต่อการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยาพร ดวงจักร ณ อยุธยา และไพโรจน์ พรหมนิเนตร (2558) ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 4 พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติระดับมากมีค่าเฉลี่ย ลำดับสูงสุดอยู่คือ ด้านการบริหารทรัพยากรการเงิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ หลักเฉลิมพร และพรเทพ รุ่งแผน (2560) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงบประมาณ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิวรรณ ดันตจิรนาวงศ์ (2549) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรด้านการเงินช่วยให้การดำเนินการของสถานศึกษาประสบความสำเร็จในงานภารกิจหลักช่วยในการสนับสนุนจัดหาทรัพยากรอื่น ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า 1) ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการวางแผนและการกำหนดอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม 2) ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรดูแลรักษา วัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา และใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด 3) ด้านการบริหารงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณให้เพียงพอ 4) ด้านการบริหารอาคารสถานที่ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรดูแล รักษา อาคารสถานที่ที่อยู่แล้วควรใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิสิษฐ ภู่ออด (2553) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรทางการศึกษามีความจำเป็นและมีส่วนสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสามารถจัดการและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด และยุทธภรณ์ สุทธิโคตร (2555) ที่กล่าวว่า การพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการงาน อาคารสถานที่ การจัดการรูปแบบ การเรียนการสอน การจัดการสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ บุคลากรในโรงเรียน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนสามารถทำหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

6.1.1 สถานศึกษาควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณโดยยึดหลักการพัฒนาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าเป็นหลักกำหนดนโยบายและแผนงานการเสนองบประมาณตามความจำเป็น นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ปรับปรุงแผนการใช้จ่ายงบประมาณเป็นระยะๆ และใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามกำหนดเวลาของปีงบประมาณ

6.1.2 สถานศึกษาควรมีบัญชีแสดงการจ่ายวัสดุ อุปกรณ์เป็นไปตามระเบียบนำผลการประเมินการใช้วัสดุ อุปกรณ์ของหน่วยงานมาใช้ในการกำหนด วางแผนงานการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ครั้งต่อไป จำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์เป็นไปตามระเบียบ และการแต่งตั้งคณะกรรมการในการวิเคราะห์และวางแผนการจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์

6.1.3 สถานศึกษาควรจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมและรวมไปถึงการวางแผนบริเวณที่ต้องอาคาร การควบคุมการก่อสร้าง เป็นไปตามหลักการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน และกำหนดการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน

6.1.4 สถานศึกษาควรให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครู วางแผนกำหนดอัตราค่าจ้างไว้ล่วงหน้า และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามระเบียบของทางราชการ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรทางการ เพื่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2.3 ควรศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและต่อเนื่อง

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2544). *การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย

การศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตีรณสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2554). *ประมวลการสอนชุดวิชาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หน่วยที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.

พรทิพย์ หลักเฉลิมพร และพรเทพ ฐิ์แผน. (2560). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของศูนย์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*,

4(1), 55-61.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก.

พัชรกฤษฎี พวงนิล. (2553). *กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัด*

มหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

พิสิษฐ ภู่ออด. (2553). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร*

เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

- ยุทธภรณ์ สุทธิโคตร. (2555). การระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้านทรัพยากรบุคคลและด้านวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน
ในอำเภอเซกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 3 (การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). ปฏิบัติการศึกษไทย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2555). การวางแผนงานเชิงกลยุทธ์ในหน่วยงานภาครัฐบาล. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิญญูมาส สว่างใจ และพูนสิน ประคำมินทร์. (2558). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในเขตอำเภอ
ปลาปาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม,
5(2), 128-136.
- สมพิศ ไข่เอื้อง, ปิยพงษ์ สมุตติกุล, และพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท. วารสารครุศาสตร์, 41(3), 19-37.
- สุริยาพร ดวงจักร ฌ อยุธยา และไพโรจน์ พรหมมีเนตร. (2558). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วารสารวิทยาลัย
นครราชสีมา, 9(1), 46-51.
- สุทธิวรรณ ตันติรัตนวงศ์. (2549). ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการ สถานศึกษา (School Management) หน่วยที่ 8-15.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สังวาลย์ วุฒิสเลา. (2548). สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
อุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2562). รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: ธนาพรส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ เปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความวิจารณ์หนังสือ ที่เขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกหลักภาษา อาจส่งผลต่อการปฏิเสธรับบทความ และส่งคืนเพื่อแก้ไขต่อไปบทความที่ส่งเข้ามาต้องอยู่ในเป้าประสงค์และขอบเขตของวารสาร (Focus and Scope) ซึ่งเป็นด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (ดูที่เกี่ยวกับวารสาร)

บทความงานวิจัย หรือบทความวิชาการ ควรมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า รวมถึงข้อมูลอ้างอิง ตารางกราฟ แผนภูมิ และตัวเลขต่างๆ หากบางบทความมีเนื้อหาที่ยาวเกิน 15 หน้า กองบรรณาธิการจะพิจารณาเป็นกรณีไป

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับ

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับสามารถจัดเตรียมได้ดังนี้

1) บทความวิจัย

ผู้นิพนธ์สามารถเตรียมบทความได้ดังนี้ :

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ ภายใน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่าน และจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ใช้เป็นคำจัดทำดัชนีคำค้น

ตัวบทความประกอบด้วย

1. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา** เป็นการให้ข้อมูลเบื้องหลังที่จำเป็นของบทความและทบทวนความรู้ที่มีอยู่และความสำคัญของปัญหา

2. **วัตถุประสงค์/คำถามการวิจัย** เป็นการระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย และ/หรือระบุคำถามการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยประเมินว่าต้องทำงานวิจัยอย่างไรและในทิศทางใด จึงจะนำไปสู่คำตอบของคำถามนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจเริ่มตั้งคำถามด้วยวลีคำถาม เช่น อะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร

3. **วิธีดำเนินการวิจัย** เป็นการระบุการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิจัย หรือเพื่อตอบคำถามวิจัย มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือวิจัยและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนนี้ต้องอธิบายกระบวนการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถทำซ้ำได้

4. **ผลการวิจัย** เป็นการให้ข้อสรุปของการค้นพบที่สำคัญ ไม่ควรยาวและซ้ำ แต่ควรแสดงสาระสำคัญของการศึกษาที่กล่าวถึงก่อนหน้า

5. **สรุปและอภิปรายผล** เป็นการอธิบายและตีความผลการค้นพบ เปรียบเทียบกับบริบทอื่น หรือบริบทที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน

6. **ข้อเสนอแนะ** เป็นการแนะนำ การนำผลการวิจัยไปใช้ และทิศทางในอนาคตสำหรับการวิจัยเพิ่มเติม

7. **กิตติกรรมประกาศ** เป็นการกล่าวขอบคุณหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือ ที่ทำให้ผลงานดำเนินไปได้ หรือประสบความสำเร็จ (ส่วนนี้จะมีหรือไม่ก็ได้)

8. **รายการอ้างอิง** ใช้ รูปแบบ APA, 6th edition ดูรูปแบบที่ให้ใน template

หมายเหตุ*

การอ้างอิงในบทความ (Intext Citation) จะมี 2 ลักษณะ คือ 1) การอ้างอิงหน้าข้อความ และ 2) การอ้างอิงท้ายข้อความ ให้จัดเตรียมโดยผสมผสานการอ้างอิงแบบ APA 6th edition ดูรูปแบบได้ที่ template บทความวิจัย จากหน้าเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/index>

2) บทความวิชาการ

ผู้พิมพ์สามารถเตรียมบทความได้ ดังนี้:

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ ภายใน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่านและจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ใช้จัดทำดัชนีคำค้น

โครงสร้างของบทความวิชาการ มีดังนี้

บทนำ ไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ผู้พิมพ์อาจจะพิจารณาให้ประกอบไปด้วย

1. เหตุผลของการศึกษา
2. วัตถุประสงค์
3. ขอบเขตของการศึกษา
4. นิยามศัพท์

เนื้อหา สำหรับเนื้อหาไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ให้ขึ้นอยู่กับผู้พิมพ์บทความ

บทสรุป

รายการอ้างอิง ใช้ รูปแบบ APA, 6th edition ดูรูปแบบที่ไว้ใน template

หมายเหตุ*

การอ้างอิงในบทความ (Intext Citation) จะมี 2 ลักษณะ คือ 1) การอ้างอิงหน้าข้อความ และ 2) การอ้างอิงท้ายข้อความ ให้จัดเตรียมโดยผสมผสานการอ้างอิงแบบ APA 6th edition ดูรูปแบบที่ template บทความวิชาการ
หน้าเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/index>

3) บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้พิมพ์สามารถเตรียมบทความตามโครงสร้าง ดังนี้

1. รายละเอียดหนังสือที่วิจารณ์ ประกอบด้วย

- ชื่อหนังสือ
- ผู้เขียน
- สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์
- แสดงลักษณะปก จำนวนหน้า และเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN)

2. บทสรุปของเนื้อหาที่วิจารณ์

สรุปสาระสำคัญของหนังสือที่วิจารณ์ให้ชัดเจน ส่วนนี้อาจรวมถึงความน่าเชื่อถือ / อิทธิพลทางความคิดของผู้เขียนในสาขานั้น (ถ้ามี) วัตถุประสงค์หลักของหนังสือ กลุ่มเป้าหมาย และประเด็นหลักของหนังสือ

3. การประเมินหนังสือ

เป็นส่วนสำคัญที่สุดของบทวิจารณ์ บทบาทของผู้พิมพ์ คือการวิจารณ์และถกเถียงประเด็นที่เกี่ยวกับหนังสือ เพื่อแสดงมุมมองของผู้อ่าน

ผู้พิมพ์บทความจะต้องตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังนี้

- บทความต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างส่งไปเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
- ไฟล์บทความที่ส่งต้องอยู่ในรูปแบบไฟล์เอกสาร Microsoft Word เท่านั้น
- หากรายการอ้างอิงมี URL ต้องสามารถเข้าถึงได้
- กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดียว ใช้ตัวอักษรและขนาดตามที่ระบุใน template ของบทความ
- รายการบรรณานุกรมให้เป็นไปตามที่กำหนดใน template ของบทความ หรือ การเตรียมบทความต้นฉบับ
- บทความย่อมีความยาว 450 คำ กำหนดคำหลักไม่เกิน 5 คำ ด้วยลึกลง วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นวารสารที่ใช้การพิจารณาแบบ double blind ชื่อผู้พิมพ์ต้องไม่ปรากฏในบทความ
- ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาในบทความ ก่อนที่จะส่งในระบบ

ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์ ประกาศจัดเก็บค่าพิจารณาบทความในอัตรา 3,000 บาท ต่อ 1 บทความ
ขอให้ผู้สมัครดำเนินการชำระค่าพิจารณาบทความโดยโอนเงินผ่าน ธนาคารกรุงไทย สาขานนทบุรี ชื่อบัญชี
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เลขที่บัญชี 306-1-60114-7

บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์
กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีข้อผูกพันต่อกันด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น

แบบรับรองบทความวิจัย (วิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ดุษฎีนิพนธ์)

เพื่อเสนอพิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail address

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....
ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....
ชื่อ-สกุล นักศึกษา

สาขาวิชา มหาวิทยาลัย

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่
อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ

ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....เดือนพ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ตามที่ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษาระดับสาขาวิชา
หลักสูตร มหาวิทยาลัย
☐ อื่น ๆ ระบุ

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในผลงาน

มาเพื่อขอให้พิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความที่ส่งมา
เผยแพร่เป็นบทความใหม่ โดยไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และ
ไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

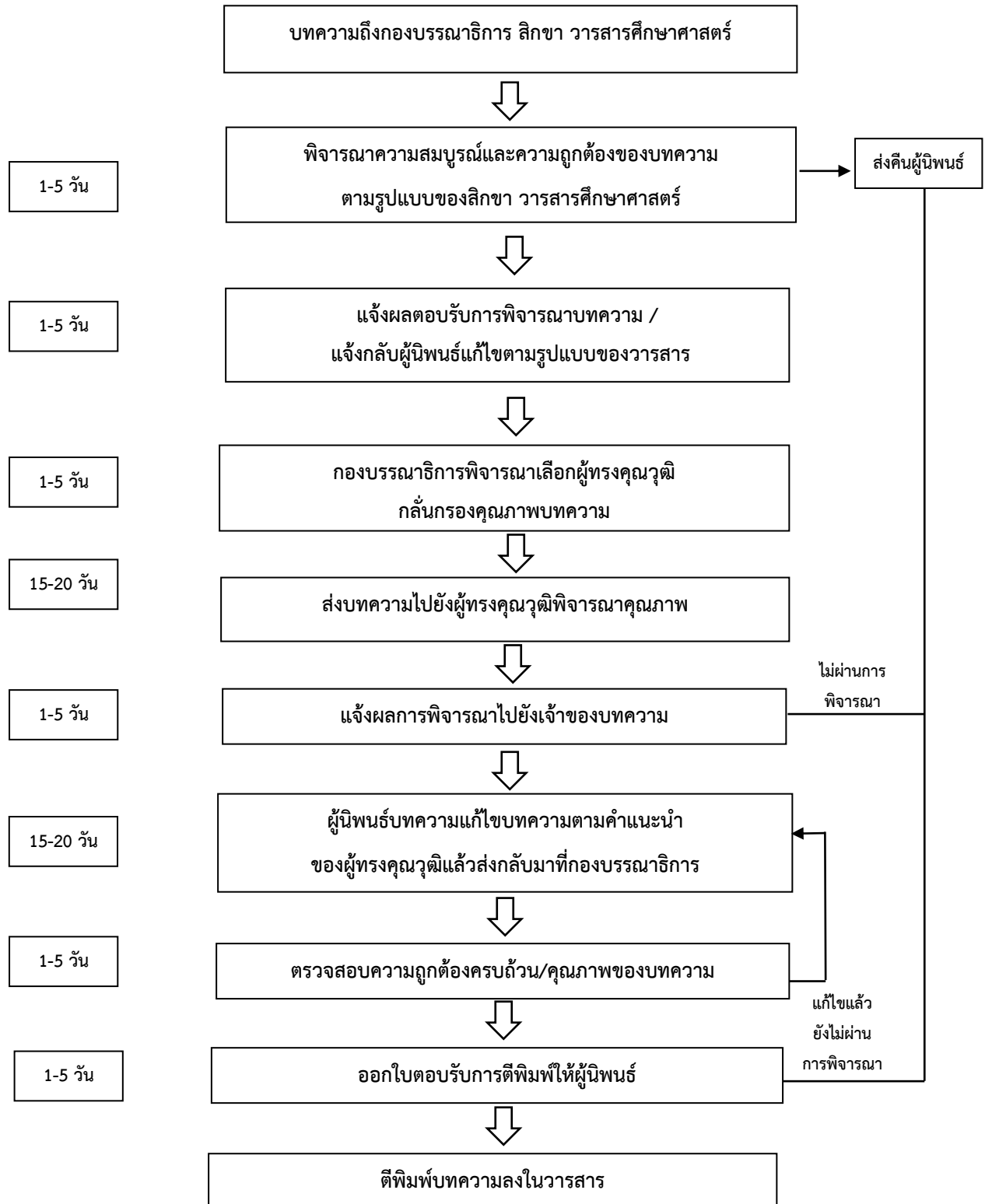
ลงชื่อ

(.....)

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

วันที่.....เดือนพ.ศ.

ขั้นตอนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

SIKKHA JOURNAL OF EDUCATION